Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראשען

היינט 12 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 65 | Łódź, Niedziela, 17 marca 1935 r. | דרייצענטער יאהרגאנג | לאדז, זונטאג, י"ב אדר ב' תרצ"ה | № 65

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

אלגעמיינע מיליטער=פליכט אין דייטשלאנד

דער אומגעהויערער רושם איז דער וועלט — א 1½ מיליאן דייטשע זעלנער אונטער דער ביקס

צוויי יאהר מיליטער=דינסט אין פראנקרייך

פאריז, 16 (ספ. טעל.)

די נעכטיגע דיסקוסיע אין פארלאמענט האט זיך געענדיגט היינט פארטאג מיט'ן ערטיילען דער רע־גירונג א צוטרוי־וואטום מיט 389 שטימען געגן 190.

אין דער צווייטער אפשטימונג איבער דער רע־זאלוציע פונם פארזיצער פון דער פארלאמענטארישער מיליטער־קאמיסיע, פולק. פאברי, וועגען איינפיהרען תיכף א צוויי־יאהריגע מיליטער־דינסט אין פראנקרייך האט די רעגירונג בעקומען 530 שטימען געגן 44.

פאריז, 16 (ספ. טעל.)

בעת דער נאכט־דעבאטע, האט דער מיניסטער הערי‌א געהאלטען א רעדע, אין וועלכען ער האט בע־גרינדעט די שטעלונג פון דער רעגירונג בנוגע דעם פערלענגערען דאס מיליטער־דינסט.

ווען דער פארלאמענט וואלט געוואוסט, וואס איך ווייס — האט הערי‌א אונטערגעשטראכען — און וואס איך קאן דא לײדער נישט זאגען, וואלטען אלע דעפוטאטען בלי ספק געשטימט פאר'ן רעגירונגס־פראיעקט.

לסוף האט ער צוגעגעבען, אז דאס שטיצען דעם פראיעקט איז א פראגע פון דעמאקראטישען, רעפו־בליקאנישען און נאציאנאלען געוויסען.

בערלין, 16 (ספ. טעל.)

די בערלינער פריהמארגען־פרעסע איז בעריכ־טענדיג וועגען דעם בעשלוס פון פראנצויזישען פאר־לאמענט ארויס מיט אזעלכע אלארמירענדע איבער־קעפ: „פראנקרייך האט געגעבען א טויט־קלאפ דער ענטוואפנונגס־פאליטיק", „פראנקרייך דער קברן פון דער ענטוואפנונג", „דער לאזונג פון פלאנדרענען — א סוף מיט דער ענטוואפנונג", „די לויה פון דער ענטוואפנונגס־אידעע" א. אז. וו.

היטלער פלוצלינג אנגעקו=מען קיין בערלין

בערלין, 16 (ספ. טעל.)

דער קאנצלער היטלער האט נעכטען נאכמיטאג איבערגעריסען זיין געזונדהייטס־אורלויב און צוריק־געקומען קיין בערלין. נאך נעכטען אין אוועגד האט דער קאנצלער גערופען צו זיך א רייה מיטגלידער פון מיניסטארען־קאבינעט, בכדי ארומצורעדען די אינטערנאציאנאלע סיטואציע. אין רעזולטאט פון די געשפרעכען איז צונויפגערופען געווארען א זיצונג פון מיניסטארען־קאבינעט אויף היינט 1 בייטאג.

אויף דער דאזיגער זיצונג איז אנגענומען גע־ווארען דער טעקסט פון אנ'אויפרוף און א געזעץ פון א זעהר וויכטיגער בעדייטונג. מארגען בייטאג וועט דער קאנצלער אנטייל נעמען אין אנ'אקאדעמיע לכבוד די געפאלענע אין דער מלחמה און דערנאך וועט ער זיך צוריקקעהרען קיין מינכען אויף א ווייטערדיגען אפרוה אורלויב.

אלגעמיינע מיליטער=דינסט אין דייטשלאנד

בערלין, 16 (ספ. טעל.)

אפיציעל ווערט מיטגעטיילט: דער דייטשער קאנ צלער האט היינט בייטאג, אין דער אגוועזענהייט פון אויסערן־מיניסטער, אויפגענומען די אמבאסאדארען פון פראנקרייך, ענגלאנד, איטאליען און פוילען, בכדי מיטצוטיילען זיי דעם בעשלוס פון דער דייט־שער רעגירונג וועגען איינפיהרען אלגעמיינע מילי־טער־דינסט.

בערלין, 16 (ספ. טעל.)

דאס פערעפענטליכטע געזעץ קלינגט אזוי. דאס געזעץ וועגען אויפבוי פון דער בעוואפענטער קראפט פון 16 מערץ 1935.

די דייטשע רעגירונג האט בעשלאסען פאלגענ־דען געזעץ, וועלכען איך פערעפענטליך דערמיט:

1) דאס דינען אין דער בעוואפענטער קראפט קומט פאר אויפ'ן גרונד פון אלגעמיינע מיליטער־פליכט.

2) די דייטשע שלום־ארמעע צוזאמען מיט די אפ־טיילונגען פון דער פעראייניגטער פאליציי טיילט זיך אויף 12 קארפוס־קאמענדעס און 36 דיוויזיעס.

3) די פערפולקאמונגס־געזעצען בנוגע דער רעגולי־רונג פון דער אלגעמיינער מיליטער־פליכט, וועלען אין דער נאהענטסטער צייט פארגעשטעלט ווערען דורכ'ן רייכסוועהר־מיניסטער. דאס געזעץ איז אונ־טערגעשריבען געווארען דורכ'ן קאנצלער היטלער און דורכ'ן גאנצען קאבינעט.

בערלין, 16 (ספ. טעל.)

צום אויסערן־מיניסטער איז איינגעלאדען גע־ווארען דער פראנצויזישער אמבאסאדאר פאנסע, וועלכען עס איז אפיציעל נאטיפיצירט געווארען דאס נייע געזעץ, חוץ'ן פראנצויזישען אמבאסאדאר זאלען אויך איינגעלאדען ווערען די אמבאסאדארען פון ענגלאנד און איטאליען.

דער איינדרוק אין דער וועלט

פאריז, 16 (ספ. טעל.)

די „האוואס־אגענטור" איז מודיע פון ווארשא, אז די ידיעה וועגען איינפיהרען אין דייטשלאנד דאס אלגעמיינע מיליטער־דינסט האט נישט ארויסגערופען קיין בעוואונדערונג אין די פוילישע רעגירונגס־קריי זען, אלענפאלס איז דער איינדרוק געוועזן נישט גרע־סער ווי די מעלדונגען וועגען די דייטשע לופט־פליה־בעוואפנונגען.

פאריז, 16 (ספ. טעל.)

היינט אין אוועגד זענען ארויסגעשיקט געווארען טעלעגראפישע אינסטרוקציעס צו די פארשטעהער פון פראנקרייך אין די פעראינטערעסירטע הויפט־שטעט, בכדי זיי זאלען אנקניפען א קאנטאקט מיט די רעגירונגען, ביי וועלכע זיי זענען אקרעדיטירט.

לאנדאן, 16 (ספ. טעל.)

די „רייטער אגענטור" מעלדעט, אז מצד דער בריטישער רעגירונג דארף מען זיך נישט ריכטען אויף קיין שום ערקלערונג, איידער סיימאן וועט זיך צוריקקעהרען קיין לאנדאן. די דעציזיע פון דייטש־לאנד איז געוועזן א סיורפריז פאר די אויסלענדישע דיפלאמאטישע קרייזען אין לאנדאן און בפרט דער־פאר, וואס זי איז געקומען ערב סיימאנ'ס און אי־דענ'ס וויזיט אין בערלין.

לאנדאן, 16 (ספ. טעל.)

אז דער אויסערן־מיניסטער סיימאן האט זיך דער וואוסט וועגען דעם בעשלוס פון דער דייטשער רע־גירונג, האט ער תיכף איבערגעריסען זיין „וויקענד" אין אועלס און צוריקגעקומען קיין לאנדאן, דא האט ער זיך קאמוניקירט מיט'ן פרעמיער. מאקדאנאלד און וויצע־פרעמיער באלדווין און עס איז בעשלאסען געווארען אויף מארגען 11 פארמיטאג צונויפצורו־פען אנ'אויסערארדענטליכע זיצונג פון בריטישען קא־בינעט, בכדי צו בעראטען זיך איבער דער געשא־פענער סיטואציע.

אין אלגעמיין האט די ידיעה פון בערלין געמאכט אנ'אונגעהויערן רושם.

די ידיעה וועגען בעשלוס פון דער דייטשער רע־גירונג, איז דערהאלטען געווארען אין לאנדאן די־רעקט פון דעם אמבאסאדאר פיפס, וועלכער איז תיכף נאך דער זיצונג פון דייטשען קאבינעט גערו־פען געווארען צו היטלער'ן. היטלער זאל איהם הא־בען ערקלערט, אז בעקענענדיג זיך מיט'ן אינהאלט און רעזולטאט פון דעבאטען אין פראנצויזישען פאר־לאמענט וועגען איינפיהרען דאס פערלענגערטע מי־ליטער־דינסט, האט ער בעשלאסען תיכף צו בילדען די דייטשע ארמעע, וועלכע זאל ציילען אנ'ערך א האלבען מיליאן מענשען און וואס זאל זיך שטיצען אויף אלגעמיינע מיליטער־פליכט.

צווישען די מאסגעבענדע פאקטארען אין לאנ־דאן האלט מען, אז היטלער'ס שריט איז געווענדעט געגען דער ענגליש־פראנצויזישער דעקלאראציע פון 3 פעברואר.

פאריז, 16 (ספ. טעל.)

די מאסגעבענדע פראנצויזישע קרייזען האבען קאלטבלוטיג אויפגענומען דעם בעשלוס פון דער דייטשער רעגירונג בנוגע דער פרייקייט אין האנדלען אין דעם ענין בעוואפנונג און דעם איינפיהרען פון אלגעמיינער מיליטער־פליכט אין דייטשלאנד, אין די דאזיגע קרייזען בעטאנט מען, אז דייטשלאנד האט אויף א הפקר'דיגען אופן געשטראכען דעם פינפטען טייל פון ווערסיילער טראקטאט.

בריסעל, 16 (ספ. טעל.)

אין די בעלגישע רעגירונגס־קרייזען האט דער דייטשער בעשלוס געמאכט אנ'אונגעהויערן איינ־דרוק.

דער מיניסטער פאר נאציאנאלער שוץ, גענעראל דעוועז האט פאר א פארשטעהער פון דער בעלגישער טעלעגראפען־אגענטור קורץ דערקלערט:

„דאס איז א ידיעה פון אונגעהויערער וויכטיג־קייט".

מ'רעכענט, אז דער בעלגישער פרעמיער טעונים און דער אויסערן־מיניסטער היטמאנס, דער פינאנץ־מיניסטער פראנקי, וועלכע זענען היינט אנגעקומען קיין פאריז, וועלען אדורכדיסקוטירען מיט דער פראנצויזישער רעגירונג די נייע סיטואציע, וואס איז געשאפען געווארען א דאנק דעם דייטשען בעשלוס.

רוים, 16 (ספ. טעל.)

די איטאליענישע רעגירונג וועט תיכף אנביג־דען א קאנטאקט מיט די רעגירונגען פון פראנקרייך און ענגלאנד, און נאכ'ן גענויען אויספארשען די סי־טואציע, וועט זי אננעמען א שטעלונג, וואס וועט געמאלדען ווערען אין דער עפענטליכקייט.

בערלין, 16 (ספ. טעל.)

די עקסטרא אויסגאבען פון די בערלינער צייט־טונגען ברענגען די ערשטע קאמענטארען צום געזעץ וועגען אלגעמיינעם מיליטער־פליכט. די „גערמאניא" למשל, רעדט וועגען דעם היסטארישען מאמענט אין דער געשיכטע פון דייטשלאנד.

דער פינפטער טייל פון ווערסיילער טראקטאט איז געפאלען. די רוהמפאלע דייטשע ארמעע ענט־שטעהט אויפסניי. דער 16 מערץ וועט פאר אלע צייי־טען בלייבען דער מייל־שטיין אויפן וועג פון ווער־סייל צו דער פרייהייט.

דער נאציאנאל־סאציאליסטישער „אנגריף" שטעלט די פראגע: „צ בעדייט עס א צוריקקעהר צום מיליטערישען פרייסישען רעזשים? צי וועט מען ווי־דער הערען דאס קלימפערן פון די שווערדלעך אויפן פאטסדאם"? און ער ענטפערט: „ניין, דאס אלץ וועט נישט זיין".

ווי גרויס וועט זיין די דייטשע ארמעי?

לאנדאן, 16 (ספ. טעל.)

די „רייטער־אגענטור" איז מודיע: לויט אינפאר־מאציעס, וואס דער דייטשער אויסערן־מיניסטער פאן נויראט האט געגעבען דעם ענגלישען אמבאסאדאר פיפס וועלען די עפעקטיווען פון דער דייטשער אר־מעע געהעכערט ווערען ביז א האלבען מיליאן.

געבראכן נאר א טראקטאט

לאנדאן, 16 (ספ. טעל.)

די „רייטער־אגענטור" איז מודיע פון וואשינג־טאן, אז דאס איינפיהרען פון אלגעמיינעם מיליטער פליכט אין דייטשלאנד האט אין די אמעריקאנער אפיציעלע קרייזען ארויסגערופען אנ'ערנסטע בע־אונרוהיגונג.

מ'וועגדעט דאך די אויפמערקזאמקייט דערויף, אז דער דייטשער שריט איז עובר אויף די פערפליכ־טונגען, וואס זענען געשלאסען געווארען אינם טראקטאט צווישען אמעריקא און דייטשלאנד אין יאהר 1921.

בנוגע אננעמען א שטעלונג, ווארט די אמעריקא־נישע רעגירונג אפ ביז עס וועט אנקומען א ספעציע־לער ראפארט פון בערלין.

געבעלס רעדע

בערלין, 16 (ספ. טעל.)

היינט האלב 9 אוועגד איז פארגעקומען א גרוי־סע מאניפעסטאציע אין ספארט־פלאץ אין בערלין. אויף דער פערזאמלונג האט גערעדט דער מיניסטער געבעלס, וועלכער האט פערעפענטליכט סיי דעם אפעל פון דער דייטשער רעגירונג צום דייטשען פאלק, סיי דאס געזעץ וועגען אלגעמיינעם מיליטער־פליכט.

ווי געוועגליך, איז די פראקלאמאציע געהאלטען אין דעם טאן פונם קאזאק הנגזל, וואס איז בע־עוול'ט פון אלע פעלקער, און עס ווערט בעטאנט, אז ערשט איצט ווערט דורכ'ן איינפיהרען די אלגעמיי־נע מיליטער־פליכט אפגעמעקט דער שאנד־פלעק, וואס דאס דייטשע פאלק האט געטראגען אויף זיך זייט 16 יאהר.

די דייטשע רעגירונג — האט ער געזאגט, איז געווען געצוואונגען לויט אייגענע איניציאטיוו, אנ־צונעמען דעם בעשלוס, וואס וועט מאכען א סוף צו דער אומווירדיגער דראהענדער סיטואציע פון ווא־פען־לאזיגקייט ביים גרויסען פאלק און מלוכה.

אינם איצטיגען מאמענט פערזיכערט די דייטשע רעגירונג, סיי דעם דייטשען פאלק, סיי די גאנצע וועלט, אז זי איז דעצידירט קיינמאל נישט ארויס־צוגעהן פון די גרעניצען פון שיצען דעם דייטשען כבוד און דייטשלאנדס פרייהייט און אז זי וועט פון דער נאציאנאלער בעוואפנונג נישט מאכען קיין גע־גענשטאנד פון מלחמה־אמאקעס נאר בלויז א גע־

(ווייטער זעה 4־טע זייטע)

SZEPTAŁY
i pestki morelowe
PERSKIE
NADESZŁY.
Tow, handlowo-przemysłowe
ALFRED JURZYKOWSKI S. A.
Warszawa, Senatorska 38
Tel. Centrala 563-80

אונזער מיטארבייטער ה. גראסמאן
צום טויט פון זיין
שוועסטער נ"ע
דריקט אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל
פערלאג „נייער פאלקסבלאט".

טיף געריהרט פון דער טרויעריגער ידיעה צוליב'ן טויט פון דער פרוי
נ"ע קריינדעל רבקה (ריוושע)
טיפענבאר
דריק איך אויס מיין טיפסטען מיטגעפיהל דער פאמיליע
טיפענבאך המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.
6771 הלל פריווער (קראקא).

נאר 3 טעג! נוצט אויס די רעקלאמע! נאר 3 טעג!

וואס די איינציגע יודישע **ליקיער-פאבריק** — אין לאדז — **„BACHUS"**

לכבוד פורים ארדענט איין פון היינט ביז דינסטאג, דעם 19. מערץ **לכבוד פורים**

אנ'אויסערגעוויינליכע **ביליגע פרייז** פאר דעם נייעם ארויסגעגעבענעם **ליקיער** אונטערן נאמען **„KARIOKA"**

וועלכער פערטרעט מיט זיין גוטען און שמאקהאפטען קוואליטעט די בעסטע אויסלענדישע פאבריקען מיט פאלגענדען פרייז:

פאר 1/2 ליטער 3.20 זל. פאר 1/4 ליטער 1.70 זל.

צו בעקומען אין די פאלגענדע ווייז- און שפריט-געשעפטען:

A. Krell-Rotenberg, Łagiewnicka 7	E. M. Sawicki, Brzezińska 21	„Victual", Piotrkowska 64	M. Landau, Zgierska 64	J. M. Gutter, Nowomiejska 19
M. Fogelman, Cegielniana 10	Bar „Gastronomja", Piotrk. 45	Sz. Karo, Piotrkowska 23	Ch. M. Brystowski, Brzezińska 9	M. Borensztajn, Nowomiejska 30
M. Alter, Zawadzka 10	Sz. Frajman, Zawadzka 6	M. Grundman, Zgierska 10	G. Lippel, Stary Rynek 8	H. Liberman, Północna 10
S. Sztrausman, Główna 63	I. Belchatowski, Narutowicza 31	Bar „Gutman" Plac Wolności 11	F. Hercberg, 6-go Sierpnia 43	M. Lipskier, Cegielniana 5
A. Kuszyński-Bieżuński, Lutomierska 18	R. Bursztyn, Zielony Rynek 3	J. Rubinsztajn, Południowa 32	S. Szajnbajn, Nowomiejska 27	Ch. Blankiet, Główna 69
R. Wołkowicz, Piłsudskiego 49				E. Szykier Północna 1

בעמערקונג: געדענקט, אז נאר ביז דינסטאג וועט איהר בעקומען צו דעם פרייז.

אכטונג, בעקער און מעהל-סוחרים!

דערמיט מאך איך בעקאנט, אז אזוי ווי יעדעס יאהר בעזיצען מיר שוין אויף לאגער

מעהל כשר לחג הפסח

פון דער בעסטער קוואליטעט אויף גוטע בעדינגונגען צו גינסטיגע מיהל-פרייזען.

דאס מעהל געפינט זיך אונטער דער השגחה פון קאלישער ראבינאט און ווערט אבגענומען פון לאדזער ראבינאט.

דאס מעהל טראגט די מארקע „ZŁOTY MEDAL"

הויפט-פעדערלאגע אין מיין פאבריקס-לאגער

9 אלטשטאט 9 טעל. 241-96

מיט אכטונג Nowoczesny Młyn

Ch. NOWAK, KALISZ.

בעמערקונג: אויף לאנער בעזיץ איך א גרויסען אויסוואהל פון אלע סארטען מעהל צו בעגינסטיגע פרייזען. פינקטליכע צושטעלונג פון יעדען קוואנטום מעהל.

אוירען, נאז און האלז קליניק

מיט בעטען פון Dr.

Z. Rakowski

פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81

נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועי-אפעראציע א. ז. וו., ווי אויך אמבולא-טארישעס פון 9-2 און פון 8-4 אוונט.

Dr. med.

Haltrecht

ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

נעמט אן פון 8—11 פריה און פון 1.30—2.30 מיטאג און פון 5—9 אוו. זונטאג פון 10—1 בטאג

אלע ארט אנאליזען.

פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזן פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל

תלמוד תורה כנגד כולם!

היינט, זונטאג, ד. 17 מערץ 1935, 5 א זייגער נאכמ. קומט פאר אין ענגלישען זאל, פל. 1 מאי 2

א גראנדיעזער פורים-באל

לטובת דער ישיבת אהבת-תורה, וואלבארסקא 20

פרעזעס ר' יעקב דוד פאצאנאווסקי

פערבונדען מיט אנ'אינהאלטסרייכען פראגראם מיט דער בעטייליגונג פון בע-קאנטען חזן פון דער ווילקער שוהל ר' לייב ראסמין מיט כאר און ארקעסטער. ●● בעת דער פייערונג וועט פארקומען די בעקליידונג פון די ארימע תלמוד-תורה-קינדער אנ'ערך 300. ●● אויסערדעם פערשידענע סורפריזען און איבעראשונגען. ●● עס וועט אויך פארקומען פערשידענע רעפעראטען פון רבנים-פארטרעטער און מיטן אנטייל פון פערשידענע ארטיסטישע קרעפטען. ●● אלע יודען דארפען העלפען אונטערשטיצען אזא וויכטיגע פילאנטראפישע אינסטיטוציע. ●● בילעטען צו בעקומען ביי דער קאסע פון ענגלישען זאל.

מיט אכטונג די פערוואלטונג.

קמח פסח

„Królewska" „Alaska" „Merkur"

פון דער בעוואוסטער דאמף-מיהל

LEOPOLD RYCHTER, TORUŃ

געכשר'ט און געמאהלען אונטער דער השגחה מהרב ר' יצחק יהודה גליצענשטיין אבד"ק טורן והרב ר' יהודה דונקעלמאן אבד"ק לוביץ

איז שוין צו בעקומען אין די אייגענע פאבריקס-לאגערס

Łódź, Nowomiejska Nr. 4, tel. 101-74

Warszawa, Zielna Nr. 46, tel. 506-90

שלח-מנות

די קאנקורענץ-אוואצארניע א. פ.

„FYFFES"

50 פיעטריקאווער 50

עמפפעהלט אויף **פורים** א גרויסען אויסוואהל פון די שענסטע

• שלח-מנות-קערבער •

ביליגסטע פרייזען! קומט און איבערצייגט אייך!

שפירט של פסח

ווי אויך אלע ליקערן, ווייבען, כרמל-וויינען און ווארשאווער ווייגען ווי ליבערמאן און שולדענרייך

אלע סארטען קאניאקען צו בעקומען

ביי בדשעזשיבסקי, נארוטאוויטשא 31

טעלעפאן 190-08 אינהאבער בעלכאטאווסקי.

Z intencji zaręczyn k. koleżanki mej

p. **Pola Krakówny**

z p. **Chilem Gutmanem**

życzy wiele szczęścia i różowej przyszłości.

6764 Sala Tyberżanka.

Dr. med.

Leon Familier

אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען

6. שערפיען 37 (בענעדיקטא)

נעהמט אן פון 5–7 נאכמ.

אכטונג אכטונג

פריזיער-געשעפטסאינהאבער

צוליב דער פייערליכער ערעפנונג פון די

פאד-קורסען ביים פריזיער-צעך

וועלכע קומט פאר היינט זונטאג, דעם 17 מערץ ה. י. 5 א זייגער נאכמ. אין לאקאל פון צענטראלען האנדווערקער-פערבאנד, פילסודסקיעגא 69, ווערען אלע מיטגלידער, ווי אויך אלע צעכען און האנדווערקער-ארגאניזאציעס העפליך איינגעלאדענט אנטיילצונעהמען אין דער פייערליכער ערעפנונג.

מיט אכטונג

די פערוואלטונג פון יוד. פריזיער-צעך אין לאדז

פילסודסקיעגא 69.

629

פאר גאלד, בריליאנטען, בירושאטעריע

און לאמבארד-קוויטעס צאהלט די העכסטע פרייזען

אייזידאר פיאלקא

פיעטריקאווער 7.

די פערוואלטונג פון פראפ. אסעקוראציע-אגענטען-פעראיין אויף לאדזער וואיעוואדזטווע מאכט בעקאנט, אז דעם 30 מערץ ה. י. 18 א זייגער צום 1-טען טערמין און דעמזעלבען טאג 20 א זייגער צום 2-טען טערמין ביי יעדער צאהל מיטגלידער קומט פאר

אנ'אלגעמיינע פערזאמלונג

אין לאקאל אויף שענקעוויטשא 3/5, צו וועלכער עס ווערען אלע געבעטען פינקטליך און אונבעדינגט צו ערשיינען.

633

י.ס.א.פ. פועלי ציון פאר. ס"ס צ.ס.

לאדזער קאמיטעט

עס זיינען ארגאניזירט געווארען

קורסען פאר פראקטישע פאך-אויסבילדונג

די קורסען נעמען ארום פאלגענדע פעכער

1) בעטאן-בוי-ארבייט

2) קאנאליזאציע, וואסער-לייטונג און צענטראל-בעהייצונג

3) עלעקטרי-מאנטאזש און אינסטאלאציע

די קורסען ווערען געפיהרט אונטער דער לייטונג פון בעוואוסטע אינזשינירען-פאכלייט, אמבשרייבונגען און אינפארמאציעס ערטיילט דער סעקרעטאריאט פון פועלי ציון, פיעטריקאווער 83 פון 6—8 אוו. עס איז ראטזאם וואס שנעלער זיך צו מעלדען, ווייל די צאל פלעצער איז א בעגרעניצטע.

Dr

Wajnberg

ספעצ. פון לונגען- און הארץ-קראנקהייטען

וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145

טעל. 126-02.

נעמט אן פון 9–10 פריה, 3–5, 8–9 אוו.

ראטעוועט אייער געזונט

קראנקע אויף רופטורען (ברוך-קראנקהייטען)

ספעציעלע ארטאפעדישע הייל-גומי-באנדאזשען פון מיין מעטאדע העלפען ראדיקאל אונטער גאראנטיע אהן אפעראציעס פון אלע מינים ברוך-קראנקהייטען (רופטורען) אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער.

דאס אראפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך פערלעגען ספע-ציעלע אינדיווידועל צוגעפאסטע בויך-באנדאזשען. אויף אויסגעקרימטע רוקען-ביין (הוי-קערס) ארטאפעדישע הייל-גארסעטען אויף ביינער-שווינדזוכט און אלע אנדערע פעהלערן ארטא-פעדישע הייל-אפאראטען אויף פלאטפוס.

פעציעלע איינלאגען לויט גיפס-מאדעלען, אויף זשילאקעס. – גומי-זאקען לויט מאס. קינסטליכע הענד און פיס

ספעציעלער אנשטאלט פאר הייל-ארטאפעדיע

Spec. Ortop. O. PETRYKIEWICZ אויס לעמבערג

לאדז, פיראמאוויטשא 9 (אלגינסקא)

(פראנט פארטער), טעל. 177-09 נאהנט פון לאדזער פאבריקס-באהנהויף

בעמערקונג: דאס ערשיינען פון די קראנקע איזאונבעדינגט נויטיג. צאהלרייכע דאנקזאגונגען און דאנק-בריף.

(אין ... רוש א י טלאמאצקא № 2 און № 4 אייגענע הייזער)

יודישער געפליגעל-הענדלער-פעראיין

אין לאדז, פולנאצנא 25

בעקאנטמאכונג

שבת-צו-נאכטס, דעם 23-טען ה. ח. 8 א זייגער אוונט צום ערשטען טערמין און זונטאג, דעם 24-טען ה. ח. פינקטליך 6 א זייגער אוונט צום צווייטען טערמין, גילטיג ביי יעדע צאהל מיטגלידער, קומט פאר אין לאקאל פון פעראיין

אנ'אויסערגעוויינליכע אלגעמיינע פערזאמלונג

מיט פאלגענדער טאג-ארדנונג: 1) ענדערען דעם פעראיינס-סטאטוט, און 2) וואהלען פון א פערוואלטונג, רעוויזיאנס-קאמיסיע און שידס-געריכט.

אלע מיטגלידער ווערען דערמיט אויפגעפאדערט פינקטליך צו ערשיינען.

929 דאס פרעזידיום.

ווארנונג.

עס זאל קיינער נישט געהמען די וועקסלען פון ה' חיים לעווקאוויטש, שרודמיעסקא 24, אויסשטעלער י. ראבינאוויטש, ארדרע לאנדאו, ווייל ער האט די וועקסלען גענומען פאר מאשינען שוין 2 חדשים און ביז דעם היינטיגען טאג נישט אויסגעפערטיגט, אויף דעם איז עדות די פירמע לאנדאו און די מענשען וואס איך האב געשיקט צו איהם בעטען ורחמים, ער זאל די מאשינען אויספערטיגען. די וועקסלען ווערען ערקלערט פאר נישט גילטיג, בעזונדער פאדער איך פון איהם געריכטליך פאר דעם שאדען וואס איך און די פירמע לאנדאן האבען געליטען צוליב איהם.

דאס וואס ער פאדערט מכלומרשט 50 זל. איז שוין גע-ווען דאס דריטע מאל וואס ער האט ארויסגעצויגען און דאס האט שוין די פירמע לאנדאן פערזיכערט צו געבען האבענדיג אויסגעפערטיגט די מאשינען. אזוי ווי ער איז נישט איינגע-גאנגען דערויף האט די פירמע לאנדאן געוואלט איינלייגען די 50 זל. ביי א דריטער פערזאן, אזוי ווי ער האט דאס אויך נישט געוואלט איז דער ענין איבערגעגאנגען אין געריכט.

מיט אכטונג י. ראבינאוויטש.

אנחנו משתתפים בצערו של ידידנו הנכבד מר ישעי' מאיר וועלטפרייד במות

אמו נ"ע

המקום ינחם אותו בתוך שאר אבילי ציון וירושלים.

מתפללים דבית החסידים מראפפשא, קילינסקי 46

6774

בעראטונג פון גענף. פּוילישע פּרעמיערן

באַכ'ן אויפשטאַנד אין גריכענלאַנד

אַטען, 16 (ספּ. טעל.)

נאָך דער בעראַטונג מיט'ן מיניסטער מעטאַגסאַס, האָט דער פּרעמיער סטאַלדאַריס גערופן אויף צעכטן אַ זיצונג פון מיניסטאַרען־ראַט, כדי אָנצונעמען בעשלוסן וועגן די ווייטערדיגע שריט פון דער רעגירונג. אין די פּאָליטישע קרייזן האַלט מען, אַז סטאַלדאַריס און קאָנדילים, האָבן בדעה אומצוקערן די אָרדנונג אין לאַנד, נישט בענד צענדיג זיך דעריבער מיט צו שטרענגע מיטלען.

דער אַרסענאַל אין סאַלאָמין און פּערוואַנדעלט געוואָרן אין אַן אַרעסט פאַר די מאַטראָסן, וועלכע האָבן זיך בעטייליגט אין אויפשטאַנד.

דער מיליטערישער פּראָקוראָר אין באַנעי האָט אַרויסגעגעבן אַ פאַראָרדנונג צו אַרעסטירן וועניזעלאָס'ן און אַנדערע, ווייל זיי האָבן אַרויסגערופן דעם בירגער־קריג.

בלוטיגער צוזאַמענשטויס
צווישן אײַנהייטליכע אַרבייטער־פראַנט און פאַשיסטן

פּאַריז, 16 (ספּ. טעל.)

„מאַטען" בעשרייבט אַ צוזאַמענשטויס, וואָס איז פאָרגעקומען אין געבוידע (עלזאַס) צווישן דעם פאַראייניגטן סאָציאַליסטיש־קאָמוניסטישן פראָנט און די אָנהענגער פון דער פאַשיסטישער אָרגאַניזאַציע „קראָא דע פע". עס איז דאָ אַ גרויסע צאָהל פערוואונדעטע, צווישן זיי דער בירגערמייסטער פון דער שטאָט — אַ קאָמוניסט.

דער צוזאַמענשטויס — ווי די צייטונג טיילט מיט — האָבן אַרויסגערופן די סאָציאַליסטן און קאָמוניסטן דערמיט, וואָס זיי האָבן נישט געוואָלט דערלאָזן צו אַ פערזאַמלונג פון דער פאַשיסטישער אָרגאַניזאַציע.

דער יונגסטער זוהן פון ענגלישן קעניג זאָל געקרוינט ווערן אַלס קעניג פון גריכענלאַנד

לאָנדאָן, 16 (ספּ. טעל.)

פון אַטען טיילט מען מיט, אַז דאָרט האָבן זיך פערשפּרייט קלאַנגען, אַז דער גריכישער טראָהן זאָל איבערגעגעבן ווערן דעם יונגסטן זוהן פון ענגלישן קעניג פּירשט יעזשי, וועלכער האָט מיט אַ קורצער צייט צוריק חתונה געהאַט מיט דער ריכישער פּירשטין מאַרינע.

אין די גריכישע רעגירונגס ספערן ווערן די קלאַנגען נישט בעשטעטיגט, אין די ענגלישע ספערן ווערן אויך די קלאַנגען נישט ערענסט טראַקטירט.

דער קריגס מיניסטער קאָנדילים האָט היינט פערעפענטליכט אַן'אָפיציעלן קאָמוניקאַט, אַז דאָס איינפיהרען אין גריכענלאַנד אַ מאָנאַרכיע ווערט לעת עתה נישט גענומען אין בעטראַכט.

וועניזעלאָס פאַהרט קיין פראַנקרייך
אויף דער אַנווייזונג פון דער איטאַליענישער רעגירונג

פּאַריז, 16 (ספּ. טעל.)

ווי די צייטונגען טיילן מיט, פאָהרט וועניזעלאָס בקרוב אָפּ פון דער אינזעל ראָדאָס קיין פראַנקרייך. דער בעשלוס זאָל האָבן געקומען צוליב דעם וואונש פון דער איטאַליענישער רעגירונג. וועלכע האָט וועניזעלאָס'ן געגעבן צו פערשטעהן, אַז דאָס וואָס ער געפינט זיך נאָהענט פון גריכענלאַנד, קען אַרויסרופן פּאָליטישע קאָמפּליקאַציעס.

גרויסער פּראָצעס געגען 21 אָנפיהרער
פון די פעברואַר־געשעהענישן אין עסטרייך

ווין, 16 (ספּ. טעל.)

דעם 3־טען אַפּריל הויבט זיך אָן אין ווין דער פּראָצעס געגען 21 פיהרער פון סאָצ. דעמאָקראַטן.

שוצבונד, וועלכע ווערן בעשולדיגט אין מלוכה־פערראַט אין שייכות מיט די פעברואַר־געשעהענישן. דער פּראָצעס וועט דויערן 2 וואָכן.

OSTATNI MIESIĄC

bezpłatnego zakładania telefonów.

10 kwietnia r. b. upływa ostateczny termin przyjmowania nowych abonentów bez pobierania opłaty wstępnej. Wszyscy więc, którzy chcą skorzystać z okresu bezpłatnego zakładania instalacji, winni pospieszyć się z zamówieniem telefonów i zgłosić się do Zarządu P. A. S. T., Al. Kościuszki 12 przed upływem wskazanego terminu.

Termin 10 kwietnia w żadnym wypadku nie będzie przedłużony. 628

ווארשא, 16 (טעלעפאָניש)

דאָנערשטאָג איז געקומען קיין ווארשא דער געוועזענער פּרעמיער פּראָף. באַרטעל אין צוזאַמענהאַנג מיט די קלאַנגען וועגן אַ קאָנפערענץ פון אַלע געוועזענע פּרעמיערן בנוגע וויכטיגע מלוכה־ענינים.

פּראָף. באַרטעל האָט דערקלערט פאַר זשורנאַליסטן, אַז זיין וויזיט טראָגט אַ פּריוואַטן כאַראַקטער.

ס'איז אָבער פעסטגעשטעלט געוואָרן, אַז ער וואוינט ביים פּרעמיער קאָזלאָווסקי און אַז דאָרט קומען פאָר קאָנפערענצן צווישן די געוועזענע פּרעמיערן באַרטעל, סלאַוועק, פּריסטאָר און דעם איצטיגן פּרעמיער קאָזלאָווסקי.

ווי מ'גיט איבער זאָל אַ ליאַדע טאָג פאָרקומען אַ געמיינזאַמע קאָנפערענץ פון אַלע געוועזענע פּרעמיערן אין בעלוועדער.

קאָנפערענץ פון מין. לאַוואַל מיט'ן סאָוויעטישן אַמבאַסאַדאָר
וועט זיך פערנעמען מיט דער פראַגע וועגן מזרח פּאַקט

פּאַריז, 16 (ספּ. טעל.)

די פּרעסע שרייבט וועגן דער גרויסער בעדייטונג וואָס ס'האָט די נאָהענטע קאָנפערענץ פון מין. לאַוואַל מיט'ן סאָוויעטישן אַמבאַסאַדאָר פּאָטעמקין. די „עקאָ דע פּאַרי" שטעלט פעסט, אַז דער געשפּרעך וועט האָבן אַ גרויסע בעדייטונג אין דער פראַגע וועגן אָפּשליסן דעם מזרח־פּאַקט.

אויף דער סעסיע פון אקצ. קאָמיטעט אין ירושלים
וועלען פאָרקומען אונטערהאַנדלונגען פון ציונ. צ.ק. מיט אלג. ציוניסטען

וואַרשא, 16 (יט"א טעלעפאָניש)

ענטפערנדיג אויף דער איינלאַדונג פון וועלט־פערבאַנד פון אַלגעמיינע ציוניסטען, האָט דער וואַרשאָווער צ. ק. מיטגעטיילט דעם וועלט־פערבאַנד, אַז אין ירושלים וועלען זיין פאָרשטעהער פון צ. ק. אויף דער סעסיע פון אַקציאָנס־קאָמיטעט וועלען זיי דאָרט פערהאַנדלען.

געשטאָרבן דער בעקאַנטער לאָדזער כירורג, ד"ר אַנטאָני גאָלדמאַן

וואַרשאַ, 16 (טעלעפאָניש).

צהערנעכטן איז אין וואַרשאַ געשטאָרבן דער בעקאַנטער ד"ר כירורג אַנטאָני גאָלדמאַן, געוועזענער לאַנגיעהריגער דירעקטאָר פון פּאָזנאַנסקיס שפּיטאָל אין לאָדז און לעצטענס — דירעקטאָר פון וואַרשאָווער יודישן שפּיטאָל אויף טשיסטע.

דער פערשטאָרבענער איז אַלט געוועזן 62 יאָהר.

ער איז געוועזן איינער פון די בערימטסטע כירורגן אין פּוילן.

ראַדיאָ־פּראָגראַם
זונטאַג, דעם 17-טן מערץ

9 צייט סיגנאַל, 9,06 גימנאַסטיק. 9,20 פּליטען. 10 פּליטען, 10,30 גאָטעסדינסט, 11,57 צייט סיגנאַל, 12,30 ידיעות. 12,05 טעאַטער איבערזיכט, 12,15 פּויליש רומענישע אַקאַדעמיע, 2 קאָנצערט, 3 פון די סטודשעלצעס, 3,15 קאָנצערט, 3,45 רעפּעראַט, 4 קאָנצערט, 4,40 רעציטאַציע אין פּראָזע. 5 מוזיק, 5,35 שמועס פאַר עלטערע קינדער. 6 מוזיק, 7,08 קאָנצערט 7,45 פעליעטאָן, 8 מוזיק, 8,45 ידיעות, 9 „אויף די פרעהליכע לעמבערגער כוואַליעס, 9,30 אינטערוויו מיט באָקס מעטש, טראַנסמיסיע פון פּאָזען. 9,50 ליטעראַרישע סקיצע. 10,05 לאָקאַלע ספּאָרט ידיעות. 10,10 רעקלאַמע קאָנצערט, 10,20 סימפ. קאָנצערט, 11,05 ידיעות, קאָמוניקאַטן, 11,10 טאַנץ אָווענד.

פון דער לאָדזער בערזע

באַנק פּאָלסקי	—	—	—	90.25
3 פּראָצענטיגע	בודאָוולאַנע		—	47.00
4 „	דאָלאַרובקא		—	53.50
7 „	סטאַביליזאַציע (אמ.)			73.00
5 „	וואַרשאָווער	ס.־ב.	1934	61.50
5 „	לאָדזער	„		53.75
ענגלישער פונט	—	—	—	25.47
דאָלאַר אָפיצ.	5.31	נישט אָפיצ.	—	5.25
גאָלד־דאָלאַר	—	—	—	8.87
גאָלד־רובל	—	—	—	4.55
דייטשער מאַרק	—	—	—	2.02

די גרעסטע סענסאַציע אויף פּורים!

מען קלינגט מיר דורכ'ן טעלעפאָן
דריי טעג פאַר אסתר תענית,
וואו קריגט מען פאַלעסטינער פרוכט
וואָס פּאַסט פאַר שלח מנות?...

דאָס קריגט מען אין „איטאַליע" נאָר
דאָס זאָלט איהר נישט פערגעסן
די שענסטע אויסלענדישע פרוכט
די פיינסטע דעליקאַטעסן.

די שענסטע שלח־מנות קערב
וואָס זעלטן איז צו זעהן
דאָס קריגט איהר אין „איטאַליע" נאָר
אויף שרודמיעסקאַ צעהן.

און באָמבאָניערעס אַלערליי
אין „איטאַליע" וועט איהר קריגען
און די פּרייזען אַזוי ביליג,
אַז ס'איז גאָר אַ פערגעניגען...

„איטאַליע",
שרודמיעסקאַ 10 טעלעפאָן 188-01

טעאַטער „פילהאַרמאָניע"
נאַרוטאָוויטשאַ 20, טעל. 213-84.

מ. ווינדער פּרעזענטירט די ליבלינגס־אַרטיסטן פון וואַרשאַ: חנה לעווין, דוד לאָוי, היימי לעווין, חיים סאַנדלער, יעקב פישער, יצחק קרעלמאַן, ראָזאַ ראַיסאַ, מ. רובין און זשעני שמילאָוויטש.

היינט, זונטאַג — 2 פאָרשטעל.:
12.15 פריהמאָרגען פאַר אַרבייטער־אינטעליגענץ און 9 אָוונט

פּרייזן: דער גאַנצער פּאַרטער
נאָר 1 זל. גאַלעריע 45 גר.

דער גרעסטער אַמעריקאַנער שלאַגער
צום 20-טען מאָל
„ערליכע גנבים"

אַכטונג, דינסטאַג
פון 9 אָוונט ביז 3 ביינאַכט
גרויסער
פּורים־באַל
3 פּראָגראַמען!
אַן אָוונט פון כל־טוב
שפּילן! זינגען! טאַנצן!
אָנפיהרען מיט די אַלגעמיינע טענץ וועט דער בעוואוסטער וואַרשאָווער באַלעט־מייסטער א. ווייסמאַן
בילעטן פון 70 גר. ביז 2 זל. 1-טע ריה
שוין צו בעקומען אין פילהאַרמאָניע־קאַסע

געשטאָרבען קאַרלינסקי
דער בעקאַנטער יודישער עסייאיסט־זשורנאַליסט

וואַרשאַ, 16 (טעלעפאָניש)

היינט 4 נאָך מיטאָג איז, נאָך אַ לאַנגער קראַנקהייט געשטאָרבן אין אָטוואָצק דער בעקאַנטער יודישער זשורנאַליסט און שריפטשטעלער ב. קאַרלינסקי (קאַרליניוס).

עס האָט זיך געבילדעט אַ לויה־קאָמיטעט אין וועלכן עס געהען אַריין פאָרשטעהער פון ליטעראַטן־פעראיין, פען־קלוב, זשורנאַליסטן־סינדיקאַט, פאָרשטייער פון אַ ריי אינסטיטוציעס און געזעלשאַפטן.

די לויה וועט וואַהרשיינליך פאָרקומען מאָרגען — אין וואַרשאַ.

* * *

בער קאַרלינסקי איז געבוירן געוואָרן אין יאָהר 1886 אין זאַלבע (לאָמזער געגענד) ביי אַ בעל־הבתיש לומדישער משפּחה, וועלכע האָט זיך מתיחס געווען מיט'ן תוספות יום־טוב. ער האָט געלערנט אין ישיבות. צו 15 יאָהר פאָהרט ער קיין ביאַליסטאָק, וואו ער האָט זיך אָפּגעגעבן מיט זעלבסט־בילדונג. זיין ליטעראַרישע טעטיגקייט הייבט קאַרלינסקי אָן מיט דריקן לידער אין נחום סאָקאָלאָוו'ס „הצפירה". נאָך דעם שרייבט ער אַ ראָמאַן אַ. ב. „טאָג־בוך פון אַ געוועזענער פּאַרטיי־פיהרערין". אין יענער צייט האָט ער געאַרבייט אַלס רעדאַקטאָר פון שימון'ס פערלאַג. וואָס האָט אַרויסגעגעבן די בעקאַנטע וועלט־ביבליאָטעק. פאַר'ן פערלאַג האָט ער איבערזעצט אַ ריי אייראָפּעאישע ווערק דערונטער מאַקס נאָרדוי'ס בוך „פּאַראַדאָקסען". ער האָט אויך מיטגעאַרבייט ביים אַרויסגעבן פּראָפ. דובנאָוו'ס „יודישע געשיכטע".

פון 1915 איז ער אַ שטענדיגער מיטאַרבייטער אין „מאָמענט". וואו ער האָט געשריבן אַרטיקלען איבער ליטעראַטור און טעאַטער. זינט 1924 האָט ער געפיהרט די ליטעראַטור־אָפּטיילונג פון „מאָמענט". א. ב. „מענשן און ווערק". אין יאָהר 1916 האָט ער אָנגעשריבן אַ דראַמע „שטורם־בלעטער", געשפּילט אין „הזמיר" אונטער דער רעזשיע פון ... רעזשי.

* * *

ווידער האָט די יודישע ליטעראַטור און זשורנאַליסטיק צו פערצייכענען אַ שווערע אבידה: אין בליהענדיגן עלטער פון 48 יאָהר איז פון די שריפטשטעלער־רייהען אויסגעריסן געוואָרן דער טאַלענטפולער עסייאיסט און זשורנאַליסט ב. קאַרלינסקי, וועלכער איז טיף געליבט און געשעצט געוואָרן דורך זיינע קאָלעגן און דעם גרויסן קרייז לעזער, וואָס האָט זיך דערקטירט ממש מיט זיין איטליכער ליטעראַרישער אַרבייט.

ב. קאַרלינסקי האָט געהערט צו דעם מין פיינפיהלענדסטע און טיפסטע שריפטשטעלער, וואָס האָט איטליכע דערשיינונג אין יודישן און וועלטליכן ליטעראַרישן און קולטור־געזעלשאַפטליכן לעבן בעהאַנדעלט און בעלויכטן אויף אַן אָריגינעלן אופן.

ער איז געווען איינער פון די טאָנגעבער אין דער יודישער ליטעראַטור־קריטיק, און צו ווערן בעהאַנדעלט דורך קאַרלינסקי'ן, צו זיין אָבסערווירט פון זיין פיין און דורכדרינגליכן אויג, איז אָנגעזעהן געווען פאַר אַ כבוד.

די פערזענליכקייט קאַרלינסקי האָט צו זיך אַרויסגערופן טיפע אַכטונג און דרך ארץ, און איצט וועט זיין וואַגיג און בעהאַוונט וואָרט שטאַרק פעהלן אין די שאַץ־קאַמער פון דער יודישער יונגער קולטור.

ב. קאַרלינסקי'ן וועט מען נישט פערגעסן!

באַצישער בילאַנס פון דער אנטי-יודישער פאליטיק אין דייטשלאנד

בערלין (יט"א) די „פאמערשע צייטונג“ אין שטעטין בעריכטעט וועגן א רעפעראט פון א געוויסען וואלטער פעשט, וועלכער האט צווישען אנד. אינטערעסאנטע פאַלגענדען בילאַנס פון דער ביז-איצטיגער אנטי-יודישער פאַליטיק אין דייטשלאַנד: די אַלגעמיינע צאַהל יודען האט זיך זייט דער איינפיהרונג פון נאַצי-רעזשים פאַרקלענערט מיט 65.000 (אין פּמערן פון 7.800 אויף 6.800). די צאַהל נישט אַרישע נאַטאַרען איז אין פרייסען געפאַלען פון 2050 אויף 850, דער פּראַצענט-זאַץ פון נישט אַרישע אדוואַקאַטען איז געפאַלען פון 28,5 פּראַצ. אויף 17 פּראַצ. די צאַהל נישט-אַרישע קאַסען-דאַקטוירים איז געפאַלען פון 5300 אויף 3640 און אַנשטאַט 5.000 נישט אַרישע סטודענטען זענען אין דעם איצטיגען ווינטער-סעמעסטער געווען רעגיסטרירט 1200.

געוו. פּרעמיער פּאַניקאַווסקי פּרעזעס פון דער פּויערים-פּאַרטיי

ווארשא, 16 (טעלעפ.)

דער געוו. פּרעמיער פּראָפ. פּאַניקאַווסקי, וועלכער איז ארויסגעטרעטען פון כ. ד. איז געוועהלט געוואָרען אלס פּרעזעס פון דער פּויערים פּאַרטיי.

באַהן-קאַטאַסטראָפע אין ראַטען-פערבאַנד

מאַסקווע, 16 (ספּ. טעל.)

אויף דער אָרענבורסקער ליניע צווישען די סטאַציעס פּלאַטיוקאַ און דעם באַהן-קנופּ דאַרני איז פּאָרגעקומען אַ באַהן-קאַטאַסטראָפע, בעת וועלכער עס זענען אומגעקומען צוויי פּערזאָן.

א סאַציאַליסטישע רעגירונג אין נאָרוועגיען

אָסלאָ, 16 (ספּ. טעל.)

אין דער עהערנעכטיגער דיסקוסיע איז דער נאָרוועגישער פּאַרלאַמענט (סטאָרטינג) אָפּגעלייגט געוואָרען. אין די פּאָליטישע קרייזען האלט מען, אַז די רעגירונג פון נאָרוועגיען וועט זיך אָנגעבען אין דעמיסיע און אויפ'ן אָרט פון די ליבעראַלען וועט קומען צו דער מאַכט די אַרבייטער פּאַרטיי מיט'ן פאָרזיצער פון סטאָרטינג ניגאָאָר דוואָלד בראַש.

רעזולטאַט פון אינטערנאַציאָנאַלען פידעל-קאָנקורס אין ווארשא

גרויסער נצחון פון יודישע קינסטלער

וואַרשאַ, 16 (טעלעפאָניש)

נעכטען אין אָוונד האט זיך פאַרענדיגט דער אינטערנאַציאָנאַלער פידעל-קאָנקורס אויפ'ן נאָמען פון הענריק וויענאַווסקי.

די ריכטער-טאַבעלען שטעהען האָבען געדויערט די לעצטע בעראַטונגען פון דעם זשורי, עס זענען אַרויסגעגעבען געוואָרען 9 פּריזען און 15 ערען-דיפּלאָמען.

דעם ערשטען פּריז פון מלוכה-פּרעזידענט פון 5 טויזענד זל. האט בעקומען די 15-יאָהריגע ווינעט נעוווע (פראַנקרייך), זי האט אויך צו בעקומען דעם פּריז פון דער פראַנצויזישער רעגירונג 10 טויזענט פראַנק.

דעם 2 פּריז פון מיניסטער יענדזשעיעוויטש 4 טויזענד זל. האט בעקומען דער 26-יאָהריגער יוד דוד אויסטראַך (ראַטען-פערבאַנד).

דעם 3-טען פּריז 2,500 זל. פון אויסערן-מיניסטער האט בעקומען הענריק טעמיאַנקאַ (ענגלאַנד).

דעם 4-טען פּריז פון 2 טויזענד זל. פון דער שטאָט וואַרשאַ האט בעקומען דער 13-יאָהריגער יודישער יונגעל בוסיאַ גאָלדשטיין (ראַטען-פערבאַנד).

דעם 5-טען פּריז 2 טויזענד זל. פון דער וואַרשעווער מוזיק-געזעלשאַפט האט בעקומען זדענקאַ שפּילער (יוגאָסלאַוויען).

דעם 6-טען פּריז 1,500 זל. פון דער פילהאַרמאָניע האט בעקומען די איטאַליענערין מערי-לואיזאַ שאַרדאַ.

דעם 7-טען פּריז 1,500 זל. פון דער משפּחה וויעניאַווסקי האט בעקומען אַנעלע יעהריג יודיש מיידעלע פון כעלם אידאַ הענדעל.

דעם 8 פּריז פון דער פרוי יוזעפאַ וויעניאַווסקאַ 500 זל. האט בעקומען יוזעף אַנטאָן פון עסטלאַנד.

6 דעם 9 פּריז אַנאָנימען 500 זל. האט בעקומען בראָניסלאַוו גימפּעל.

פון צווישען די 15 פּערטיילטע דיפּלאָמען זענען אויך אָנגעקומען דיפּלאָמען: דעם וואַרשאַווער אָרי-מען יודישען יונגעלע יוסף חסיד.

סטאַוויסקי-אַפערע פאַר'ן געריכט

אנגעקלאַגט וועלען זיין פרוי סטאַוויסקי, דעפּוטאַטען, רעדאַקטאָרען א. א.

פּאַריז, 16 (ספּ. טעל.)

די אויספאָרשונג פון דער סטאַוויסקי-אַפערע איז נעכטען ענטגילטיג געשלאָסען געוואָרען. 19 פּערזאָנען וועלען געשטעלט צום משפט אלס מיטשולדיגער אין דער אַפערע. צווישען די 19 אָנגעקלאַגטע פיגורירען אויך די דעפּוטאַטען באָנאַר און גאַראַט, די רעדאַקטאָרען דיבאַרי, לעווי און דאַריוס, דער געוו. גענ. באַרדי דע פורטו. דער אדוואָקאַט גאָליע, א באַנקדירעקטאָר, בעאַמטע פון לאָמבאַרד אין באַיאָן, פרוי סטאַוויסקי א. א. 3 אָנגעקלאַגטע (דערונטער סטאַוויסקי) זענען געשטאָרבען אין דער צייט פון דער אויספאָרשונג. די דעפּוטאַטען פּרוסט און באָיער, דער רעדאַקטאָר איימאַר, דער באַקסער נימען א. א. ווערען נישט צוגעצויגען צום פּראָצעס, ווייל ס'פעהלען געגען זיי בעווייזען.

דער בעשולדיגונגס אַקט בעשטייט פון טויזענד זייטען מאַשין שריפט. אין די אַקטען זענען פאַראַן 20.000 דאָקומענטען, 69 אדוואָקאַטען טרעטען אַרויס אלס פערטיידיגער.

א צוזאַמענטרעף פון סטאַלינען מיט אידענען

לאָנדאָן, 16 (ספּ. טעל.)

דער וויצע מיניסטער פאַר אויסערן ענינים אידען האט נעכטען אויפגענומען דעם סאָוויעטישען אַמבאַסאַדאָר מייסקי. דער לעצטער האט אָפיציעל איינגעלאַדען אידענען קיין מאָסקווע. ער האט איהם דערביי געמאָלדען, אַז סטאַלין ווינשט זיך פּערזענליך מיט איהם צו בעגעגענען און אָפּצוהאַלטען מיט איהם אַ לענגערען געשפּרעך.

מיניסטער אידען האט נעכטען אויפגענומען אויך דעם פּוילישען אַמבאַסאַדאָר ראַטשינסקי, וועמען ער האט געמאָלדען, אַז ער וועט אָנקומען קיין וואַרשע מאָנטאַג, דעם 1 אַפּריל אָוונט. אין וואַרשאַ וועט ער פערבלייבען צוויי טעג.

מאָסקווע, 16 (ספּ. טעל.)

די „איזוועסטיאַ“ און די „פּראַוודאַ“ אַטאַקירען די לעצטע 2 טעג באַלדווינען פאַר זיין לעצטער אַנטי סאָוויעטישער רעדע אין ענגלישען פּאַרלאַמענט, בעזונדערס שטרייכט אונטער ראַדעק, אַז אויב ענגלאַנד וועט מאַכען, וואָסערע נישט איז קאָנצעסיעס לטובת דייטשלאַנד, וועט דער ראַטען פערבאַנד צוטרעטען צו פערגרעסערן זיינע בעוואַפנונגען.

נישט אַרישע אדוואָקאַטן אין דייטשלאַנד

בערלין (יט"א) לויט דער נייער אָפיציעלער צעהלונג זענען אין גאַנץ דייטשלאַנד דעם 1-טען יאַנואַר 1935 געווען טעטיג 18.700 אדוואָקאַטען, דערונטער 2736 נישט-אַריער. די גרעסטע צאַהל נישט-אַרישע אדוואָקאַטען איז קאָנצענטרירט אין בערלין — 1092 אויף דער אַלגעמיינער צאַהל 2931 אין די איבריגע אדוואָקאַטען-קאַמערן איז דער פּראָצענט-זאַץ יודישע אדוואָקאַטען פיל קלענער, צ. ב. אין דרעזדען 68 נישט-אַריער אויף דער אַלגעמיינער צאַהל 1773 אדוואָקאַטען, אין געריכטס-קרייז האם —84 אויף 1275 א. ד. גל.

XXV

לאַדזשער יודיש רעפּרעזענטאַנץ-טעאַטער „ראַזמאַיטאַשטשי“,
ציגעל-גאַס 27, טעל. 112-25
דירעקציע: דוד צעלמייסטער.

מיטוואָך, ד. 20 מערץ, 9.30 אָוונט
גראַנדיעזער יובילײ-ספּעקטאַקל
לכבוד דער 25-יאָהריגער טעאַטער-טעטיגקייט פון

דוד צעלמייסטער

אין פּראָגראַם:

1) א יוד א חכם
קאָמעדיע אין 1 אַקט פון ד. צעלמייסטער

2) נערוועזע מענשן
סקעטש אין 1 אַקט פון טונקלער

3) צעשטערטע וועלטען
דראַמע אין 1 אַקט פון ד. צעלמייסטער

קינסטלערישע רעציטאַציע
אויסגעפיהרט פון אַלעקסאַנדער גראַנאַך

אינוואַזיע

126 קינסטלער פון די יודישע און פּוילישע בינעס אין א פּרעכטיגען קאַליידעסקאָפּ פון שפּיל! געזאַנג! און טאַנץ!

לאָדזער סימפאָנישער אָרקעסטער
אונטער דער ליטונג פון פּראָפ. רידער.

בעריהמטער ווייבראַטבענד.

יובילײ-קאָמיטעט: אוגער י. — רעד., אָרנשטיין מ. — רעזש., אַדוועָנטאָוויטש — אַרט., אַבערזשאַנעק — ליט., בראָדערזאָן מ. — דיכטער, ברוינער י. — מאָל., ברין מ. — פאָרז., ברזשאָסטאָווסקי ח. י. — רעד., באַרוכין אַל. — רעד., בייגעלמאַן ד. — קאָמפּ., גראַנאַך אַל. — אַרט., גראָסמאַן א. — רעד., געלבאַרט ס. — רעד., גאָלדענבורג ס. — אַרט., דאַרגוזשאַנסקי מ., האַלפּערן ד"ר, וואָראַטשנסקי ק. — דיר., ווערדיגער מ. — דיר., ווייצמאַן י. — אַדוו., ווייסמאַן ד. — אַרט., זילבערבערג וו. — אַרט., זאַקס — קינסט., זעלמאַנאָוויטש, טורקאָוו מ. — רעד., יאַסטזשעמביעץ וו. — אַרט., מילשטיין ש. — דיר., מעלמאַן מ. — אַרט., מאַרעווסקי א. — אַרט., מיכאַלעסקאַ מ. — אַרט., מאַזא מ. — דיר., מייזל נ. — רעד., מאָשקאָוויטש — רעזש., ליפּמאַן מ. — אַרט., ניימאַן י. — רעד., סאַמבערג א. — אַרט., סענדאָווסקי ש., סטרוגאַטש י. — אַרט., סעגאַלאָוויטש ז. — ליטעראַט, פּעדער מ., פּיוווישיס י. — קאָמפּ., פּרילוצקי נ. — רעד., פּיקאַן מ. — אַרט., פּינעס א. — אַדוו., פאָלעק וו., קאַצענעלסאָן י. — ליט., קאָטש קורט — אַרט., קאַהאַן י. — רעד., קאַמינסקי א. — אַרט., קלעמשעווסקי — דיר., קאַבאַקער, קאַמפּאַנעץ — דיר., קיפּניס מ. — ליט., קאַהאַן ל. — רעד., קאַליך י. — אַרט., ראָזענבערג י. — רעד., שטיין א. — אַרטיסט, ראַבאָן י. — ליטעראַט, שפּנער ב. — רעד.

בילעטען-פערקויף אין קאַסע פון טעאַטער.

XXV XXV

עפענונג פון די רמב"ם-פייערונג אין וויען

וויען (יט"א) אונטערן פּאָרזיץ פון פּרעזעס פון דער וויענער קהלה איז פאָרגעקומען א פּרעסע-קאָנפערענץ, אויף וועלכער דער אויבער-ראַבינער דר. דוד פויכטוואַנג האט פאָרגעשטעלט דאָס פּראָגראַם פון די רמב"ם-פייערונגען אין וויען.

דר. פויכטוואַנג האט דערביי געגעבען א קורצע שילדערונג פון דער פּערזענליכקייט, שאַפונג און בעדייטונג פון דעם גרויסען יודישען פילאָזאָף, טעאָלאָג און מעדיצינער אויפ'ן פאָן פון דער יודישער און נישט-יודישער וועלט מיט 800 יאָהר צוריק.

דיעט- און שטאָף-וועקסעל-קראַנקהייטען

צו דער ספּעציעלער אויפמערקזאַמקייט פאַר רעאומאַטיקער און אַרטרעטיקער

ביי רעוומאַטיזם, אַרטרעטיזם און פּאָדאַגרע שפּילט אנאונגעהויערע וויכטיגע ראָל דאָס אָפּהיטען פון א געהעריגער דיעטע און צו פיהרען אַ אַרטמעסיג היגיענישע לעבען. דער לאָזונג ביי די דאָזיגע קראַנקע דאַרף זיין: „געברויכען וואָס וועניגער זאַלץ- און פלייש שפּייזען“. ס'איז אַלגעמיין בעוואוסט, אז א שלעכטע שפּייזען צופאַסונג און נישט געהעריגער לעבענסאַרט. פערגרעסערען דעם געזונד צושטאַנד פון די ליידענדע און פאַרגרעסערן די פערשפּרייטונג פון דער קראַנקהייט.

אָבער צו בעקעמפען זי איז צו וועניג אָפּצוהיטען אפילו די שטרענגסטע דיעט. מ'דאַרף אויך זיך ווענדען צו דער הילף פון מעדיצינען. טאָבלעטקאַס טאָגאַל נוצט מען ביי רעוומאַטיזם, אַרטרעטיזם און פּאָדאַגרע. זיי בעקעמפען די וועהטאָגען און ברענגען אַ פערלייכטונג אין אַלע ליידען. טאָגאַל ווערט געברויכט צו 2 טאַבלעטקעס 3 מאָל טעגליך. אויך ביי גריפּע, פערקיהלונג, נערווען-וועהטאָגען און קאָפּ-שמערצען ווערט גענוצט טאַבלעטקעס טאָגאַל.

632

אלגעמיינע מיליטער-דינסט אין דייטשלאַנד

(ענדע פון דער 1-טער זייט)

גענשטאַנד פאַר שוץ און דערמיט אויך פאַר דער דערהאַלטונג פונם שלום.

היטלערס פּראָקלאַמאַציע

בערלין, 16 (ספּ. טעל.)

די היטלעריסטישע פּרעסע קאָמענטירט די פּראָקלאַמאַציע פון היטלער'ן און שטרייכט אונטער, אַז די דאָזיגע פּראָקלאַמאַציע האָט אַ גאָר גרויסען היסטאָרישען ווערט. „דורך דער פּראָקלאַמאַציע, וועלכע איז אַן אויסדרוק פון פאָלקס-געפיהל, דאַרף מען פערשטעהן, אַז דאָס דייטשע פאָלק האָט פון זיך אראָפּגעוואָרפען דעם יאָך, וואָס האָט געלעסטיגט אויף איהם זייט 16 יאָהר. דאָס גאַנצע פאָלק איז מיט'ן פיהרער. דאָס דייטשע פאָלק וויל קיינעם נישט דראָהען, אָבער וועה צו דעם, וועלכער וועט בעפאַלען דייטשלאַנד.

די אַרטיקלען ענדיגען זיך מיט דער האָפנונג, אַז דער טאָג פון 16 מערץ ה. י. איז אַ היסטאָרישער. דייטשלאַנד האָפט איינצושטעלען מיט אַלע אייראָפּעאישע מלוכות שלום-בעציהונגען.

Dr.
Wołkowyski
האט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל-גאַס 11, טעל. 238-02
נעמהט אָן אין הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוועכע
פון 8–11 ביי טאָגאָן פון 4–9 אָוועד

DR. MED. H.
Różaner
ספּעציאַליסט פאַר
הויט, ווענערישע און סעקסועלע קראַנק.
NARUTOWICZA 9,
tel. 128-98.
נעמט אָן פון 9–1 פאַרם. און פון 5–9.

„נייער פאָלקסבלאַט"

„די שטייער־פּאָליטיק געגען דער שטאָט וועט נישט אָפּראַטעווען דאָס דאָרף"

אין שייכות מיט דעם נייעם מבול פון שטייערן וואָס האָט זיך לעצטענס א שאָט געטון ספּעציעל אויף דער שטאָט, שרייבט דר. ראָטענשטרייך אין דער „כוויל" צווישען אַנדערן פאָלגענדעס:

דער דריטער סיים וועט אין דער געשיכטע אָנגערופען ווערען דער שטייער־סיים. קיינער פון די ביז איצטיגע איז נישט געווען אַזוי פריגיביג אין אָנגעהמען נייע שטייערן ווי דער איצטיגער. ווען מיר וועלען אַראָפּרעכנען די זיצונגען אויף אָנצונעמען דעם בודזשעט וועט זיך אַרויסווייזען, אַז כמעט אַלע אַנדערע זיצונגען, זענען געווען געווידמעט נאָר אויף צו בעשליסען נייע שטייערן. די רעגירונג זעהט אויס, רעאַליזירט שוין איצט די בעשלוסען פון דער קומענדיגער קאָנסטיטוציע, וואָס לאָזט איבער פאַר'ן סיים נאָר צוויי פונקציעס — בעשטימען דעם בודזשעט און אַרויפלעגען לאַסטען אויף די בירגער. און די דאָזיגע לאַסטען זענען וואָס אַמאָל אַלס מעהר. אַ אינטערעסאַנטע ערשיינונג זעהען מיר, וואָס מעהר דאָס ווירטשאַפטליכע לעבען קורטשעט זיך צוזאַמען, וואָס קלענער עס זענען די אומזאַצען, אַלץ מעהר שטייערן ווערען אַרויפגעלעגט, אַלס גרעסערע בעלאַסטונגען ווערען אויסגעטראַכט.

פאַר'ן פערענדיגען זיין קאַדענץ האָט דער סיים נאָך איין אַרבייט — בעשטימען אַלס מעהר נייע שטייערן. די כאַראַקטעריסטיק פון די נייע שטייער־פּראָיעקטען, וואָס דער סיים מיט זיין מעהרהייט נעמט אָן, איז קלאָר און עס איז דייטליך די פּאָליטיק, מיט וועלכער די רעגירונג, עווענטועל דער רעגירונגס־לאַגער ריכט זיך ביים רעדאַגירען די נייע געזעצען. די נייע שטייערן האָבען איין טענדענץ — בעלאַסטען קודם כל די שטעט אין הסכם מיט דער נייער טעאָריע, וואָס איז ספּעציעל אויפגעשטעלט געוואָרען, אַז מען דאַרף די בעלאַסטונג פון דאָרף אי־בערוואַרפען אויף דער שטאָט, צוליב דער נויטווענדיגקייט צו קאָריגירען די געזעלשאַפטליכע הכנסות.

דאָס דאָרף איז פעראָרימט געוואָרען און די שטאָט לעבט בלומרשט אין וואוילשטאַנד. דער בעסטער בעווייז, אַז די האַנדווערקער זענען אַרבייטס־לאָז, די קליינע אינדוסטריע האָט אויפגעהערט צו פּראָדוצירען און דער האַנדעל האָט שוין לאַנג אויפגעגעסען זיינע קאַפּיטאַלען.

פאַקטיש דוכט זיך, אַז די לאַגע פון דער שטעטישער בעפעלקערונג אינטערעסירט קיינעם נישט. דעריבער לעגט מען אַרויף אַלס נייע בעלאַסטונגען אויף די, וואָס שטאַרבען אַממעהרסטען פון הונגער.

אַזוי אַרום וועט אַ קרעמער, וואָס האָט אַ יעהר־ליכען אומזאַץ פון 10 טויזענד זל. און אַ הכנסה פון העכסטענס 800 זל. אַ יאָהר וועט צאָהלען אַ צוגאָב־שטייער, און אַ לאַנדווירט, וואָס האָט 500 העקטאָר ערד, וועט גענצליך בעפרייט זיין פון דעם 15־פּראָ־צענטיגען צוגאָב צום גרונד־שטייער. אויב אַזוי זאָל אויסזעהן די קאָרעקטור פון די געזעלשאַפטליכע הכנסות און דער אַנאַליז פון די ענדערונגען, וואָס דער קריזיס האָט געמאַכט, איז שווער צו זאָגען מיט וואָס עס ריכטען זיך די פיהרער פון אונזער פּאָלי־טיק, צי מיט דער רענטאַבּיליטעט פון די אַרבייטס־וואַרשטאַטען, צי מיט דער אונבעטראַכטער וואַהל־פּאָליטיק.

די שטעט זענען אויסגעטיילט געוואָרען. אויף זייער בעפעלקערונג ווערט אַרויפגעלעגט אַ ספּעציע־לער שטייער, וואָס וועט נישט פערפליכטען די דאָר־פישע בעפעלקערונג, ווען אַפילו אַ טייל פון דער דאָזיגער בעפעלקערונג לעבט אין בעסערע בעדינגונ־גען, ווי די שטעטישע איינוואוינער, ווי דער האַנד־ווערקער בעל־מלאכה און פּעראָרימטער סוחר.

אָבער נישט נאָר אַ נייער צוגאָב צו די איגדי־רעקטע שטייערן ווערען אַרויפגעלעגט אויף די שטעט די רעגירונג האָט אויסגעטראַכט אַ נייעם דירעקטען שטייער, וועלכער בעלאַסטעט קודם כל די שטאָטישע בעפעלקערונג.

דער פינאַנץ־מיניסטער האָט אַריינגעטראָגען אין סיים אַ פּראָיעקט צו בעשטייערן פעטסען. אונטער דעם בעגריף „פעטס" ווערט אין פּראָיעקט פערשטאַנען פעטסען פון צמחים, קאָקאָס, פּאַלמען און אַנ־דערע ווי מאַרגאַרין און קינסטליכע שמאַלץ. די מאָ־טיווען זענען — צו בעגרעניצען די קאָנקורענץ פון די דאָזיגע פעטסען מיט די נאַטירליכע פעטסען, און גלייכצייטיג צו בעגרעניצען דעם אימפּאָרט פון די קינסטליכע פעטסען, וואָס שטאַמען פון אויסלאַנד.

פון איצט אָן וועלען די קינסטליכע פעטסען בע־שטייערט ווערען מיט 50 גראָשען פון יעדע קילאָ. ווען מען נעמט אין אַכט, אַז אַ קילאָ קאָסט אַ זלאָטע פופ־ציג, וועט די בעלאַסטונג אויטאָמאַטיש אַ דריטעל פון דעם פּרייז אין דעטייל. [illegible] אַז דאָס איז נישט קיין קליינער שטייער. בע־צאָהלען דעם דאָזיגען שטייער וועט מחויב דער פּראָ־דוצענט. פאַקטיש וועט דעם שטייער באַצאָהלען דער קאָנסומענט.

צוליב דעם, וואָס די דאָזיגע פעטסען ווערען אַמ־מייסטען געגעסען דורך דער יודישער בעפעלקערונג, אַנשטאָט חזיר־שמאַלץ אָדער פּוטער, און די קינסטליכע פעטסען זענען מילכיג און נישט פלייש, זענען זיי צוליב ריטועלע טעמים פאַר דעם יודישען הויז אַמבאַקוועמסטען, וועט די גאַנצע לאַסט פון נייעם שטייער פאַלען קודם כל אויף דער אָרעמער יודישער בעפעלקערונג. מען קען זאָגען, אַז די נייע בעלאַסטונג, נאָך פאַר דער יודישער בעפעלקערונג אויף אַנ'ערך 4 מיליאָן זלאָטעס.

מיר ווייסען נישט צי די נייע שטייער־פּראָיעק־טען זענען שוין די לעצטע, צי מיר וועלען נישט, אין די נאָהענסטע טעג איבעראַשט ווערען מיט עפּעס נייע שטייערליך אונטערן מאַנטעל, אַז זיי זענען אין די אינטערעסען פון דער נאַציאָנאַלער ווירטשאַפט, און פאַקטיש געווענדעט קודם כל געגען דער שטעטישער בעפעלקערונג.

נעבען די פערשידענע ביז־איצטיגע אינטערווענ־צען, עצה'ט מען דער רעגירונג אַ נייעם מין אינטער־ווענץ, וואָס זאָל בעשטעהן אין איבערוואַרפען די הכנסות פון דער פעראָרימטער שטאָט אויף דעם אָרי־מען דאָרף, אין דער איבערצייגונג, אַז מען האָט נאָך נישט פון דער שטאָט אַרויסגעצויגען אַלע זאַפטען. אַ נייער בוקעט שטייערן דאַרף רעאַליזירען די דאָ־זיגע נייע פּאָליטיק. אין בוקעט געפינט זיך אויך אַ אינטערווענץ־הלוואה, וועלכע וועט בעלאַסטען קודם כל די שטאָט. אויך אַ הלוואה איז אַזאַ מין שטייער, הגם ווער עס קויפט זי בעקומט יעהרליך געוויסע פּראָצענטער.

עס איז געווען אין רעגירונגס־לאַגער חילוקי־דעות צי מען זאָל אַרויפלעגען שטייערן אָדער נעמען אַ הלוואה. די דאָזיגע מחלוקה האָט נישט לאַנג גע־דויערט. מען איז געקומען צו אַ הסכם, אַז ביידע זענען גוט. מען לעגט אַרויף נייע שטייערן און מען שרייבט אויס אַ הלוואה. אָבער נאָר מיט דעם אונ־טערשיד, אַז די שטייערן און די הלוואה ווערען אַרויפ־געלעגט אויף דער שטעטישער בעפעלקערונג.

אַז דאָס איז אַ קורצזיכטיגע פּאָליטיק, וואָס ליגט אַפילו נישט אין די אינטערעסען פון דאָרף, פערשטעהט יעדער וואָס טראַכט מיט ווירטשאַפטלי־כע קאַטעגאָריעס. דאָס איז אַ שטייער־פּאָליטיק גע־פיהרט געגען די, וואָס בילדען אַ מינדערהייט צווי־שען די וועהלער.

עס איז נישט פאַרהאַן קיינער, וואָס טראַכט נאָר אָביעקטיווער, וואָס זאָל נישט זיין איבערצייגט, אַז דער צווייטער בוקעט שטייערן, מיט וועלכען די רע־גירונג איז געקומען, וועט פריהער פערוועלקען, ווי מען נעמט אָן אין די קרייזען פון די פאַבריקאַנטען פון די אַלץ נייע שטייער־אויפטון. עס איז נאָר אַ שאָד די צעהנדליגער טויזענדער עקזיסטענצען, וואָס וועלען פערוועלקען צוליב די דאָזיגע שטייערן.

אָבער אַזוי זעהט אויס, איז שוין דער גורל פון דער שטעטישער בעפעלקערונג אין די לעצטע יאָה־רען. דער ביז־איצטיגער פולשטענדיגער חורבן פון די שטעט צוליב דער קאַטאַסטראָפאַלער פעראָרימונג פון דער בעפעלקערונג, האָט נאָך נישט געעפענט די אויגען פון דער רעגירונג. זי מוז קומען צו אַ פול־שטענדיגען צוזאַמענברוך פון די שטעט, בכדי די רעגירונג זאָל ענדליך פערשטעהן, אַז די פּאָליטיק געגען דער שטעטישער בעפעלקערונג וועט דאָס דאָרף נישט אָפּראַטעווען, און די אַלץ נייע שטייערן וועלען דעם בודזשעט נישט אָפּראַטעווען?

געָרינג — 2 שעה רייכסוועהר־מיניסטער

אינטערעסאַנטע פּרטים וועגן אַ נישט געלונגענעם פּוטש

געָרינג'ס עפענטליכע ערקלערונג, אַז דייטש־לאַנד בעזיצט אַ שטאַרקען מיליטערישען לופט־פלאָט, האָט אין דער גאַנצער וועלט געמאַכט אַ שטאַרקען רושם. מען פיהלט איבעראַל, אַז די געפאַהר פון אַ דייטשען לופט־אַנגריף וועגען וועלכען מען פלעגט ביז איצט רעדען בלויז טעאָרעטיש, קען זיך אין שיינעם העלען טאָג פערוואַנדלען אין אַ פאַקט. בעזונדערס איז די בעאונרוהיגונג גרויס אין ענגלאַנד און פראַנקרייך, וועלכע זענען די ערשטע אויסגעזעצט אויף אַזאַ עווענטועלען אַנגריף.

באַלד נאָכדעם, ווי עס איז אין דער ענגלישער צייטונג פערעפענטליכט געוואָרען דער אינטערוויאו מיט געָרינגען, איז דער פראַנצויזישער לופט־פליהער־אַטאַשע אין בערלין, לעאָן פּואַנקאַרע, אַוועק צום „גענעראַל דער פליגער", ווי געָרינג ווערט איצט גערופען, בכדי צו בעקומען גענויערע ידיעות אין דייטשען לופט־מיניסטעריום וועגן דער איינטיילונג צווישען דער ציווילער און מיליטערישער לופט־פליהעריי אין דייטשלאַנד. אָבער נישט געָרינג און אויך נישט זיין געהילף מילך האָבען איהם נישט אויפגענומען. זיי זענען בלומרשט געווען פערנומען. דאַגעגען האָט איהם אויפגענומען דער לייטער פון דער אָפּטיילונג, וועניגער, וועלכער האָט איהם מיטגעטיילט אייניגע ידיעות, וואָס האָבען בעשטעטיגט דאָס, וואָס געָרינג האָט שוין געזאָגט פאַר'ן ענגלישען זשורנאַליסט.

לויט דער דאָזיגער ערקלערונג וועט דייטשלאַנד אָנהויבענדיג פון ערשטען אַפּריל „אָפיציעל" האָבען אַ מיליטערישען לופט־פלאָט.

דער בעזוך פון פראַנצויזישען לופט־פליהער־אַטאַשע האָט נאָך אַ בעדייטונג. דער לופט־פליהער־מיניסטער געָרינג האָט אויף דעם 23 מערץ איינגע־לאַדען די אַלע לופט־פליהער אַטאַשעס פון די אויסלענדישע מלוכות, וואָס געהערען צום בערלינער דיפּלאָמאַטישען קאָרפּוס, חוץ אָבער דער פראַנצויזישער לופט־פליהער־אַטאַשע, פּואַנקאַרע, נישט איינגעלאַדען געוואָרען. אַלס סיבה איז אָנגע־געבען געוואָרען, אַז מען האָט איינגעלאַדען נאָר מיליטער־לייט, און פּואַנקאַרע, אַלס ציווילער לופט־פליהער־אינזשינער, געהערט נישט צו דער קאַטעגאָריע. אין אַ פּאָר שעה שפּעטער איז אָבער אויך פּואַנקאַרע איינגעלאַדען געוואָרען.

אויף דער ווילהעלם־שטראַסע איז מען נישט שטאַרק צופרידען מיט געָרינג'ס אָפענהערציגקייט וועגען די דייטשע לופט־בעוואַפענונגען. עס ווייזט זיך אַרויס, אַז דער לופט־פליהער־מיניסטער געָרינג האָט זיין אינטערוויאו געגעבען פאַר דער עפענט־ליכקייט, אָהן אַ פריהעריגע פערשטענדיגונג מיטן אויסען־מיניסטעריום און דעם רייכסוועהר־מיניסטער.

ווי בעוואוסט האָבען צווישען געָרינג און דער רייכסוועהר שוין פון לאַנג געהערשט רייבונגען. אין „די דויטשע רעוואָלוציאָן" דער צייטונג, וואָס ווערט אַרויסגעגעבען דורך אָטאָ שטראַסער, דעם פיה־רער פון דער „לינקען אָפּאָזיציע" פון דער נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישער פּאַרטיי, איז פערעפענטליכט אַ בעריכט פון בערלין, וואָס זאָל שטאַמען פון אַן אָנגע־זעהענער קוועלע. אין דאָזיגען בעריכט ווערען אָנ־געגעבען סענסאַציאָנעלע פּרטים וועגען דעם קאַמף צווישען געָרינגען און דער רייכסוועהר. דער פאַקט, וואָס דער לופט־פליהער־מיניסטער האָט אין דעם פערעפענטליכטען אינטערוויאו בעטאָנט, אַז דער מיליטערישער לופט־פלאָט אונטערליגט נישט דער קאָמפּעטענץ פון דער רייכסוועהר נאָר איהם אַליין, בעווייזט, אַז דער בעריכט אין דער „דויטשע רעוואָלוציאָן" שטימט מיט דער ווירקליכקייט. אין דעם בעריכט ווערט ערקלערט פאָלגענדעס: „אין דער נאַכט צופאָר איידער עס איז אָפּגעשיקט גע־וואָרען קייען לאָנדאָן די ענטפער־נאָטע, איז דעם לינקען פליגעל געָרינג — געבעלס — ראָזענבערג געלונגען איבערצוציהען אויף זייער זייט היטלער'ן און איהם איבערצייגען, אַז נייראַט'ס נאָטע זאָל נישט אָפּגעשיקט ווערען, און אַז איצט איז די פּאַסיגע צייט אָנצונעהמען שאַרפע מיטלען. די שאַרפע מיט־לען האָבען געזאָלט בעשטעהען אין דעם, אַז גענע־ראַל בלאָמבערג זאָל דימיסיאָנירען אַלס רייכסוועהר־מיניסטער און אויף זיין אָרט זאָל בעשטימט ווערען געָרינג. היטלער האָט דעם דאָזיגען פּלאַן אָנגענומען און עס איז איהם געלונגען צו בעוועגען דעם גענע־ראַל בלאָמבערג אַז ער זאָל, צוליב געזונדהייטס־מאָטיווען „פרייוויליג" דימיסיאָנירען.

נאָך אין דיזעלבע נאַכט־שעה'ן איז געשריבען אַ אָפיציעלע בעקאַנטמאַכונג וועגען דער ענדערונג אין רייכסוועהר־מיניסטעריום. די בעקאַנטמאַכונג איז שוין אין די בערלינער צייטונגען, וואָס האָבען צו־מאָרגענס געזאָלט ערשיינען, צוגעגרייט געוואָרען. וועגען דעם גאַנצען ענין האָט זיך אָבער דערוויל דערוואוסט דער גענעראַל פריטש, ער איז תיכף אַוועק צום אויסערן־מיניסטער נייראַט און פינאַנץ־מיניסטער שווערין—קראָסיג און האָט זיי איבערגע־געבען וועגען דער מלוכה־איבערקעהרעניש, וואָס עס גרייטען צו היטלער—געָרינג—ראָזענבערג. אין דער גרעסטער אויפרעגונג זענען ביידע מיניסטאָרען אַוועק צו היטלער'ן און האָבען ערקלערט, אַז זיי דימיסיאָנירען תיכף און אַז די רייכסוועהר וועט קיינמאָל נישט אָנערקענען געָרינגען אַלס איהר שעף, און עס וועט דעריבער אומפערמיידליך קומען צו אַ בירגער־קריג.

היטלער איז געוואָרען איבעראַשט. ער האָט זיך בעמיהט צוצוגעבען אַן אומשולדיגען כאַראַקטער אָבער אונטער דעם איינדרוק פון דער רייכס־וועהר און דער רעאַקציע, האָט ער געמוזט צוריקציהען די שוין געשעהענע נאָמינאַציע פון געָרינגען אַלס רייכסוועהר־מיניסטער.

מיט אַ געוואַלדיגער שנעלקייט זענען באַלד בעזעצט געוואָרען אַלע צייטונגס־דרוקעריי'ען. איבעראַל זענען די שוין פערטיגע צייטונגס־עקזעמפּלאַרען פערניכטעט געוואָרען. די דרוק פּלאַטען אָפיציעל צושטערט און שעה'ן לאַנג זענען פאָרגעקומען רע־וויזיעס ביי די אַרבייטער און אָנגעשטעלטע פון די דרוקעריי'ען, אַז זיי זאָלען נישט בעוויזען אַרויס־צושמוגלען אַ עקזעמפּלאַר מיט דער בעקאַנטמאַכונג.

אַזוי האָט זיך אַ דאַנק דער וואַכזאַמקייט פון גענעראַל פריטש, געענדיגט געָרינג'ס פּלאַן צו פאַר־כאַפּען די רייכסוועהר, צוליב דער ענטשלאָסענקייט פון נייראַט'ן און שווערין—קראָסיג, מיט אַ מפּלה.

יעדענפאַלס נאָר מיט אַ טאַקטישער מפּלה, ווייל עס איז נישט געקומען צו אַ געגען־אָפענזיווע מצד דער רייכסוועהר, ווייל בלאָמבערג איז ווידער געוואָרען רייכסוועהר־מיניסטער און זיין האַלטונג איז שוין פון לאַנג אַ צווייזייטיגע. אַ דאַנק דער דאָזיגער האַלטונג איז אויך מעגליך געווען דער פּרוב פון דער גרופּע געָרינג — ראָזענבערג.

יעדענפאַלס האָט דאָס דאָזיגע נאַכט־געשעהעניש נישט דערפיהרט צו אַן אויפקלערונג אין דער אינער־ליכער און אויסערליכער פּאָליטישער לאַגע.

אינערליך האָט זיך דער געגענזאַץ צווישען דער רייכסוועהר—געָרינג נאָך מעהר פערשאַרפט, אַז יעדער קאָמפּראָמיס איז שוין אויסגעשלאָסען. גלייכצייטיג האָט זיך אויך בעשטעטיגט, אַז היטלער איז שטענדיג גרייט אונטערצוואַרפען זיך דעם שטאַרקערען דרוק.

אויסענפּאָליטיש איז דער געגענזאַץ צווישען דער „שלום־פּאַרטיי" נייראַט—מאָנאַרכיסטען—רייכס־וועהר, און דער מלחמה־פּאַרטיי געָרינג—ראָזענבערג און דער היטלער־גרופּע. צום ערשטען מאָל עפענט־ליך געקומען צום אויסדרוק. פון אויסגאַנג פון דעם דאָזיגען געגענזאַץ איז אָפּהענגיג אויב און ווען די מלחמה וועט אויסברעכען.

דייטשע שפּיאָנאַזש־אַרבייט אין פראַנצויזישען פרעמדען־לעגיאָן

ווי בעוואוסט, איז אין פרידענס־צייט די טעטיג־קייט פון די אינטערנאַציאָנאַלע שפּיאָנען נישט קלע־נער, אויב נישט גרעסער, ווי אין מלחמה־צייט. יעדע מלוכה בעמיהט זיך אַרויסצוקריגען פון איהרע שכנים געוויסע ידיעות וועגען זייערע דעפענסיווע און אָפענסיווע קריגס־מעגליכקייטען. צו דעם צוועק ווע־רען אויסגעהאַלטען גאַנצע מחנות שפּיאָנען פון ביידע געשלעכטער. בעזונדערס צייכענט זיך אויס אויף דעם געביט דאָס היטלער־דייטשלאַנד. דאָס זעלבע דייטשלאַנד, וועלכעס האָט ערשט מיט אַ קורצער צייט צוריק אָפּגעהאַקט די קעפּ ביי צוויי יונ־גע פרויען, וואָס זענען בעשולדיגט געוואָרען אין שפּיאָנאַזש, בענוצט זיך אָבער צו דער דאָזיגער שענדליכער מלאכה אין אַנדערע לענדער אויך הויפּט־זעכליך מיט פרויען. גאַנץ פראַנקרייך און מסתמא אויך אַנדערע לענדער, זענען פערפּלייצט פון דייטשע שפּיאָנען־פרויען. ערשט די פערגאַנגענע וואָך האָט מען אין דעם פראַנצויזישען קריגס־פּאָרט ברעסט אַרעסטירט אַ דייטשע שפּיאָנקע, וואָס האָט געאַר־בייט הויפּטזעכליך צווישען די פראַנצויזישע אָפיצי־רען פון קריגס־פלאָט. די שפּיאָנקע, וואָס איז נישט קוקענדיג אויף איהרע גרויסע פּיס, אַ אויסערגעוועהנ־ליכע שעהנהייט, איז אַרעסטירט געוואָרען אין מאָ־מענט, ווען זי האָט געוואָלט איבערשיקען קיין דייטש־לאַנד וויכטיגע דאָקומענטען.

איצט מעלדעט מען וועגען אַ צווייטער דיי־טשער שפּיאָנקע, וואָס איז אַרעסטירט געוואָרען אין מאַראָקאָ. זי איז איינגעזעצט געוואָרען אין דער תפיסה אין פעץ, און ווי עס ווייזט זיך אַרויס, איז איהר טעטיגקייט געווען אַ סך ברייטער און פער־צווייגטער, ווי די טעטיגקייט פון דער שפּיאָנקע גרעטאַ אָסוואַלד, וואָס איז אַרעסטירט געוואָרען אין ברעסט און וואָס איז שוין בעקאַנט אונטער דעם נאָמען „גרעטאַ מיט די גרויסע פּיס".

די איצט אַרעסטירטע שפּיאָנקע הייסט אירענע וועבער. זי איז נישט אַזוי שעהן. אָבער אַ זעהר איג־טערעסאַנטע און קולטורעלע פרוי, וואָס רעדט און שרייבט פערפעקט זעקס שפּראַכען. זי שטאַמט פון ריגאַ און איהר אמת'ער נאָמען איז אירענע פאָן סעוויעס.

איהר קאַריערע האָט זי אָנגעהויבען אַלס סעק־רעטאַרין פון אַ געוויסען פינאַנץ־אינסטיטוט אין בערלין, איהר שעף, וועמענס געליבטע זי איז באַלד געוואָרען, האָט זי בעקאַנט מיט די פיהרער פון דייטשען שפּיאָנאַזש־דינסט און זי איז טאַקע באַלד דאָרט אויפגענומען געוואָרען צוליב איהר אויסער־געוועהנליכער אינטעליגענץ. אירענע פאָן סעוויעס האָט אָנגעהויבען צו בערייזען די גאַנצע וועלט.

איבעראַל האָט מען זי געקענט טרעפען. זי האָט שפּאַצירט אין איטאַליען, אין מאַלטאַ, שפּאַניען און צום סוף, נאָכדעם ווי זי האָט אַ לאַנגע צייט אויפ־געטרעטען אַלס טענצערין מיט גרויס ערפאָלג אין פערשידענע מוזיק־האָלס אין פּאַריז, איז זי אָנגע־קומען אין יאָהר 1930 קיין מאַראָקאָ.

דאָרט איז זי אַרויסגעטרעטען אונטער איהר ביהנע־נאָמען אירמע דע וועדסי, אָדער אויך אירמע דע סירוועגס, אַלס שלאַנגען־טענצערין. זי האָט אין פעץ געהאַט אַן אומגעהויערען ערפאָלג. די אימ־פּרעסאַריאָס האָבען איהר געגעבען גלענצענדע אַנ־גאַזשעמענטס אין די גרעסערע שטעט פון צפון־אַפ־ריקאַ. זי האָט אָבער זיי נישט געוואָלט אָננעהמען און האָט זיך בעסער אויפגעהאַלטען אין די קליינע גרעניץ־שטעטלעך פון צפון־אַפריקאַנישען דרום, און דאָרט אַרויסגעטרעטען אין קליינע, נישט בעדיי־טענדע קאַבאַרעטען, וואו זי האָט געקענט שליסען בעקאַנטשאַפטען מיט אַ סך סאָלדאַטען פון פראַנצויזי־שען פרעמדען־לעגיאָן.

די אָפיצירען און סאָלדאַטען פון פרעמדען־לעגיאָן, ווי באַלד זי האָט זיך ערגיץ־וואו בעוויזען, זענען געשטאַנען אונטער'ן כשוף פון דער דאָזיגער אינטערעסאַנטער פרוי, וואָס איז פאַר זיי געווען

(ווייטער זעה 11־טע זייט)

חיפה איז איצט די גרעסטע נאַפט-סטאַציע פאַר'ן ענגלישן פלאָט

דער הויך־קאָמיסאַר פון פאַלעסטינע האָט אַ לאָז געטון די מאַשינען וואָס האָבן געשעפּט נאַפט אין מאָסול, איראַק (מעסאָפּאָטאַמיע), און געלאָזט איהם פליסען אין חיפה'ער האַפען אין אַנ'ענגלישער שיף. אויף דער אומגעהויער ווייטער שטרעקע פליסט איצט אייל דורך רעהרען און קומט גלייך אָן אין אַנ' ענגלישען האַפען.

חיפה איז געוואָרען דעם טאָג די סוף־סטאַציע פון דעם פליסיגען־טייערען פּראָדוקט. און פון דאַנען וועט ער אַוועקגעפיהרט ווערען מיט דעם ים אין אַלע וועלט טיילען. די צערעמאָניע, מיט וועלכער עס איז גע פייערט געוואָרען די עפענונג פון דעם וועג פון אי־ ראַקער אייל, איז געווען זעהר איינדרוקספול.

דאָס לעגען די רעהרען פון איראַק ביז חיפה איז טאַקע געווען אַ פיין שטיקעל אַרבייט, מיט פיר יאָהר צוריק איז אויסגעאַרבייט געוואָרען אַ פּלאַן, ווי אַזוי אַריבערצופיהרען דעם נאַפט פון איראַק קיין חיפה. דער פּלאַן איז דורכגעפיהרט געוואָרען און פערענ דיגט געוואָרען אייניגע מאָנאַטען פאַר דעם טערמין, דאָס הייסט נאָך פריהער ווי די אונטערנעהמער פון דער נאַפט־קאָמפּאַניע האָבן גערעכענט.

חיפה איז איצט געוואָרען אַ וועלט־האַפען, אין חיפה פערענדיגט זיך אַ נאַפט־רעהר, וואָס ציהט זיך אויף אַ לענג פון 1,150 מייל, קרייצט דורך פינף לענ דער. די ברייט פון דעם שטאָלענעם רעהר איז 12 אינטשעס, צו די 1,150 מייל רעהר, האָט מען גע־ דאַרפט צובויען נאָך 250 מייל הילף־רעהרען.

דאָס אַלץ האָט מען געדאַרפט דורכפיהרען אי־ בער לענדער וואָס מעהרסטענטיילס זענען זיי אַ וויסטע מדבר, מען האָט געדאַרפט בויען אַ שאָסע, אַ טעלעפאָן, אַ טעלעגראַף, בריקען, אַ עראָפּלאַן־ פערקעהר, מען האָט אויסגעבויט 12 הויפּט־סטאַ־ ציעס, און יעדע איינע פון זיי איז אַ גאַנצע שטאָט, אויסגעבויט אין אַ מדבר. עס זענען אויסגעבויט גע־ וואָרען 15 פונקטען פאַר רעזערוואואַרען, אַ נעץ מיט וואַסער־לייטונג, אַ פּאָסט־פערקעהר, און נאָך אַנדערע גרעסערע און קלענערע פונקטען, וואָס דאַרפען דינען דער ריקאַזיגער אונטערנעהמונג.

די רעהרען וועלען זיין אומשטאַנד צו ליפערן פיר מיליאָן טאָן נאַפט אַ יאָהר, אין חיפה איז אויסגע־ בויט געוואָרען אַ רייהע פּאָמפּעס, און אַ דיסטילאַציע פאַרן אייל, אַזוי אַז פון דאַנען וועט צושיקט ווערען איבער דער וועלט נישט נאָר רוי־שטאָף נאָר אויך גערייניגטער נאַפט, דאָ זענען אויסגעבויט געוואָרען גרויסע רעזערוואואַרען מיט פּאָמפּעס, וואָס גיסען איבער נאַפט פון די רעזערוואואַרען אין די שיפען אין חיפה'ער האַפען.

אַזוי ווי דאָס געשעפט איז גרויס און שטייגט שוין אַריבער די אויסגערעכענטע פּלענער, פון חי־ פה'ער האַפען, בויט מען שוין אַ ספּעציעלען האַפען פאַר דער נאַפט־עקספּעדיציע, איז שוין דער חיפהער האַפען קליין. און מען האַלט איהם שוין ביי פערגרע סערען, אַז עס זאָלען קענען צוקומען מעהר שיפען צום ברעג, ווי עס איז פאַראַן פּלאַץ איצט. עס איז קיין צווייפעל נישט, אַז מען וועט דאַרפען בויען אַ צווייטען האַפען אין דער נאָהענטסטער צוקונפט, די ענטוויקלונג פון פאַלעסטינע געהט מיט ריזען־ טריט פאָרווערטס.

דזשאָן קעדמאַן דער פאָרשטעהער פון דער אי־ ראַק נאַפט קאָמפּאַני, וואָס איז געקומען פון לאָנדאָן צו דער שמחה פון דער ערעפנונג, האָט בעטאָנט אין זיין רעדע, אַז אין פאַלעסטינע איז דער געזעלשאַפט געווען אַמלייכטסטען צו אַרבייטען, ווייל דאָ האָט זי געפונען אַ קולטורעל לאַנד, פון דאַנען האָט זי גע קענט אויסגעפינען די פאַסענדע בעאַמטע, ער זאָגט אויך, אַז אָט דער פערזוך פערשפּרעכט, אַז אויך אַנ דערע צווייגען פון דער וועלט־ אינדוסטריע זאָלען זיך פעראינטערעסירען מיט פאַלעסטינע, און דאָס איז פערשטעהט זיך אַ גרויסע זאַך פאַרן לאַנד.

דער הויך־קאָמיסאַר האָט אָפּגעגעבען זיין טייל קאָמפּלימענטען דער נאַפט־געזעלשאַפט, ביידע, פער שטעהט זיך, אַרבייטען דאָ לשם שמים, צום גונסטען פון פאַלעסטינע, און די נאָכבאַר־לענדער, ער בע־ גריסט די געסט און ריהמט זייער גרויסען אויפטו, עס איז נישט פון די קליינע זאַכען, אַ שטיקעל אַר־ בייט וואָס האָט אָפּגעקאָסט צעהן מיליאָן פונט (פופ־ ציג מיליאָן דאָלאַר) און איז טאַקע דורכגעפיהרט גע וואָרען מיט ערפאָלג.

און עס איז טאַקע נישט בלויז אַ פינאַנציעלע אונטערנעהמונג; עס איז פיל מעהר ווי דאָס, די ברי טישע אימפּעריע האָט דאָ אַריינגעלעגט נישט ווייניג מיה, קאָפּ, געלט, און פיל דיפּלאָמאַטישען פערשטאַנד עס איז מעהר ווי אַ קאַפּיטאַליסטישע אונטערנעה־ מונג.

די בענייאונג פון דעם נאַפט־וועג אין חיפה איז באמת אַ גרויסער יום־טוב, פאַר דער בריטישער רע־ גירונג. דערמיט איז פערענדיגט געוואָרען מיט גרויס ערפאָלג אַ קאַפּיטעל געשיכטע פון ענגלישען אימפּע־ ריאַליזם. דער אייל־וועג פון איראַק־חיפה איז נאָר אַ טייל פון דער בריטישער אימפּעריאַליסטישער פּאָ־ ליטיק, וואָס איז גלענצענד דורכגעפיהרט געוואָרען דורך דער ענגלישער דיפּלאָמאַטיע.

מיר דאַרפען זיך נישט נאַרען און פערשטעהן אַז אויב ענגלאַנד אינטערעסירט זיך מיט פאַלעסטינע, איז דאָס נישט צוליב דעם שעהנעם פּנים פון לאַנד און נישט ווייל ענגלאַנד איז אויסען בלויז איין זאַך, אַז יודען זאָלען דאָ אויפבוי־ען אַ נאַציאָנאַלע היים. ענגלאַנד האָט דאָ גאָר גרויסע חשבונות. און צום גליק האָט זי אונזער נאַציאָנאַלע היים אויך אַ־ ריינגענומען אין שפּיל פון איהרע חשבונות.

מיר דאַרפען דאָס וויסען און ריכטיג [illegible] שאַצען. די בריטישע אימפּעריע אינטערעסירט אין הויפּט־ פּראָגע: ווי אַזוי צו דערהאַלטען אינדיע, „דעם טייערסטען איידעלשטיין אין דער קרוין פון דער ברי־ טישער אימפּעריע". דערמיט איז פאַרנומען אַלע יאָ

(אַ בריף)

פון י. שפּיגעלמאַן

רען די בריטישע דיפּלאָמאַטיע, ענגלאַנד טוט אַלץ וואָס זי איז בכוח צו טון אין דער וועלט־פּאָליטיק, אַבי צו דערהאַלטען צו פערשטאַרקען איהר הער־ שאַפט אין אינדיען. דאָס איז דער אויסגאַנגס־פּונקט פון אַלע איהרע סטראַטעגישע פּלענער. ענגלאַנד קען נישט פערטראָגען אַז אַ וועלכע עס איז קראַפט, אוי־ סער איהר, זאָל קומען אין בעריהרונג מיט אינדיען. אַלע אָנשטרענגונגען פון דער ענגלישער פּאָליטיק זענען אַלזאָ געווענדעט אין דער איין און איינ־ ציגער ריכטונג, ווי אַזוי אַרומצונעהמען אינדיע, אַ־ רומרינגלען זי מיט לענדער וואָס שטעהען אונטער דעם איינפלוס פון ענגלאַנד. ווי אַזוי אָפּצוהיטען אַלע וועגען וואָס פיהרען קיין אינדיען, זיי זאָלען זיך געפונען אין די הענט פון ענגלאַנד.

אַז מען גיט אַ קוק וויפיל כוחות ענגלאַנד גיט אויס אויף עגיפּטען, וויפיל מיה און מאַטערניש עס קאָסט זי צו דערהאַלטען אָט דעם פּונקט אונטער איהר איינפלוס, מוז מען זיך פרעגען: צוליב וואָס טוט זי דאָס?

אויף דעם איז פאַראַן בלויז איין ענטפער: אינ־ דיע, סועץ־קאַנאַל, און דער וועג, וואָס פיהרט קיין אינדיען, ענגלאַנד האָט זיך אַריינגעקליבען קיין ע־ גיפּטען אום אָפּצוהיטען דעם דאָזיגען וועג פאַר איה־ רע שיפען, אָבער דער סועץ־קאַנאַל טיילט אָפּ עגיפּ־ טען פון פאַלעסטינע, ווען ענגלאַנד איז געזעסען בלויז אין עגיפּטען, איז נאָך די צווייטע זייט סועץ־קאַנאַל נישט געווען גענוג געשיצט. אַלע יאָהרען האָט די ענגלישע דיפּלאָמאַטיע געזוכט אַ וועג ווי אַזוי אָנצו־ האַלטען דעם טערקישען שכן, וואָס איז געזעסען אין פאַלעסטינע און ווייניגער ווי אַנדערע בעדראָהט דעם סועץ, ווען ענגלאַנד איז אַריין אין דער וועלט־מלחמה איז דאָס געווען מיט אַ חשבון געגען דייטשלאַנד, וואָס האָט געזוכט וועגען ווי אַזוי אַריינצוכאַפּען זיך אין נאָהענטען מזרח, דורך פערבינדונגען מיט טער־ קיי. דאָס צאַרישע רוסלאַנד האָט אויך כסדר גע־ וואָרפען אַנ'אויג אויף אָט דעם פאַס לאַנד, און האָט בלומרשט געהאָלפען אין בעשיצען די „הייליגע ער־ טער" פון פאַלעסטינע.

מיט אַנדערע ווערטער, — דער צפון־זייט פון סועץ־קאַנאַל איז תמיד געווען בעדראָהט פון אַנדע־ רע גרויסמאַכטען, און די ענגלישע דיפּלאָמאַטיע האָט געדאַרפט טראַכטען ווי אַזוי צו האַלטען דעם וועג קיין אינדיען זיכער פון אַ וועלכען עס איז געגנער.

אין דעם וועלט־קריג האָט ענגלאַנד דורכגעפירט וואָס זי האָט געוואָלט. זי האָט בעהערשט אַלע וועגען וואָס פירן קיין אינדיען; זי האָט זיי גענומען אונטער איהר שוץ, מען האָט זיך אַרומגעזעהן, אַז דער וועג דורך דעם סועץ־אַליין איז נישט גענוג זיכער אויף צו האַלטען אינדיע אין די הענט, און מען האָט אָנ־ געהויבען טראַכטען וועגען נייע וועגען, אין דער צייט פון וועלט־קריג האָט די ענגלישע סטראַטעגיע אָנ־ געווענדעט אַלע איהרע מיליטערישע און פּאָליטישע קרעפטען אום צו שאַפען פאַר זיך אַ נייעם וועג, אַ זיכערען, וועג קיין אינדיען, און דאָס איז אין צוויי פונקטען: איראַק און חיפה, אין אַלע דיפּלאָמאַטישע אונטערהאַנדלונגען און אין אַלע איהרע מיליטערי־ שע אונטערנעהמונגען האָט זי געהאַט אין אויג אָט די צוויי פונקטען, זיי זאָלען בלייבען אין איהרע הענט.

דאָס איז דער חיפה'ער האַפען און די באַהן פון חיפה קיין באַגדאַד, די הויפּט־שטאָט פון איראַק (מעסאָפּאָטאַמיע). עס איז דער וועג דורך דער טרי־ קעניש קיין אינדיען. דאָ איז אויך דער וועג אין דער לופט קיין אינדיע, אַלזאָ, אין אַלע פּלענער, וואָס ענג לאַנד האָט געטראַכט דורכצופיהרען, שטעהט חיפה אין מיטעלפּונקט.

חיפה איז, אַלזאָ, די הויפּט־זאַך פון דער באַלפור דעקלאַראַציע אויך האָבענדיג אין אַכט איהרע פּלע־ נער, האָט ענגלאַנד אַריינגענומען אין חשבון אויך די „יודישע נאַציאָנאַלע היים", אַלס אַ זאַך וואָס קען ברענגען סימפּאַטיע פאַר איהרע פּלענער, אין נאָ־ הענטען מזרח, די סימפּאַטיע פון יודען אין דער גאַנ צער וועלט, דאָס איז ביי דער דורכגעטריבענער ענג לישער דיפּלאָמאַטיע אַ זאַך, וואָס איז ווערט גענו־ מען צו ווערען אין בעטראַכט.

דאָס איז פּאָליטיק. יודען זענען געוואָרען אַ פּאָ־ ליטישע קראַפט. צו גונסטען פון איהרע פּלענער האָט זי זיך פערפליכטעט דערמיט פאַר דער יודישער וועלט.

ביז ענגלאַנד האָט דורכגעבראָכען אַלע איהרע שטערונגען, וואָס זענען איהר געשטאַנען אויף דעם וועג, האָט געדויערט יאָהרען. אָבער זי האָט די אַלע שטערונגען בעזיגט. חיפה איז אויסגעבויט גע וואָרען אַלס האַפען־שטאָט, אַ באַהן ווערט געבויט פון חיפה קיין באַגדאַד, דער לופט־פערקעהר פון לאָנדאָן שטעלט זיך אָפּ אין חיפה, נאָך אין יאָהר 1921 האָט דער בריטישער לופט־פלאָט אויסגעבויט אַ לופט־פערקעהר צווישען קאַירא, עגיפּטען, און באַג דאַד, דורך פאַלעסטינע און עבר הירדן, אין יאָהר 1929 האָט מען דעם לופט־פערקעהר אויסגעבויט. אַזוי איז אויסגעבויט געוואָרען דער לופט־פערקעהר צווישען לאָנדאָן און אינדיען, פון אינדיען געהט דער לופט־פערקעהר זייט דעם יאָהר 1931, קיין סינגאַפּור און פון דאָרטען קיין אויסטראַליען און האָנג־קונג, אויף אַזאַ אָרט איז דער קרייז פון דעם ענגלישען פער קעהר געשלאָסען. לאָנדאָן שטעהט אין דירעקטער פערבינדונג מיט אַלע טיילען פון דער בריטישער אימפּעריע.

דער גאַנצער וועג פון חיפה ביז באַגדאַד איז אונ טער דער ענגלישער הערשאַפט, דאָס איז געווען אַנ' אידעאַל פון דער ענגלישער דיפּלאָמאַטיע, אַנ'אי־ דעאַל וואָס איז אין גאַנצען פערווירקליכט געוואָרען און וועלכען פיל חכמים האָבען בעטראַכט פאַר אַ משוגעת, פאַר אַ ווילדע פאַנטאַזיע.

איצט, מיטן פערענדיגען דעם אייל־וועג, וואָס ציהט זיך פון איראַק ביז חיפה, האָט ענגלאַנד געפיי־ ערט איהר גרויסען זיג, עס איז נישט בלויז דער זיג פון אַ קאַפּיטאַליסטישער אונטערנעהמונג, נאָר אַ גרויסער זיג פון דער ענגלישער דיפּלאָמאַטיע.

צי איז דאָס אויך אַ יודישער זיג?

דאָס איז אַ גרויסע פראַגע, אָבער אויף וויפיל מיר ווערען דאָ אַ שטאַרקערע קראַפט אין לאַנד, מוז אויך ענגלאַנד אַריינגעהמען אין חשבון אונזער פּאָלי טישע וואָג. ענגלאַנד רעכענט זיך מיט ממשותדיגע קרעפטען, מיר זענען איצט אין לאַנד אַ ממשותדיגע קראַפט, וואָס וואַקסט, רעכענט זיך ענגלאַנד מיט איהר.

יודן, וואס דארפן אויפבויען ביראַ-בידזשאַן

(פון אַ בעזוך)

פון ב. צ. גאָלדבערג

— 1 —

מיר קומען צו די יודען, וואָס לעבען היינט אין בירא־בידזשאַן, צו די, וואָס וועלען אהין קומען מאָר גען, קורץ, די יודען וואָס דאַרפען אויפבויען דאָס לאַנד, אַוועקלייגען דעם פונדאַמענט און געבען דעם טאָן פאַר דער נייער יודישער רעפּובליק, אָט די יו־ דען — !וואָס קאָן מען וועגען זיי זאָגען?

איך מיין נישט חלילה זייערע פערזענליכע מע־ לה'ס און חסרונות, איך נעהם זיי געווים נישט אינ דיווידועל. מיר רעדען דאָ וועגען זיי אַלס אַ כלל, און מיר רעדען פון זיי אַלס בויער פון אַ ניי יודיש לעבען אַלס שעפער פון אַ נאַציאָנאַלער יודישער היים, וואָס פאַר אַ פונדאַמענט וועלען זיי אַוועקלייגען פאַר דער יודישער צוקונפט אין ראַטענפערבאַנד? וועלכע ע־ קאָנאָמיק וועלען זיי איינשטעלען און וואָס פאַר אַ קולטור וועלען זיי פערזייען?

מיינט נישט, אַז איך שטעל דאָ סתם אַ פראַגע, די פראַגע איז זעהר אַ וויכטיגע, כאָטש מען האָט וועגען איהר גאָרנישט כמעט געשריבען, וואָרים, אויב איהר ווילט, ליגט דאָ די אַקס אַרום וועלכער עס דרייט זיך די גאַנצע ראָד פון דער בעציהונג פון דער ברייטער יודישער וועלט צו בירא ־ בידזשאַן, לאָמיר רעדען אָפענע דיבורים:

ווען די ערשטע יודישע איבערוואַנדערער קיין בי־ רא־בידזשאַן וואָלטען געווען פרומע יודען, ווען דאָס ערשטע הויז, וואָס זיי וואָלטען אויפגעשטעלט אין בירא־בידזשאַן וואָלט געווען אַ שוהל, צי אַ תלמוד־ תורה, וואָלט די יודישע וועלט זיך גאָר אַנדערש בע־ צויגען צו בירא־בידזשאַן, כאָטש עס ליגט אין סי־ ביר און אונטער סטאַלינס ממשלה. יודען וואָלטען גע זאָגט: יודען בויען אַ תלמוד־תורה, אַ שוהל? פיין, אדרבה, זאָל זיי גאָט העלפען; און אַ יודישע טעריטאָ־ ריע? פאַרוואָס טאַקע נישט? אַבי יודען וועלען האָ־ בען חיונה און זיין יודען. אפילו אונזערע נאַציאָנאַל ראַדיקאַלען וואָלטען געווען כאָטש אַ צעהן גראַד וואַרימער צו בירא־בידזשאַן. זיי אַליין זענען טאַקע נישט פרום, אָבער זיי האָבען אַ שוואַכקייט צו פרו מע יודען, זיי ווילען, אַז אַנדערע יודען זאָלען זיין פרום. עס געהט נישט ביי זיי אַזוי אין דער יראָה, אין דער פרומקייט, ווי אין דער פאָלקסטימליכקייט. אַ פרום לעבען איז פאָלקסטימליך לעבען, ווען אַ יוד ווייסט נישט פון טלית און תפילין, פון אַ קאַפּיטעל תהלים צי אַ פּרק עין יעקב, איז ווי קען ער זיין אַ פאָלקסטימליך? ווען די נאַציאָנאַל־ראַדיקאַלן בויען בירא־בידזשאַן וואָלטען זיי דאָרטען אויסגעבויט אַ שוהל און געדונגען אַ מנין — עשרה בטלנים — וואָס זאָלען זיצען און דאַווענען און לערנען ווי אין ווילנע צי אין ירושלים, כדי זיי זאָלען אויפהיטען די פאָלקסטימליכקייט.

ווידער ווען די ערשטע יודישע איבערוואַנדערער קיין בירא־בידזשאַן וואָלטען געווען יודען ציוניס־ טען, דוברי עברית, צי אפילו נישט קיין דוברי עב־ רית, נאָר בלויז ציוניסטען, וועלכע רופען אָן די גאַ־ סען מיט העברעאישע נעמען, האָבען אַ העברעאי־ טיש־ציוניסטישען חינוך, און אָרגאַניזירען דאָרטען דגלים, צי בית'רים, צי קבוצה'ס, פאַר חלוצים פאַר ארץ־ישראל — ווען די יודען פון בירא־בידזשאַן זאָ־ גען, מיר בענקען זיך טאַקע דאָ אָבער לבנו במזרח אדנזער הארץ איז אין ארץ ישראל, ואוהין מיר ווע לען אם ירצה השם אָנקומען אין וקבצנו יחד, — דעמאָלט וואָלט די גאַנצע ציוניסטישע וועלט, און בכלל דער באַלעבאַטיש־נאַציאָנאַליסטישער עלעמענט זיך גאָר אַנדערש בעצויגען צו בירא־בידזשאַן. זיי וואָלטען אַזוי געזאָגט: געווים דאַרף מען נישט קיין טעריטאָריעס און קיין בירא־בידזשאַנעס, — ס'איז דאָך דאָ אַ יודיש לאַנד, קיין צוויי דאַרף מען נישט און קיין צוויי קאָן נישט זיין. און אוודאי האָבען אָט די יודען בעסער געדאַרפט פאָהרען קיין ארץ־ ישראל, אָבער נישט אַלע יודען קאָנען דאָך פאָהרען קיין ארץ ישראל, און מען לאָזט דאָך נישט אַריין אויך, איז זאָלען זיי זיך האָבען אַ יודישע אויטאָנאָ־ מיע אין סיביר אַבי זיי זאָלען זיין גוטע נאַציאָנאַלע יודען, עס וועט קומען די צייט וועלען זיי זיך אַריבער פעקלען קיין ארץ־ישראל, דערווייל זאָלען זיי זיין יודען דאָרטען, יודען און ציונים, וואָרים אין דער אמתן געהט עס נישט אַזוי אין ארץ ישראל פאַר יו־ דען, ווי יודען פאַר ארץ־ישראל.

ווער רעדט נאָך ווען די יודישע בויער פון בי־ רא־בידזשאַן וואָלטען געווען לייטישע מענשען, באַלע באַטים, יודען סוחרים, וואָס פיהרען איין „די זאַך אַביסעלע פרייער", אַ מענש זאָל זיין דער באַלעבאָס איבערן אייגענעם קערבעל און זאָל קענען טון אַ־ ביסעל מסחר, וואָלט מען אויך זיך אַנדערש בעצוי־ גען צו בירא־בידזשאַן, איך ווייס דאָס פון אייגענער דערפאַהרונג, איך האָב גערעדט מיט פערשידענע יודען אין ווייטען מזרח, געוועזענע רוסישע יודען, יודען, וואָס לעבען אין מאַנדזשוריע, פון וואַנען זיי וועלען דאַרפען באַלד ווידער ערגעץ וואוהין אויסוואַנ דערען, יודען, וואָס לעבען אין כינע, לעבען אויפן שפּיץ פון אַנ'אינזעל אין אַ שטורעמדיגען ים, לעבען בלויז צוליב און מיט — מאַכען אַ לעבען.

זיי זענען אַלע פעראינטערעסירט אין בירא־ביד־ זשאַן, עפּעס ציהט זיי אָן דער עסק, צינדט די פאַנ־ טאַזיע, אָבער — איינער האָט זיך צו מיר אַזוי אָנ גערופען: „איך פערשטיי, בירא־בידזשאַן ווערט אַ יודישע מדינה, ווען אהין קומען אונזערע יודן, אמתע יודען, וואָס לעבען ווי מענשען, וואָס ווילען לעבען ווי מענשען — פאַר זיך אַליין אַ באַלעבאָס, מען טוט מסחר מיט דער וועלט, פערדינט מען איז דאָס קער־ בעל מיין אייגענס, מען איז פרייע מענשען אין אַנ' אָפענער וועלט! אָבער אַז מען נעהמט צונויף אַ באַנ דע לאָבוסעס, סטאַלינס היגטלעך, און מען מאַכט מיט זיי אַ מדינה — וואָס פאַר אַ מדינה קאָן עס זיין"?

ביי נאָך אַ יודען אין ווייטען מזרח, האָב איך גע טראָפען אַ טאָכטער, וואָס קען גוט לשון קודש און איז אויך בעקאַנט מיט דער יודישער ליטעראַטור, זי איז אַ ציוניסטקע, פערשטעהט זיך, אָבער איהר אימפּאָנירט מעהר בירא־בידזשאַן... פאָרט זיך אויפגע האָדעוועט אין מאַנדזשוריען! זי וואָלט גיכער געפאָה רען קיין בירא־בידזשאַן ווי אין פאַלעסטינע, און פאָהרען מוז זי, וואָרים דאָ איז פאַר איהר קיין לעבען נישט. אָבער זי קאָן נישט פאָהרען קיין בירא־ביד־ זשאַן, ווייל מען לאָזט דאָרטען נישט רעדען קיין העברעאיש (?) און זי פרעגט מיך מיט זעהר נאַאיווע פייכטע אויגען: וואָס אַרט זיי, אַז מען וועט לערנען אין די שולען אויף עברית? אי, ווען מען האָט נאָך דאָרטען עברית אויך, וואָלט עס דאָך געווען אַזאַ גוט טייער לאַנד! פאַרוואָס ווילען זיי נישט קיין עברית?

דעם מעדעל האָט נישט געאַרט, וואָס בירא־בי־ דזשאַן איז אַ סאָציאַליסטיש לאַנד, דעם עלטערען יודען, געהט דאָס עברית דווקא נישט אַזוי אין לע־ בען, ער וואָלט מוחל געווען אפילו אויף יודיש אויך מחמת ער רעדט דאָך סיי־ווי אויף רוסיש, ער וואָלט וועלען אַ יודיש לאַנד וואָס זאָל זיין יודישלעך, וואו אַ יוד זאָל קענען מאַכען אַ קערבעל...

(צווייטער אַרטיקעל מאָרגען).

קינאָ־טעאַטער
„MIRAZ"
16 ליסטאָפּאַד 11 (קאָנסטאַנט.)
היינט פּרעמיערע!
דער שענסטער פילם פון ווינער פּראָדוקציע
א. נ.
די וועלט געהער צו דיר
אין דער הויפּט־ראָל:
Józef Schmidt
וועלט־בעריהמטער טענאָר, ווי אויך
Szöke Szakal און Frida Rischard
אויסער'ן פּראָגראַם: קלאַנג־צוגאָבע.
פּרייזען פון די פּלעצער: III פּל. 54 גר.
II פּל. 85 גר., I פּל. 1.09 זל.
באַלקאָן 75 גר.
דער זאַל איז גוט בעהייצט.

Dr. med.
R. Zalcwasser
כירורג
ציגעל־גאַס 19, טעל. 125-17
נעמט אָן פון 1–2 און פון 4–6 נאָכמ.

אויף דעם טויטען בעט

האט דער 75־יעהריגער בעלגישער קעניג געהייראט מיט א יונג גאסן־מעדל

פון ב. י. גאלדשטיין

מיט עטליכע טעג פריהער איידער דער פערהאסטער קעניג פון בעלגיען, לעאפאלד דער צווייטער דער עלטער־פעטער פון היינטיגען בעלגישען קעניג האט געפראוועט זיין זיבעציגסטען געבורטס־טאג, איז ער אוועק קיין פאריז און גערופען איינעם פון די גרעסטע פראפעסארען.

דער פראפעסאר האט איהם גענומען אין די הענט איהם בעטאפט אויסגעקלאפט, אונטערזוכט און דערנאך א זאג געטון:

— איך האב נישט געפונען קיין שום קראנקהייט קיין סימפטאם אויף א קראנקהייט, לויט מיין מיינונג קאנט איהר נאך לעבען וואסערע צעהן יאהר.

לעאפאלד דער צווייטער האט זיך אויפגעכאפט מיט א פרייד, געדריקט דעם פראפעסאר די האנט און געזאגט, אז דאס איז ביי איהם א גרויסע בשורה.

און לעאפאלד דער צווייטער איז אהיימגעפאהרען פראוועען זיין זיבעציגסטען געבורטס־טאג. איצט איז ער שוין געווען זיכער אז ער וועט אריבערכיטרעווען דעם טויט. פונקט ווי ער האט אריבערגעכיטרעוועט און אפגענארט און אויסגענוצט די אלע קלייגע און גרויסע מענשען, די אלע העלדען און די אלע שוואכע, די אלע קעניגליכע דיפלאמאטען מיט וועלכע ער איז געקומען אין בערירונג אין די לעצטע פערציג יאהר, זינט ער זיצט אויפן בעלגישען טראן.

ער האט זיך פארגענומען אצונד ערשט אפצורעכענען זיך מיט זיינע שונאים וואס האבען איהם ווי די וועלט איז אין יענער צייט געגאנגען כאדראם, הע איהם פאר זיינע בלוטיגע מעשים, אין דער קאנגא. די וועלט איז אין יענער צייט געגאנגען כאדראם, הערענדיג וועגען די שוידערליכע בלוט־בעדער אויף די נעגערס, וואס האבען איהם מיליאנען דאלערס אריינגעבראכט; ווי אזוי ער האט פרויען און קינדער געצוואונגען אונטערן פייף פון קוילען צו זאמלען גומי פונזיינעטוועגען. ער וועט די שונאים זיינע ערשט איצט בעצאהלען. און ער דארף זיך אויך אפרעכענען מיט זיין אייגען לאנד. וואס האט איהם פערציג יאהר נאכאנאנד געהאלטען געבונדען הענט און פיס מיט א קאנסטיטוציע, וואס האט איהם געשטאכען, ביז דער זיבעטער ריפ, איצט ווייל דאס לאנד צוגענומען ביי איהם יענעם טייל אפריקע, וואו ער האט געהערשט אהן א קאנסטיטוציע און וואו ער ברענגט אום מענשען אין די מיליאנען.

דער אלטער קלוגער און ביטערער קעניג האט זיך פערליבט!

צום ערשטען מאל אין זיין לעבען אימיצען ליב בעקומען!

אין א פאר יאהר ארום נאך זיין פייערן דעם זיבעציגסטען געבורטסטאג האט ער בעגעגענט קעדראלינע לעקראי.

זי איז א שעהנע געווען. זי און איהר עלטערע שוועסטער זענען בעקאנט געווען אונטער דעם טיטול: „די פראסטיטוטקעס מיט די קינדערישע פנימלעך".

זי איז געווען איינע פון די פינף קינדער ביי ארימע עלטערען און באנלייך מיט דער שוועסטער האט זי געהאנדעלט מיט איהר יונג און פריש לייב, איבער די גאסען פון פאריז. און אז נישט יעדען טאג האט איהר דאס מזל צוגעשיקט א „קונה", האט זי אדער אונטערגעהונגערט, אדער געגאנגען צום אפיציר, דאריו, וועלכער האט שפעטער גענומען מיט איהר ערגעץ א צימער און געלעבט מיט איהר ביז ער האט געהאט צו צאהלען דירה־געלד. האט זיך אויסגעליידיגט די קאסע ביים אפיציר, איז זי ווידער געגאנגען איבער די גאסען זוכען „קונים".

אזוי זוכענדיג איז זי איינמאל אריינגעפאלען אין דעם האטעל וואו דער אלטער לעאפאלד איז איינגעשטאנען, ער האט זי דערזעהן און דער אטעם האט איהם פערכאפט פון איהר שעהנקייט און יוגענט.

דער עטליכע און זיבעציג־יעהריגער זקן האט קיין סוד נישט געמאכט פון דעם און איז אויף א ציניש־אפענעם שטייגער צוגעקומען צו איהר.

לעאפאלד איז קיינמאל נישט געווען קיין צדיק, און ווי שוין פריהער געזאגט, האט ער ביי יעדער געלעגענהייט איטליכען געלאזט וויסען, אז אויף זיין אייגען לעבען איז ער א קעניג אהן א קאנסטיטוציע. מיטן ווייב האט ער נישט געלעבט, ער איז אפילו ביי איהר טויטענבעט נישט געווען; ער האט געהאט א האלבען טוץ אומגעזעצליכע קינדער; קיין פאריז פלעגט ער תמיד פאהרען הולטייעווען און איטליכען זיך געווארפען אין די אויגען מיט זיינע יונגע ליעבאוניצעס. אבער מיט דעם האט עס זיך נישט געענדיגט. אין דער היים האט ער געשפילט די ראל פון דעם קלוגען און ענערגישען קעניג, וואס האט איין זארג אויפן קאפ און דאס איז זיין לאנד.

מיט דער גאסענמיידעל אבער איז ער געקומען קיין בריסעל. אין איהר איז ער געווען פערליבט, די געלעגענהייט האט אין איהם אצינד אויפגעוועקט א שפאגעל נייעם פערלאנג — א היים! ער האט דערפיהלט א בענקשאפט נאך א פאמיליען־לעבען — א זאך, פון וועלכע ער האט קיינמאל נישט געדענקט, קיינמאל נישט געוואוסט און נישט געוואלט וויסען.

האט ער געבראכט מיט זיך דאס גאסענמיידעל, און זיך באלד ארויסגעקליבען פונם קעניגליכען פאלאץ און פון קליינעם בלומען־הויז זיך א היים געמאכט. פון דארטען האט ער זיך אויף די עלטערע יאהרען, אנגעהויבען צו פראוועען קעניגטום.

אבער נישט בעשערט געווען דעם אלטען קיין נחת, און די היים איז איהם נישט בעקומען, ווייל די נייע, יונגע, באלעבאסטע האט פון דער היים א גהינום געמאכט.

די ליבע האט איצטער נקמה גענומען אן דעם אלמען קעניג און איהם אריינגעווארפען אין די ארעמס פון א פרוי, וואס האט איהם נישט פערשטאנען, און וואס האט אלע איהרע יאהרען ליב געהאט אריינצוקריכען יענעם אין דער נשמה אריין. און איהם טאטשען ווי א ווארעם. און איז זי געקומען אין כעס אריין, איז נישט געווען די קראפט וואס זאל זי קאנען איינשטילען.

נאר איין לעאפאלד דער צווייטער האט געקאנט אויסהאלטען פון איהר, ווייל —

• ווייל ער האט זי ליב געהאט

האט זי אויך ליב געהאט איהר אלטען קעניג?

דערויף קאן שוין קיינער נישט ענטפערען מיט זיכערקייט.

ער האט איהר אין א שעהנעם פריהמארגען געשאנקען דעם טיטול באראנעסע וואוגען. דעמאלט האבען איניגע געדרונגען אז דער קעניג האט זי אין דער שטיל חתונה געמאכט מיט עפעס א באראן וואוגען, אבער שפעטער האט מען זיך דערוואוסט, אז דאס האט ער איהר געשענקט א בעלגישען הויכען טיטול, און— זאל די וועלט פלאצען רעדענדיג און שרייבענדיג.

אינם אנהויב יאהר 1906 איז לעאפאלד דער 2־טער דער פינף־און־זיבעציג יעהריגער זקן געווארען א טאטע פון א נייגעבוירענעם זוהן. אין די ביכער פון דער קירך אין סעינט דזשאן איז געבליבען פערציי־כענט, אז דעם 8טען פעברואר 1906 האט קעראלינע לאקראי געבוירען א זוהן, וואס מען האט א נאמען געגעבען פיליפ.

עס האט זיך ווידער א גאס געטון א ים מיט לצנות, און שפאס אויפן גרייז־גרויען קאפ פון דעם גליקליכען קעניג־פאטער.

און ער איז ווירקליך געווען גליקליך. שוין דאס אליין, וואס דעם נייגעבוירענער זוהן פעהלט א פינגער איז ביי איהם געווען א גליק, ווייל די דאקטוירים זאגען אז קינדער פון א זעהר אלטען טאטען ווערען געבוירען מיט אזא חסרון, א חוץ דעם האט ער נאך א סימן אז דער זוהן איז זיינער, ווייל ער איז געראטען אין איהם, צוויי טראפען דער טאטע.

זאל די וועלט לאכען מיט יאשטשערקעס, זאל מען חוזק מאכען — לעאפאלד דער קעניג פון בעלגיען, דער ביטערער פוקס פון אייראפע, דער מולטי־מיליאנער און דער טיראן פון דער קאנגא פרעהט זיך, און צו זיין פרייד איז קיין ברעג נישטא: דעם זוהן פעהלט א פינגער!

און ער טרעט נישט אפ פון דעם וויגעל און בעדינט אליין די קימפעטארין, די קעניגין האט אזא מזל נישט געהאט. נאר די פראנצויזישע גאסען־פרוי האט געהאט אזא זכיה.

ווען די באראנעסע האט איהם געבוירען א צווייט קינד, איז ער שוין געווען מיד און אלט, פונדעסטוועגען האט ער זיך מיט זיין עלטער, ווי לעאפאלד דער ערשטער (זיין פאטער) געוואוסט ווי אזוי צו בעהאלטען, געוויזען א פרעהליך פנים, זיך בחוריש אליין געוויצעלט איבער זיך און צו דער קימפעטארין געזאגט: „אזוי לאנג דער קעניג לעבט, דארף ער זיין קרעפטיג און געזונט".

אבער די עלטער לאזט זיך נישט בלאפען, זי האט איהם אוועקגעלעגט אין בעט און דער דאקטאר האט געהייסען אפערירען.

לעאפאלד האט געוואוסט, אז אצינד שטארבט ער, נאר מיט דער אפעראציע האט ער זיך נישט געאיילט. ער האט ליגענדיג אין בעט זיך אפגעפערטיגט פריי־הער מיט די עסקים פונם לאנד, איבערערדענדיג מכח דעם מיטן פרעמיער און מיט די מיניסטארען; האט בעווארענט די ירושה, און דאן געלאזט רופען דעם קארדינאל.

קיינער איז אינם צימער נישטא. דער אלטער בעל־עבירה'ניק דארף זיך מתודה זיין אויף זיינע גרויסע זינד, דער קעניג און דער קארדינאל. דער זינ־דיגער און דער הייליגער. ביידע זענען אויג אויף אויג, דער הייליגער שפיצט אן די אויערען, איהם זענען בעקאנט עטליכע פעטע און פעפערדיגע זינד פונם שטארבענדיגען קעניג. איצט וועט ער הערען פרישע, נייע... אבער — וואס זענען דאס פאר רייד? עפעס הערט ער דאך גארנישט וועגען זיינע זינד, דער אלטער זינדער. קוים וואס מען הערט, בעפעהלט ער דעם קארדינאל, אז ער זאל איהם אצינד, א מינוט פארן טויט, חתונה מאכען מיט דער גאסענמיידעל! דאס איז דאך שוידערדיג! לוציפער ליגט אויפן טויטען בעט און וויל חתונה האבען מיט א גאסענמיידעל... דער קארדינאל ווערט בלאס. דאס לשון נעמט איהם אפ, ער קאן דעם מויל נישט עפענען פון שרעק און איבערראשונג. נאר די חתונה איז פארגעקומען.

אבער דאס מאל האט דער טויט אפגענארט לעאפאלדן, ער האט זיך פערגנבעט דער טויט, שפעט אין דער נאכט, אוועקגעלייגט זיין אייז־קאלטע האנט אויף דעם קעניגס שוואך הארץ און עס אפגעשטעלט אויף אייביג.

דאס לאנד האט פרייער אפגעאטעמט. קיינער האט קיין אמתדיגע טרעהר נישט פערגאסען אויף זיין קבר.

קלאנג־קינא־טעאטער

Zachęta

זגערזשער 26

היינט און פאלגענדע טעג!

גרויסער דאפעלטער שלאגער־פראגראם

— I —

„זייערע נעכט"

אין די הויפט־ראלען:

Glaudete Colbert

און Clark Gable

— II —

„דער אונבעקאנטער פערברעכער"

מיט Jean Hershold

אין דער הויפט־ראל.

אנהייב 4 נ. מ. שבת און זונטאג 12 בייטאג

Dr. med. L. Berman

צעגעלניאנא 15, טעל. 149·07

ספעציאל־ארצט פאר מענער־שוועכע־בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.

נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אוועגר.

זונטאג פון 9–1 פארמיטאג.

פאר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע ־ פרייזען

רבנו יצחק בר ששת ברפת (ריב"ש)

(סעריע: גדולים ביי יודען)

פון א. אבאזא!

פון די פיל תלמידים וואס זענען ארויסגעקומען פון בית מדרש פון רשב"א איז איינער פון די גרעסטע געווען רבנו יצחק בר ששת ברפת, גערופען — ריב"ש. געבוירען איז ער אין בארצעלאנא אין סוף פון ערשטען יאהרהונדערט לאלף החששי לויט דער יודישער צייט־רעכנונג, דארט האט ער פערבראכט זיין יוגענד. בעקומענדיג זיין ערשטע ערציהונג אינם בית־המדרש פונם דערמאנטען גאון. דעם רשב"א האט ער וואס אנ'אמת שוין נישט געזעהן. ווייל עטליכע יאהר פון זיין געבורט איז דער דאזיגער גרויסער מפרש אוועק פון דער וועלט. איבערלאזענדיג אלס זיין ממלא מקום זיין זוהן רבנו אברהם.

זיינע צוויי לעהרער, וועלכע האבען אים אריינגעפירט אין ים התלמוד און האבן גלייכצייטיג געהאט אויף אים די גרעסטע השפעה זענען געווען די בעריםטע חכמים און גרעסטע תורה־אויטאריטעטען פון זיין דור: איינער פון זיי — רבנו פרץ הכהן און דער צווייטער — רבנו נסים בן ראובן (דער ר"ן). דער לעצטער איז געווען דער ראש פון אלע ספרדישע חכמים, און צו איהם איז ער געווען צוגעבונדען אהבת נפש.

פערשטעהט זיך אז לערנענדיג ביי אזעלכע גאונים, זענען אויך זיינע ידיעות אין אלע צווייגען, און בפרט אין תלמוד, און זיינע מפרשים געשטיגען און געוואקסען פון טאג צו טאג און ווען ער איז עלטער געווארען איז שוין זיין נאמען געווען בעוואוסט. איבעראל האט מען שוין געקענט דעם יונגען גאון, וועגען וועמענס לומדות און טיפע אלזייטיגע ידיעות מען האט אומעטום גערעדט און דערצעהלט. דעריבער האבען איהם טאקע די יודען פון דער שטאט סאראגוסא אראפגעברענגט צו זיך אויסוועהלענדיג איהם אלס זייער רב און גייסטיגען פיהרער.

און דא אלס פיהרער פון דער עדה יודען אין סאראגוסא, געפינט ער דעם אמתן בריטען פעלד פאר ארבייט לטובת הכלל, לטובת זיין פאלק — אין וועלכען ער גיט זיך איבער מיט זיין גאנצען פלייס, ארבייטזאמקייט און יוגענדליכען התלהבות, און טעמפעראמענט. מיר בעקומען אויך א בילד וועגען דעם מהות פון דער דאזיגער גרויסער פערזענליכקייט, פון יעדען טאט בעקומען מיר א שטריך צו זיין כאראקטער און אייגענשאפט, ביז עס שיילט זיך פאר אונז ארויס זיין גאנצע הערליכע פיגור.

זיין ערשטע ארבייט איז געווען אויפהויבען זיינע ברידער צו א העכערער גייסטיגער ניווא, ערציהען און לערנען, צו דעם צוועק האט ער געגרינדעט א גרויסע ישיבה אין וועמעס שפיץ ער איז געשטאנען. אין פערלויף פון איהר עקזיסטענץ זענען פון דארט ארויס פיל מענשען וואס האבען מיט זייער וויסען געמאכט א גרויסען רושם.

אלס רב האט ער זיך אויסגעצייכענט מיט זיין פעסטען און שטארקען כאראקטער, דארט ווי ס'האט זיך געהאנדעלט וועגען אמת האט ער זיך נישט אפגעשטעלט פאר קיין שום זאך. נאך קיינעם נישט געפרעגט און פאר קיינעם נישט געהאט קיין פחד. דער אמת איז איהם ליבער און טייערער געווען פאר אלעס. דאס האט ארויסגערופען א געוויסע פערביטערונג מצד עטליכע שטאטישע תקופים, וואס האבען זיך איהם אקעגענגעשטעלט. ער האט דאן בעשלאסען צו פערלאזען סאראגוסא און זיך צו בעזעצען אין א דערבייאיגע שטאט. וועלכע האט איהם צו זיך גערופען, וועלענדיג איהם איבערגעבען דעם כסא הרבנות. דאן האבען חרטה געהאט די אלע וואס האבען איהם דערצו צוגעפיהרט, זיי האבען איהם איבערגעבעטען, צוזאגענדיג איהם געהארכזאמקייט און געטריישאפט, ער האט זיך דאן געלאזט איבעררעדען און געבליבען.

יעדע תקנה, וואס ער האט מתקן געווען איז געווען פריהער גוט ארדורכגעטראכט, און ארורכגעשטודירט אויב ס'איז לפי רוח הדור, אויב ס'פאסט זיך צו דער צייט, אין וועלכע זי ווערט בעשאפען, אין סאראגוסא איז געווען א מנהג פון אייביג אן פארצוליי־ענען אין פורים „מגלת אסתר" פארן המון און פאר די פרויען און קינדער נישט אין אריגינאל, נאר אין א שפאנישער איבערזעצונג, כדי צוטריטליך צו מאכען פאר זיי זיין אינהאלט, הגם לויטן תלמוד איז עס נישט פלויז דערלויבט נאר אויך געוואונשען, האט עס אין די אויגען פון ריב"ש נישט געפונען קיין חן. ער האט געהאלטען אז די דעמאלטיגע צייט איז נישט פאסיג צו דעם, אינדערצייט ווען מען שטערט דאס לערנען ווען פון אלע זייטען ווערען אויסגעשפרייט נעצען צו פאנגען יודישע נשמות, ווען עס מעהרען זיך גזירות וואס האבען די כונה צו שטערען דאס לערנען תורה — אין אזא צייט מוז אויסגענוצט ווערען א יודישער יום־טוב, אז דאס פאלק זאל הערען א העברעאיש ווארט, אין אזא צייט איז גלייכער צו לאזען העדן אין די אויערן פון המון־עם די קלאנגען פון דער תנ"ך־שפראך, הגם זי איז פאר זיי נישט אינגאנצען פערשטענדליך, איידער די פערשטענדליכע שפראך פון די שונאים...

כאטש מיר זעהען איהם דא אלס „מחמיר" קענען מיר זיך אבער איבערצייגען אז דארט וואו עס האט זיך געהאנדעלט וועגען וויכטיגערע ענינים, אז ער גאר געווען פון די „מקילים", אזוי צום בייש־פיל, איז ער געווען א שטארקער געגנער פון ארויסגעבען הארבע שטראפען דארט וואו ס'האט זיך געהאנדעלט וועגען „דיני־נפשות", האט נישט גע־לאזט ארויסגעבען קיין טויט־שטראפען אויך אויף קיין „מוסרים" — ווי ס'האבען דאס געטון די רבנים פון זיין דור. אין דער צייט ווען ס'עקזיסטירט נישט קיין יודישע מלוכה, ס'זענען נישטא די סנהדרין — האט ער געהאלטען — טאר מען אזעלכע שטראפען נישט ארויסגעבען.

זיין שטייגער דענקען האט זיך אויסגעצייכענט מיט זיין גלייבען אין פשוטען שכל מיר זעהען דאס ארויס פון זיין אופן לערנען, ס'זענען איהם פרעמד געווען די אלע פלפולים און סכאלאסטישע דריידלעך מיט וועלכע ס'האבען זיך שוין אויסגעצייכענט א סך לומדים אין זיין צייט, ער האט פיינט געהאט דאס אונלאגישע, דאס וואס האט אונטער זיך א שוואכען ראציאנעלער פונדאמענט. און ווען ער האט אנומעלט דערהאלטען פון א גרויסען רב א שאלה, וואס איז געווען פול מיט פלפולים, האט ער יענעם שארף אפ־געענטפערט, אויסלאכענדיג זיינע סאפיסטישע חכמות. זיינע אלע ספרים, וואס ער האט איבערגע־לאזט האבען חוץ גרינדליכע טיפע ידיעות אויך די מעלה, וואס זיי זענען געבויט אויף לאגיק.

אלס גרויסער תלמודיסט איז ער אויך געווען א געגנער פון דער „קבלה" ווען ס'האט איהם איינער אנגעפרעגט זיין מיינונג וועגען איהם, האט ער צוויישען אנדערם געענטפערט: „איך דאווען אזוי ווי עס דאווענט א קינד, נישט אזוי ווי די „מקובלים" וואס אמאל זענען זיי מכוון צו דער „ספירה" און אמאל צו אנ'אנדער „ספירה", איך דאווען צו גאט"...

גרוים געגנערשאפט ווייזט ער אויך ארוים צו די וואס לערנען די גריכישע פילאזאפיע, זי האט שוין — האט ער זיך אויסגעדריקט — פיל מענשען דערווייטערט. פון יודישקייט. הגם ער האט געהאט גרינדליכע ידיעות וועגען די אלע שיטות פון די גריכישע פילאזאפען — ווי מיר זעהען פון זיינם א ספר — האט ער אבער נישט געוואלט צולאזען איבערהויפט יונגע מענשען וואס האבען נאך נישט געענדיגט קיין פינפאונצוואנציג יאהר, זאלען זיך מיט דעם געביט בעשעפטיגען, מען דארף זיך נישט נעהמען קיין ראיה פון רמב"ם, וועלכער איז געווען א גאנץ גרויסער פילאזאף, האט ער דאך אבער פריהער געלערנט די גאנצע תורה, און ערשט נאכדעם זיך פעראינטערעסירט מיט דער פילאזאפיע, ווי מיר האבען שוין אויבען דערמאנט, איז דעם ריב"ש נישט פרעמד געווען די ווערק, וואס האבען א שייכות מיט מעטאפיזיק, האט געקענט די ספרים פון רמב"ם, רלב"ג, און די אנדערע יודישע פילאזאפען און דענקער, וואס האבען געווירקט ביז איהם. דער בעריהמטער יודישער פילאזאף דון קרשקש האט זיך אפילו גערעכענט צווישען זיינע בעסטע פריינד. אויך זיין איידעם איז געווען א גרויסער דאקטאר און דענקער.

דער ריב"ש האט זיך אויך בעמיהט אויסצוגלייכען פערשידענע מחלוקות וואס זענען ענטשטאנען צווישען פערשידענע קהלות, האט בעפעסטיגט דעם שלום צווישען יודען, און בכלל געוואלט איינפיהרען ארדנונג און סדר אין יודישען לעבען. מיט זיינע אלע טאטען האט ער זיך בעריהמט געמאכט אזוי אז שוין מעהר ווי פינף הונדערט יאהר איז אדורך פון זיין טויט — און דאך איז נאך זיין נאמען נישט פער־געסען.

רעכט און לעבען

יורידישע בייל אגע
פון „נייעם פאלקסבלאט“

נאטיצען

„ליציטאציע-גייער“

באך יעדען קאמארניק, אהער סעקוועסטראטאר ציהט זיך א גאנצע מחנה פערשיעדענע פון יענעם סימפאטישען טיפ, וועמענס פרצופים וועקען ביי יעדען אנשטענדיגען מענשען א שוידער איז אלע רמח ואברים.

מיקאן זיך שוין לייכט פארשטעלען, וואסערע שרעקליכע מאמענטען סימוז איבערלעבען א בעל-חוב, ווען אזעלכע מחבלים פאלען צו איהם אריין אין שטוב און ווי די ווילדע היישעריקען ווארפען זיי זיך אויף זיין אויסגעהארעוועט האב און גוטס.

מיר מיינען דא די שטענדיגע ליציטאציע-גייער, די אזוי גערופענע בשמה-כאפער, אט יענע פעסט ארגאניזירטע חברה מאראדערען, וועמענס איינציגער ציל סאיז צו בערויבען די געפאלענע קרבנות אויפן עקאנאמישען פראנט. אנצוקריגען פאר נישטיגע גראשענס זייערע לעצטע רעשטלעך פערמעגען אדער גלאט אויסצוציהען גרעסערע אדער קלענערע סומען אפפארטיג-געלד.

זייערע היצלעריש צילען דערגרייכען די ליציטאנטען מיט דער הילף פון טעראר און שאנטאזש. מילאזט נישט צו קיין זייטיגע קויפער, מ'האלט די פרייזען פון די ליציטירטע חפצים אויף דער נידריגסטער שטופע. זייער טעטיגקייט רואינירט דעם בעל-חוב, און שעדליך פאר'ן מאהנער. הגם כמעט אלע ווירטשאפטליכע שיכטען לעבען איבער א מוראדיגע דעפרעסיע, זעען די ליציטאציע-גייער פארט די איינציגע גליקן, וועלכע מאכט אפילו איצט גאלדענע „געשעפטען“ דערצו געפינען זיי זיך א געוויסער גליקליכער לאגע, וואס קיינער פרעגט זיי נישט וועגען א פאטענט, זיי וויסען נישט פון קיין שום שטייערען.

יאהרצענדלאנג דויערט שוין אזוי זייער העשאפט נישט בלויז אין לאדז, נאר אויך אין אלע גרעסערע שטעט פון דער מלוכה. אויף אלערליי מאכערס און כוחמעשען האט מען געפינען עצות, באר-גענען דער רויב-ארבייט פון די ליציטאציע-גייער באדעם איז קיין עצה נישט פאראן.

שטעהט דאך צו דער דיספאזיציע דער ארט. 283 פון פעלכטענדיגען שטראף-קאדעקס, וועלכער זעהט פאר א תפיסה-שטראף ביז 2 יאהר פאר אט די אלע ליציטאציע-קאמבינאציעס און ס'איז טאקע א וואונדער, וואס ביזן היינטיגען טאג האט די בערופענע מאכט נאך נישט געפרובט צו מאכען פון דער אנגעוויזענער בעשטימונג קיין באהעריגען געברויך און באכמעהר אומפערשטענדליך איז דאס, וואס די אזוי ענערגישע שטייער-ארגאנען, וועלכע געדענקען אן קלענסטען קרעמערל, און ארימסטען בעל-מלאכה, פערגעסען גענצליך אן די ליציטאציע-גייערס.

א—ד.

האנדווערק און פאבריק-פראדוקציע

דער ארט. 144 פון אינדוסטרי-געזעץ רעכענט אויס א רשימה פון בעשטימטע געוועב, וועלכע געהערען צו דער קאטעגאריע מלאכות, אויב זיי ווערען נישט אויסגעפיהרט לויט פאבריקס-אופנים.

פון געזאגטען איז אלזא צו דערזעהן, אז קוים ווערען די אויסגערעכענטע אין דערמאנטען ארטיקעל בעשעפטיגונגען יא אויסגעפיהרט לויט פאבריק-אופנים, קענען זיי שוין נישט אנערקענט ווערען פאר מלאכות און ממילא אונטערליגען זיי שוין נישט די בעשטימונגען וועגען פאך-קוואליפיקאציעס.

ענטשטייט דער יבער א פראגע, וואס הייסט דאס אזוינס פאבריק-אופנים פון ארבייט?

דאס ציטירטע אינדוסטרי-געזעץ גיט נישט אויף דער דאזיגער פראגע קיין גלייכען ענטפער. די לעצטע ענטשיידונג איז פאל פון באיינונגס-פערשידענהייט געהער צו דער בערופענער מאכט.

פאר'דעסטוועגען איז פאראן אויף דעם געביט א רייכע ליטעראטור, וועלכע פערנעמט זיך מיט פעסטשטעלען די גרענעצען, וואו ס'ענדיגען זיך די האנדווערקער-אופנים און וואו ס'הייבען זיך אן די פאבריק-אופנים פון דער ארבייט.

לויט איין טעאריע אונטערשיידעט זיך א ווערקשטאט פון א פאבריק מיט דער צאהל פון אנגענומענע. אויב מען ווער אין דער אונטערנעהמונג אליין פיזיש מיטארבייטער, איז זי א האנד-ווערקערישע. קוים קען זיך דער איינגענטימער ווערלויבען בלויז גייסטיג מיטצוארבייטען, דארף די אונטערנעהמונג בעטראכט ווערען פאר א פאבריק.

פאראן א צווייטע טעאריע, וואס האלט, אז דעם פאבריק-כאראקטער פון אן אונטערנעהמונג בע-שטימט דער איינגעפיהרטער סיסטעם פון ארבייטס-צוטיילונג. וויבאלד אין אן אונטערנעהמונג פיהרט איין ארבייטער אויס דעם גאנצען פראצעס פון דער ארבייט, איז זי א ווערקשטאט, קוים איז אבער דער ארבייטס-סדר אזוי איינגעשטעלט, אז איין ארבייטער פיהרט בלויז איין פונקציע פון גאנצען ארבייטס פראצעס, מוז די אונטערנעהמונג בעטראכט ווערען פאר א פאבריק.

מ'פרובט אויך אונטערצושיידען א ווערקשטאט פון א פאבריק לויט דער בעשעפטיגטער צאהל ארבייטער. אדער לויט'ן כאראקטער פון אומזאץ-מארק פאר וועלכען די געגעבענע אונטערנעהמונג פראדוצירט. אלזא, בעשעפטיגט זי ווייניגער ווי 15 ארבייטער און ארבייט זי פאר'ן איינציגען מארק, איז זי א ווערקשטאט, קוים ציילט זי מעהר ווי 15 ארבייטער און ארבייט זי פאר'ן אינערליכען און אפילו אויסערליכען מארק איז זי א פאבריק.

ס'איז אויך דא א מיינונג, אז די צאהל און גרויס פון די פערנומענע אוביעקטען אדער די איינגעפיהרטע טעכניק בעשטימט דעם כאראקטער פון א פאבריק. אויב אן אונטערנעהמונג פערנעמט א ספעציעלען בנין אדער איניגע גרויסע זאלען איז פאר א פאבריק. קוים געפינט זי זיך אין איינע אדער עטליכע געוועהנליכע צימערן איז זי א ווערקשטאט. ווערט די טרייב-קראפט בעוואויגען דורך א קעסעל מיט א קוימען, איז די אונטערנעהמונג א פאבריק, אנדערש האבען מיר צו טון מיט א ווערקשטאט.

די וויסענשאפט זעהט פאר נאך א גאנצע רייה אנדערע טעאריעס אבער די דאזיגע אלע טעאריעס זענען נישט קיין אבסאלוט-זיכערע און ווערען דער-בער דורכ'ן געזעץ נישט סאנקציאנירט.

געוויס, אויב אן אונטערנעהמונג ענטשפרעכט די כאראקטער-שטריכען פון די אלע אויסגערעכענטע טעאריעס צוזאמען, דארף זי אהן א צווייפעל אנער-קענט ווערען פאר א פאבריק. דאס איז אבער א צו שטרענגער פערלאנג בכדי צו אנערקענען אן אונטער-נעהמונג פאר א פאבריק טארען נישט ארויס-געשטעלט ווערען אזעלכע גרויסע פערלאנגען. סימן אנגענומען ווערען א בעגרעניצטער מאס. אלענ-פאלס איז בלויז א געוויסליכע דעפיניציע, וואס הייסט דאס אזוינס א פאבריק. בפרט ביי דער איצט דורכגעפיהרטער אין לאנד אלגעמיינער קלאסיפי-קאציע פון אינדוסטריע-אונטערנעהמונגען און צו-טיילונג פון האנדווערקער-קארטען.

י. א.

וויכטיגע ענטשיידונגען פון העכסטען געריכט

נאכט-ארבייט אין רעדאקציע

בלויז רעדאקציעס פון טאג-צייטונגען און נישט פון קיין אנדערע פעריאדישע שריפטען מעג דער אומבעדינגט-וויכטיגער פערסאנאל ווערען בעשעפ-טיגט ביינאכט.

סטעמפעל-וואגען

א וואג איז אן אונטערנעהמונג, וואס ווערט בענוצט צום איבערליכען געברויך, למשל: איבער-צוּוועגען געקויפטע סחורות, די שטאפען צו דער ארבייט א.א.וו. מוז אויך ווערען געשטעמפעלט.

פרעמיע-רעקלאמעס

א קאלאניאל-געוועלב-בעזיצער האט געקויפט עטליכע פערטעלעך פון דער מלוכה'שער לאטעריע גלאט אפדרוקען ענטשפרעכענדע צעטלען מיט די נומערן פון די איינגעקויפטע צעטלעך און יעדען פון די קונים געגעבען אזא קופאן.

פאר איינארדנען די דאזיגע פרעמיען-רעקלאמע איז דער דערמאנטער געוועלב-איינגענטימער פער-משפט געווארען צו בעצאהלען 5 טויזענד זלאטעס געלד-שטראף און אחוץ דעם צו תפיסה אויף א טערמין ביז 3 חדשים.

דער ערשטער אין דורכגעגאנגען אלע אינסטאנצען און דאס העכסטע געריכט האט דעם אורטייל בעשטעטיגט.

געשלעכטליכע בעציהונגען מיט מינדעריעהריגע

פאר האבען געשלעכטליכע בעציהונגען מיט א מיידעל יונגער פון 14 יאהר, דראהט א שטראף אפילו, ווען די בעציהונג איז פארגעקומען מיט איהר הסכמה, זאגאר מיט איהר אנרעגונג באלמעהר, אפילו ווען די זעלבע איז א פראפעסיאנעלע שאנד-פרוי.

נייע הייזער

אלע בנינים, וועלכע זענען געווארען אויפגע-שטעלט נאכ'ן 27 יאנואר 1917, ווערען גערעכענט אלס נייע און ממילא אונטערליגען זיי נישט דעם דעקרעט פון לאקאטארען-שוץ.

קאאפעראטיוון און סאצ. פערזיכערונג

מיטגלידער פון קאאפעראטיווען, וועלכע זענען פראפעסיאנעל בעשעפטיגט אין דער טעטיגקייט פון די דאזיגע קאאפעראטיוון אונטערליגען אלע צוואנג בעשטימונגען פון דער סאציאלער פערזיכערונג.

דירות-אפמאכען

די התחייבות פון א לאקאטאר נישט ארויס-צונעהמען אין דער בעדינגענער דירה קיין סובלאקאטאר, בעציהט זיך נישט צו קיין עלטערען דאגעגען צו פערהייראטע קינדער יא בפרט, ווען זיי האבען פריהער נישט געוואוינט צוזאמען.

אויב א לאקאטאר האט זיך פערפליכטעט דורכצופיהרען אין א געדינגענעם לאקאל א רעמאנט און ער האט זיין התחייבות נישט געהאלטען, קוים האט דער הויזווירט צוליב דעם בעפרייט דעם לאקאטאר אויף א געוויסע צייט צו צאהלען דירה-געלד, קאן ער פאדערען, אז דער דינג-אפמאך זאל אויפ-געלעזט ווערען און דער בעטרעפענדער לאקאטאר זאל ממילא עקסמיטירט ווערען.

דער נייער קאדעקס פון התחייבות'ן זעהט נישט פאר אזא בעשטימונג, אז פאר נישט פער-זעהען א געדינגענע דירה מיט מעבעל האט מען שוין אליין אן עקסמיסיע.

פערזיכערונג פון גייסטיגע ארבייטער

קוים איז דער בעטרעפענדער גייסטיגער אר-בייטער געמאלדען געווארען צו דער פערזיכערונג אין פארשריפטליכען טערמין, האט אויף זיין פער-זיכערונגס-רעכט נישט קיין שום ווירקונג דער אומ-שטאנד, וואס דער אונטערנעהמער האט נישט איינ-געצאהלט די בעטרעפענדע פערזיכערונגס-אפצאהלונגען אדער זיי זענען נישט אויפגעמאהנט געווארען.

אויספלוגען קיין פאלעסטינע
פון 630.— זל. אן
ארגאניזירט:
„ארביס“ פיעטריקאווער 18, טעל. 249-33
,, 65 ,, 120-20

● ר. איזראעל ●

דער בערזען-סוחר

141

שפאנענדער ראמאן פון יודישען לעבען

— אבער נאס-פארא פעולה וועט דאס האבען? אפשר וואלט גלייכער געווען איבערצורעדען מיט מארקוס'ן אליין.

— דער ארימער מאן מיינער, האט די פרוי רובין געזאגט, האט זיך נאך אלץ נישט געקענט צו-גלויבען, אז ס'איז אמת דאס וואס איך האב איהם דערצעהלט און ער האט געפרובט זיך מיט מיר עפעס האנדלען.

— ווי באזיו די ביזט, דו ווילסט געבען צו פערשטעהן יענעם מערדער, וועלכער שטעהט אקעגען דיר מיט א רעוואלווער גרייט דיך צו דערשיסען, אז אזא טאט איז נישט עטיש. דאס איז דאך מעהר ווי באזיו.

רובין האט זיך מעהר נישט געקענט קיין עצה געבען, ער האט גענומען פאפיר און פיבער-האפט איבערגעשריבען דעם אינהאלט פון די בריף, וועלכע איך האב איהם צוגעשטעלט. איך האב נישט אפגעטרעטען פון איהם ביז אלץ איז געווען פערטיג. בעים ענדיגען דאס שרייבען האט ער נאך געצוויי-פעלט, צי ער זאל דאס אונטערשרייבען, ענדליך האט ער א מאך געטאן מיט דער האנד און האט גע-לעגט זיין חתימה אויף ביידע בריף.

— איך וועל אליין אוועק מיט זיי אין דער פאלי-ציי. איך רעכען, אז מ'וועט מיך דארטען דארפען, אפשר עפעס פרעגען, אפשר עפעס בעקומען נעהנ-טערע ידיעות.

— חלילה, מ'דארף נישט, מ'טאר דערפון נישט מאכען קיין טומעל און קיין ויספאריש ונג. די גאנצע טעטיגקייט פון דער פאליציי וועט איצט בעשטעהן אין אבסערווירען שמעון מארקוס און זיינע פערזאן.

— ס'איז א ריין געשעפט, האט רובין געפינען ארט זיך צו ווילען, אז איך זאל זיך געפינען אונטער א שטענדיגער וואך.

— כדי דו זאלסט עפעס ווייניגער זינדיגען, האב איך צוגעיך אפגעענטפערט מיט א בייז.

— איך וועל זינדיגען צוזאמען מיט דער וואך.

— געוויס האסטו אויף אלעם עצות.

איך האב זיך געווינטשט און אין דער אמת'ן איז מיין געדאנק שוין געווען פערנומען מיט דער פראגע פון רובין'ס איינגעהענדיגע בריף. איך האב זיך שוין געמאכט א פלאן, אויפ'ן פאל, אויב איך וועל זיי אמאל דארפען אויסנוצען.

די ארגינאלען, וועלכע איך האב בעקומען פון דזשאן קיסטער האב איך געבעכטעט אין רובין'ס אויגען און די אונטערגעשריבענע בריף האב איך בעהאלטען ביי זיך, איינרעדענדיג רובינען, אז איך וועל זיי אוועקטראגען אין דער פאליציי, אזוי ווי איך האב זיך אפגערעדט מיט דזשאן קיסטער.

ווייטער איז שוין אלץ געגאנגען שנעל. איך האב געקויפט א ווילע „דאס רויטע הויז“. רובין איז געווען זיכער ביי זיך, אז די פאליציי היט איהם און דערביי האט איהם בכלל שוין נישט געוואונדערט, וואס דזשאן קיסטער קומט אזוי אפט צו אונז אין שטוב. ער איז אויך גאנץ אפט אהעקגעגאנגען צוזאמען מיט דזשאנען און שטאט אריין, און אזוי ארום איז רובין פערבארט געווארען אין „רויטען הויז“ אריין, דארט האט זיך שוין געפינען דער גע-שיקטער ראבערט, וועלכער האט דאס ווערק פער-ענדיגט. דאן איז אלץ געגאנגען נאך שנעלער, באלד-דעם ווי דער מארד איז געשעהען בין איך שוין געווארען די מיטפערברעכערין און געמוזט טון אלץ כדי צו פערפלאנטערען, פערוויקלען אז די פאליציי זאל נישט קאנען דערגעהען קיין טאלק, דאס האט זיך א געוויסע צייט איינגעגעבען. איך האב בעמערקט ווי אזוי די פאליציי איז געווען הילפ-לאז. איך האב געוואוסט, אז דזשאן קיסטער פיהרט אליין אן מיט דער אויספארשונג און בעוויקעלט מיט א פאלי פנים עניני. אז מ'זאל איהם שוין מעהר נישט קענען אויספלאנטערען. דאך האב איך קיינמאל נישט געהאט קיין רוה, איך האב מורא געהאט, אז סוף-כל-סוף וועט דער ענין זיך אויסגעבען. איך האב שוין פון פריהער אויס געמוזט צוגרייטען מיין פערטיידיגונג, און די דאזיגע, וועלכע איך האב געהאט זענען געווען די בריף. דאס הארץ האט אבער נישט דערלאזען, אז מארקוס'ן זאל עפעס געשעהען און איך שאנטאזש האט שוין דערפיהרט צום צווייטען, איך האב געמוזט צוטראכטען א מעשה וועגען מארקוסעס א קינד און דאן דער-צעהלט וועגען די אויטענטישע בריף. מיין שטרעבען איז געווען, אז מארקוס זאל אנטלויפען פון לאנדאן, און מ'זאל נישט וויסען וואו ער איז אהינגעקומען. דערמיט האב איך געוואלט געווינען צוויי זאכען: ערשטענס האב איך אין זינען געהאט מיין פער-טיידיגונג און צווייטענס, האב איך געוואלט אזוי איינארדנען, אז מארקוס זאל שוין נישט קענען געפאנגט ווערען און נישט בעשטראפט ווערען. איך האב אנגעווענדעט דעם סאמע גרעפטע ליכטען און מיאוסטען שאנטאזש, כדי וואס גיכער ארויסצו-בעקומען מארקוס'ן פון לאנדאן. ער הערט דאס איצט און ער קען מודה זיין, אז די געמיינסטע מיטלען האב איך אנגענומען, איך האב זיך נישט אפגעגע-שטעלט דערפאר אפילו, אז איך זאל געהען צו איהם אין ביורא און דארט פאדערען פון איהם צו פערלאזען לאנדאן. מיינע ארגומענטען זענען גע-ווען אזוי שטארק, אז איך האב געוואוסט, דאס סוף-כל-סוף וועל איך דאס ביי איהם פועל'ן.

— איך האב נאך חרטה ביזן היינטיגען טאג, האט מארקוס אריינגעווארפען און געשפראכען די ערשטע עטליכע ווערטער.

מארקוס איז געווען זעהר שטארק אויפגערעגט. אנשטאט זיך צו פרעהען דערמיט, וואס דער ענין איז אויפגעקלערט געווארען און פון איהם איז אראפגענומען געווארען אזא שרעקליכע בעשולדיגונג, וועלכע וואלט איהם געדריקט דאס גאנצע לעבען — איז ער איצט געווען שטארק אויפגערעגט די דאזיגע איבערלעבעניש האט געהאט פאר איהם אזעלכע שווערע קאנסעקווענצען, אז ער קאן זיי ווי סיי נישט מעהר פערגעסען אזוי לאנג ווי אבער וועט זיך אין איהם ריהרען. ער האט זיך דער-מאהנט אן זעהר גאטעסדיגער. ער וואלט דאך קיינמאל נישט געקענט ווען נישט זיין אנטלויפען פון לאנדאן קיין לאדז. זייענדיג אבער דארט און פוילען און האלטענדיג וואו'ן אין זייבע ארעמס, האט מארקוס אין זינען נישט איינמאל געבענטשט שולמית'ן וועלכע האט איהם געטריבען צו זיין גליק. צום סוף האט זיך דער ענין גאר אנדערש אויס-געשפילט. די, וועלכע האט איהם געטריבען צו דיין גליק, האט אויף איהם געבענגט דאס גרעסטע אומ-גליק. וואס קומט ארויס, אז דער ענין האט זיך ערשט איצט אויפגעקלערט, ווען ס'איז שוין נאך דעם גרויסען אומגליק. וועלכעס האט איהם גע-טראפען.

שולמית האט בעמערקט מארקוסעס אויפרעגונג זיין שטיל האט געצימערט. ער האט אונרוהיג גע-פוקט מיט די פינגער איבער'ן טיש, טרעהרען האבען איהם געשטיקט אין האלז.

— איך האב אייך שוין אלץ דערצעהלט, דוכט זיך מיר, אז מעהר וועט איהר מיך נישט דארפען, אז מעהר וועל איך נישט בעלעסטיגט ווערען דורך אייך און נישט דארפען אונטערליגען אזעלכע מורא-דיגע טארטורען, ווי ס'איז פאר מיר יעדע אויס-פארשונג.

— ניין, דוכט זיך מיר, אז מעהר וועל איך אייך נישט דארפען, האט דער אינספעקטאר, מיט א געוויסער דאנקבארקייט פאר דער פרוי רובין געזאגט.

(פארטזעצונג קומט)

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

זונטאג
יב
17
אדר ב׳ תרצה

מערץ

זון-אויפגאנג 5.46
זון-אונטערגאנג 5.43

ענדעקעס ווערען א מינדערהייט

דער דייטש — דער היטלעראוויעץ קאהלערט האט מיט זיי איבערגעריסען

א גרויסע סענסאציע האט ארויסגערופען אין לאדז די ידיעה וועגען דעם ענדגילטיגען צושלאגען פון דער ענדעקישער מעהרהייט אין לאדזער שטאט־ראט.

לויט בעגלויבטע אינפארמאציעס, האט דער ביז־איצטיגער פערבינדעטער פון די ענדעקעס, דער דייטשער ראטמאן קאהלערט, וועלכענס שטים עס איז אפט געווען דאס „צינגעל" ביי די אפשטימונגען, בע־שלאסען צו פערלאזען זיינע פערבינדעטע און נישט צו פאלגען זיך די פעראָרדנונגען פונם ענדעקישען קלוב.

דער ראטמאן קאהלערט איז משמעות געקומען צום אויספיהר, אז מחמת די לעצטע „היגטישע שטיק" פון די ענדעקעס, קאן ער נישט שפרייזען מיט זיי ווייטער...

מהיום והלאה וועט ער פערנעמען אזא שטעלונג, ווי די כאדעקעס, וועלכע האבען, אפקעהרענדיג זיך פון די ענדעציע, געבילדעט א־בעזונדערע פראקציע.

בזה האופן זענען די יסודות, אויף וועלכען עס האבען זיך לעת עתה געשטיצט די ענדעקעס אין שטאט־ראט, אינגאנצען צופאלען געווארען.

די מעהרהייט אין שטאט־ראט — אויף דער אל־געמיינער צאהל 72 ראטמענער — דארף בעטרעפען 37 שטימען. איצט אבער, נאכ׳ן אוועקגעהן פון דער כאדעציע, דיספאנירט דער ענדעקישער קלוב בלויז מיט 35 שטימען.

אויפ׳ן דאנערשטאג׳דיגען פלענום פון שטאט־ראט איז די ענדעקישע מעהרהייט דערהאלטען גע־ווארען ריין צופעליג — דערפאר ווייל צו דער זיצונג זענען נישט געקומען 2 קראנקע ראטמענער פון דער אפאזיציע: די דעפוטאטין מארטשינסקא (בעבע) און קאפלאן (אגודה).

אונצופרידענהייט צווישען די דאקטוירים

צוליב די נייע רעפארמען אין דער „אובעזפיעטשאלניע"

(א) ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט ווערט איצט בעארבייט א נייער געזעץ־פראיעקט פון ארגאניזירען די מעדיצינישע הילף. דער דאזיגער פראיעקט זאל ארייגפיהרען א גאנצע רייה שווע־רינקייטען סיי פאר די פערזיכערטע, סיי פאר די דאקטוירים.

דער דאקטוירים־פעראיין אין לאדז איז בע־זונדערס פעראינטערעסירט אין דעם טייל פונ׳ם פראיעקט, וואו עס ווערט בעהאנדעלט די פראגע פון עזעצען די פאסטענס מיט די אזוי גערופענע הויז־דאקטוירים, וואו עס ווערט פאראויסגעזעהען, אז די דאקטוירים וועלען זיין פערפליכטעט צו וואוינען אין די ראיאנען, וואס וועלען זיי צוגע־טיילט ווערען. דאס וועט געבראכט צו גרויסע שוועריגקייטען פאר די דאקטוירים. קודם כל וועל־טען א סך געמוזט ענדערען זייערע דירות, איבער פיהרען זיך אויף נייע ערטער; און די וועלכע וואלטען געוואוינט אין די ארבייטער קווארטאלען וואלטען נישט געהאט די מעגליכקייט צו בעקומען פריוואטע פראקטיק אין צענטער פון שטאט.

א חוץ דעם זענען די דאקטוירים פעראינ־טערעסירט מיט דער פראגע וועגען די הייל־מעטאדען גופא, ווייל הויז־דאקטוירים מוזען שוין זיין דאקטוירים צו אלעם, עס וועט נישט זיין מעגליך צו ספעציאליזירען און דאס וועט מינדערן דעם מצב פון די הייל־מעטאדען.

נעמענדיג אין אכט דאס אלץ האט דער דאקטוירים־פעראיין בעשלאסען צוזאמענצורופען אויף מאנטאג ד. 18 ד. ח. אן אויסערגעוועהנליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פון די מיטגלידער, וואו עס זאלען די אלע פראגען בעהאנדעלט ווערען.

„דאס לעבען האט נישט קיין ווערט"

אויסטערלישער זעלבסטמארד פון א פערליבט פארל אין א פערחתמעטער וואוינונג אויף שרודמיעסקא 16

(א) עהערגעכטען אין אווענד האט זיך אי דער פערחתמעטער ליידיגער וואוינונג פון א גע־וויסער וואלף לאנדוי, וועלכער איז אוועק קיין פאלעסטינא, — ארייגגעקראגען אנ׳אומבעקאנט יונגן פארל, און איז דארט בעגאנגען זעלבסטמארד, אויפדרייענדיג די גאז־רעהרען.

ווער ווייסט ווי לאנג דאס פארל וואלט דארט געלעגען טויטערהייד, ווען נעכטען פריה דערשפירט נישט דער סטרוזש פונ׳ם זעלבען הויז, ווי עס שטרוימט ארויס דער גאז פון דער פער־חתמעטער דירה...?

דער סטרוזש האט וועגען דעם ענין געמאל־דען אין דער פאליציי, וועלכע האט אויפגעריסען די טיר, און מ׳האט דארט געטראפען ליגען די טויטע אויף דער פאדלאגע.

נאך א חקירה ודרישה האט זיך ארויסגע־וויזען, אז דאס געשטארבענע מיידעל איז די 20־יאהריגע זאפיא קאוואלסקא (פון לאגעוויניצקא 35) און דער טויטער יונגערמאן איז איהר חתן, דער 30־יאהריגער זיגמונד וואנס (פון גלאוואצקא 5).

לעם זיי איז געשטאנען א ליידיג בראנפען־פלאש, און א פאפיראסען־שאכטעל, אויף וועלכען, דער זעלבסטמערדער האט אויפגעשריבען:

„כ׳בעגיי זעלבסטמארד צוליב ליבע. דאס לעבען האט קיין ווערט נישט"...

ביי דער קאוואלסקא ווידער האט מען גע־פינען א בריף, אדרעסירט צו איהר מוטער, אין וועלכען זי בעט מחילה פאר איהר טאט...

עס איז אויך פעסטגעשטעלט געווארען, אז דאס אומגליקליכע פארל, האט זייענדיג היימלאז (מ׳האט זיי לעצטענס ארויסגעווארפען פון זייערע וואוינונגען) פלעגט זיך אפט בעגעגענען אין דער פערחתמעטער דירה אויף שרודמיעסקא 16.

יודיש פאלקס־טעאטער, זגערזשער 17.

נאך עטליכע פארשטעלונגען פון די בעליבטע סוברעטין רעגינא צוקער

היינט זונטאג, 4 נ.מ. די בעליבטע היסטארישע אפערעטע פון א. גאלדפאדען

אחשורוש

ראל „ויזתא" — רעגינא צוקער

היינט, 9 אווענד דער נייעסטער אפערעטען־שלאגער מיט נייע נאך נישט געזונגענע שיינע געזאנגס־נומערן און טענץ קארל צימבאליסט׳ס אויפפירונג

אין 3 אקטען, הויפטראל „בייליקע קאזאק" — רעגינא צוקער

ביילקע קאזאק

דינסטאג, 9 אווענד

גרויסער פורים־אווענד

2 פארשטעלונגען אין 1 נאכט וואס??? אין די ווייטערע אנאנסען.

כאר און ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון דוד בייגעלמאן.

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון פאלקס־טעאטער.

ווייטערדיגע פארשריפטען וועגען קאמיס

בכלל טראגט א קאמיסאנט פעראנטווארטליכ־קייט פאר אנ׳ערטיילטען קרעדיט מיט דער הסכמה פון קאמיטענט נאר אין דעם פאל אויב ער האט אויף זיך גענומען די אבליגע אין געשלאסענעם מיטן קאמיטענט אפמאך.

פאר אזא התחיבות איז דער קאמיסאנט בערעכ־טיגט צו בעקומען א ספעציעלע פראוויזיע.

אויב דער קאמיסאנט האט נישט געמאלדען דעם קאמיטענט מיט וועמען ער האט געשלאסען א גע־וויסען אפמאך, קאן דער קאמיטענט בעטראכטען דעם קאמיסאנט פארן דירעקטען קונה אדער פער־קויפער ווי באלד ס׳האנדעלט זיך וועגען סחורות, וועלכע האבען א געלד־קורס אדער אנ׳אפיציעלען מארק־פרייז, מעג א קאמיסאנט אליין צושטעלען א־דער אפרופען סיידען דער קאמיטענט האט איהם דאס פערבאטען.

דער קאמיסאנט האט רעכט אויף פראוויזיע מיטן מאמענט, ווען דער קאמיטענט האט דערהאלטען די בעשטעלטע סחורה, אדער דעקונג פאר דער פער־קויפטער סחורה, אויב דער געשלאסענער אפמאך דארף איינציגווייז אויסגעפיהרט ווערען בעקומט דער קאמיסאנט רעכט אויף פראוויזיע אויף אזוי פיל, אויף וויפיל דער אפמאך ווערט טאקע אויס־געפיהרט.

א קאמיסאנט איז בערעכטיגט אויף פראוויזיע אפילו ווען די טראנזאקציע ווערט נישט געשלאסען אויב ס׳ווייזט זיך ארויס אז שולדיג דערין איז דער קאמיטענט.

דעם קאמיסאנט דינט משכנות־רעכט, אויף די איהם אנפערטרויטע סחורות, פאר פראוויזיע אויס־געלייגטע אויסגאבען און קאסטען, ערטיילטע קאנ־טא׳ס דעם קאמיטענט און פאר אלע אנדערע פערע־טענציעס וועלכע זענען פערבינדען מיטן אויספיה־רען דעם קאמיס־אויפטראג. די דאזיגע הנחה דינט דעם קאמיסאנט אזוי לאנג כל זמן די פערזיכערטע סחורות געפינען זיך אין זיין רשות.

פאר די אלע אויסגערעכענטע חובות גילט אויך דעם קאמיסאנט א בעפארצוגליכקייט ־ הנחה לגבי אלע פרעטענציעס, וועלכע ער האט ערווארבען אויפן חשבון פון קאמיטענט פריהער פארן קאמיטענט און זיינע קרעדיטארען.

אויך אין דעם פאל געניסט דער קאמיסאנט פון די אנגעוויזענע בערעכטיגונגען ווען ער איז איינ־ציטיג געווארען דירעקטער קונה אדער פערקויפער ביי די איהם אנפערטרויטע קאמיס־טראנזאקציעס.

J. Moszkowicz, Łódź, Zawadzka 22, Tel. 137-30

Zawiadamia Sz. Klijentelę, iż nadeszły najnowsze modele francuskie i angielskie na sezon wiosenny i letni

UWAGA: Spowodu kryzysu — ceny zniżone. 989

ענטדעקט א נייער שמוגעל-אפערע

קאנפיסקירט 3,000 קילא דאמען-טריקאטאזשען

(א) פונקציאנערען פון דער גרעניץ־פאליציי האבען אדורכגעפיהרט א רעוויזיע אינ׳ם עקספע־דיציע־לאגער פון הערש לובאכינסקי (פאלודניאווא 48), און דארט קאנפיסקירט 3000 קילא אויסלענ־דישער דאמען־טריקאטאזשען, וועלכע זענען אין לאדז ארייגגעשמוגעלט געווארען אלס אפפאל, און זענען נישט אפגעצאלט געווארען...

לובאכינסקין מיט נאך עטליכע פערזאן, אפ־נעמער פון דעם שמוגעל האט מען ארעסטירט זייערע נעמען ווערען דערווייל, לטובת דער אויספארשונג נישט אנגעגעבען.

מען איז זיך משער, אז פונ׳ם ארייגשמוגלען די דאמען־אונטער־וועש־טריקאטאזשען האט די מלוכה־קאסע געהאט א גרויסען היזק.

Dr. med. P. Braun

פון פאריז צוריקגעקעהרט

ספעציאליסט פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען

נעהמט אן פון 8 ביז 1 און פון 4 ביז 8 אוונט.

Cegelniana 4, tel. 216-90.

א דאנק פונ׳ם מלוכה-פרעזידענט

פאר די וואונשען פון דער לאדזער וואיעוואדזטווע

די ציוויל־קאנצעלאריע פונ׳ם מלוכה־פרעזי־דענט האט צוגעשיקט דעם לאדזער וואיעוואדע, ה׳ האוקע־נאוואק א דאנק־בריף פאר די געבורטס־טאג־וואונשען, וואס זענען געשיקט געווארען דורך דער לאדזער וואיעוואדזטווע.

צוגאב-פאבאר-קאמיסיע

(א) ד. 28 מערץ 8 אין דער פריה וועט אין לאקאל, פיעטריקאווער 165 אמטירען די צוגאב־פאבאר־קאמיסיע.

עס דארפען זיך צושטעלען די פאבארצעצס פון יאהר 1913 און עלטערע, וועלכע האבען זיך צוליב וואספערע סיבות נישט רעגולירט זייער מילי־טער־דינסט, וועלכע וואוינען אויפ׳ן שטח פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13. און 14 פאליציי־קאמי־סאריאטען און וועלכע האבען בעקומען נאמענט־ליכע אויפפאדערונגען פון לאדזער שטאטישער סטאראסטווע.

מעמאריאל פון פארבער - פער-באנד צו דער שטייער-קאמער

(א) דער פערבאנד פון די פארבעריי־בעזיצער האט זיך געווענדעט צום דירעקטאר פון דער פינאנץ־קאמער מיט א מעמאריאל אין וועלכען עס ווערט געפאדערט א פערטרעטער אין דער רעקור־סען־קאמיסיע. ווי בעוואוסט האט בשעתו יעדער פון די אינדוסטריע־פערבאנדען אויף דער פאדע־רונג פון דער האנדעלס־קאמער איבערגעשיקט די ליסטע פון זיינע קאנדידאטען אין די דאזיגע קא־מיסיעס. עס האט אויך איבערגעשיקט אזא ליסטע דער פערבאנד פון פארבערייען־בעזיצער, אבער קיין איינער פון זיינע קאנדידאטען איז נישט בעשטע־טיגט געווארען.

אין מעמאריאל ווייזט דער פערבאנד אן, אז אין דער רעקורסען־קאמיסיע ווערט בעטראכט א רייה פראגען ריין פאכמענישע, פון וועלכע עס איז אפהענגיג די שטייער־אויסמעסטונג, דעריבער מוז דער פערבאנד האבען זיין פערטרעטער. עס ווערט נאך אונטערשטראכען, אז ביזאיצט האט דער פערבאנד געהאט זיינע פארשטעהער אין אלע שעצונגס און רעקורסען־קאמיסיעס.

געגנבעט 300 פאר שיך

(א) אין דעם שוכווארג־געשעפט פון יעקב ווינדמאן (פיעטריקאווער 35) איז אדורכגעפיהרט געווארען א דרייסטע איינברוכס־גנבה.

די גנבים האבען אומבעמערקטערהייד ארויס־געטראגען פון געשעפט 300 פאר שיך, און — גיי זוך זיי...

דער היזק בעטרעפט אנ׳ערך 5 טויזענד זלאטעס.

בנים גדלתי...

(—) דער אינהאבער פון פאפיראסען־קיאסק אויף ראג פיעטריקאווער און זאוואדזקא האט גע־מאלדען אין דער פאליציי, אז מ׳האט ביי איהם ארויסגעגנבעט פאפיראסען פאר 900 זלאטעס, און אז אין דער גנבה איז ער חושד... זיינע 2 זיהן טאדעאוש און יוזעף אטאצקי (קילינסקיעגא 74).

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: א. פאטאש פלאץ קאשטשעלני 10), א. כארעמזא (פאמארסקא 12), ע. מילער (פעטריקאווער 46), מ. עפשטיין (נפעטרקאווער 225), ז. גארטשיצקי (פשעיאזד 59), י. אנטאניעוויטש (פאביאניצער 56).

DR. MED. H. LUBICZ

פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס־קראנקה.

צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 141-32

עמפפאנגס־שעה׳ן 8–10, 12–2 און 5–8 אווענד, זונטאג און יום־טוב פון 9–11 בייטאג

און יו״ט 9–1. פאר דאמען בעזונדער ווארטע־זאל־

אדער בעצאהלען 10,000 זל.
אדער גיין זיצען אין טורמע 500 טעג

(א) די ברידער מאיר און יעקב ראזענבלום פון (ליפאווא 55 און זשעראמסקיעגא 53), וועלכע זענען בשעתו פערמשפט געווארען צו 2 יאהר טורמע פארן איינשמוגלען זיידען־שטאפען פון אויסלאנד, האבען דערלאנגט א קאסאציע, און זייער פראצעס איז נעכטען רעווידירט געווארען אין קרייז־געריכט.

זיי זענען פעראורטיילט געווארען צו בעצאהלען 5000 זל. יעדערער, און אויב די דאזיגע סומען וועלען נישט קענען איינקאסירט ווערען — וועלען זיי דארפען געהן זיצען 250 טעג און צו בעצאהלען 1000 זל. געריכטס־הוצאות.

איבערגעפאהרן דורך אנ'אויטא

(א) אויף זגערזשער 81 איז איבערגעפאהרען געווארען דורך אנ'אויטא א געוויסער אברהם ראס־מארין פון זגערזש (ציזקא 3).

דעם אומפארזיכטיגען שאפער האט מען צוגע־צייגען צו פעראנטווארטליכקייט.

צו דעם פערוואונדעטען ראזמארין האט מען ארויסגערופען די פאגאטאוויע

פון אלטשטאטישען הויז־בעזיצער פעראיין

די טעג איז געעפענט געווארען אנ'אלטשטא־טישער הויזבעזיצער־פעראיין אויף זגערזשער 10. ד. 10 ד. ח. איז אויף אנ'אלגעמיינער פערזאמלונג אויסגעוועהלט געווארען א פערוואלטונג, וועלכע האט זיך קאנסטיטואירט לויט פאלגענדען סדר: פרעזעס—ס. דרייהארן, וויצע־פרעזעסן—ס. בערקע און מ. פרענקעל. קאסירער—י. לינקאווסקי, עקאנאם י. מ. שיפער, סעקרעטאר—י. סאלאמאנאוויטש. מיטגלידער: ה. דאנציגער, ד. וויאנזאווסקי, ל. וועטשטיין, י. ווידאווסקי, ה. קרישעק, י. ווישעגראד־קי, מ. בראנד. פערטרעטער: ה. ווראבלעווסקי, י. קאטשינסקי, ה. זילבער. רעוויזיאנס־קאמיסיע: פ. ראזענשטיין, י. ראבינאוויטש, ה. קירשבוים. כבוד־סעקרעטער: ה. ליפסקי, א. קרישטאל, שידס־געריכט: ס. דרייהארן, ס. בערקע, ה. דאנציגער, י. לינקאווסקי י. ווידאווסקי, י. קאטשינסקי, ש. פרידמאן, ל. וועט־שטיין, י. ד. גינגאלד.

אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער געזעלשאפט צו שטיצען נייע ערפינדונגען אין פוילען

(א) לעצטענס האט זיך אין לאדז און אין לאדזער קרייז אנגעהויבען א לעבהאפטע אקציע פון דער געזעלשאפט אונטערצושטיצען ערפינדער און נייע ערפינדונגען אין פוילען.

אויף דעם 20־טען ד. ח. איז צוזאמענגערופען געווארען אין לאקאל פון ריימאנט־גימנאזיום (פיעט־ריקאווער 114), אנ'אלגעמיינע פערזאמלונג פון אלע מיטגלידער פון דער געזעלשאפט.

עס זאלען בעהאנדעלט ווערען די מיטלען און מעגליכקייטען פון ענטוויקלען הילף פאר די נאך נישט בעקאנטע ערפינדער און ערפינדונגען.

פורים־קערב
שעהן־דעקארירט עמפפעהלט
„Victual"
Piotrkowska 64, tel. 112-35.

צו דער היינטיגער ערעפנונג פון די קורסען פאר פריזיער

מיט גרויס צופרידענהייט איז צו בעגריסען די איניציאטיוו פון פריזיער־צעך, דאס גרינדען פון די קורסען פאר די קאנדידאטען, וואס וועלען צוטרעטען צו די פריזיער־עקזאמענס.

יעדע ניי־געשאפענע האנדווערקער ־ פלאצובקע איז א ציגעל צום ווידער־אויפבוי פון דער האנדווער־קער־בעוועגונג, וואס איז דורך דעם אינדוסטריע־געזעץ צערשטערט געווארען. דאס אינדוסטריע־געזעץ האט צונישט געמאכט דאס חברישע צוזאמענלעבען פון די יודישע בעל־מלאכות, וואס האט זיך שוין גע־האט שעהן ענטוויקעלט אין פוילען. דער היינטיגער צושטאנד, וואס הערשט צווישען די האנדווערקער, איז אויך נאר דורך דעם געזעץ, עס זענען ענטשטא־נען קריגערייען, ארומרייסעניש א. ד. גל.

איינס איז אבער יא צו פערדאנקען דעם געזעץ. דאס אינדוסטריע־געזעץ האט געגעבען דעם אימ־פולס, דעם שטוים פאראוים דעם בעל מלאכה זיך צו־צופאסען צו די היינטיגע בעדינגונגען. די טעכניק געהט פאראווערטס און דער עלטערער דור בעל־מלא־כות פיהרט נאך זייער ארבייט לויט'ן אלטען פרימי־טיווען שטייגער. דער בעשטאנד קען ברענגען צו א פולשטענדיגען אונטערגאנג פון דער מלאכה, ווייל די מאדערנע טעכניק, וואס געהט אלס פאראווערטס, וועט די מלאכה ארויסשטויסען פון ווירטשאפטלי־כען לעבען.

די נאטור האט געגעבען יעדען בעשעפעניש די מעגליכקייט זיך צו שיצען פאר א געפאהר. אויסערן מענש, וואס מוז זיך דעם שוץ אליין שאפען. די שוץ פארן בעל־מלאכה איז דאס דעריאגען די טעכניק.

דער עלטערער דור בעל־מלאכות קאן אבער דאס שוין נישט בעווייזען, אבער דער דור מוז אבער זאר־גען פאר'ן צוקונפטיגען און דאס שאפען פון די אווענד־קורסען פאר די פריזיער איז דער ערשטער שריט צו בויען דעם פונדאמענט פאר דער ערצי־הונג פון נייעם דור יודישע האנדווערקער.

דאס לערניונגעל, וואס איז היינט בעשעפטיגט ביים האנדווערקער און וועט בעלעגען א געזעלען־און שפעטער א מייסטער ־ עקזאמען, וועט שוין זיין אויסגעשולט לויט דער נייעסטער מאדערנער האנד־ווערקער־טעכניק.

צו דעם מוזען מיר האבען די געהעריגע לעהרער קרעפטען, האנדווערקער, וואס זאלען זיין בכח אויס־צובילדען דאס לערניונגעל, און טאקע די ניי־געשא־פענע קורסען וועלען האבען די אויפגאבע אויסצו־בילדען די לעהרער־קאדרען.

די קורסען וועלען אויך געבען די מעגליכקייטען צו בעקומען די רעכט צו בעשעפטיגען לערניונגלעך, וואס איז אויך דער געבאט פון דער שעה פון יודי־שען בעל־מלאכה.

דאס שאפען פון אזעלכע קורסען ביי די יודישע האנדווערקער, איז נישט בלויז א האנדווערקער־פראגע, נאר אויך א ריין יודיש־נאציאנאלע פראגע. מיר מוזען מיט אלע כוחות זיך אנטקעגענשטעלען די שווארצע במארע פון אנטיסעמיטיזם, וואס וויל ארויסשטויסען דעם יוד פון ווירטשאפטליכען לעבען און איז פעראינטערעסירט נישט צו דערלאזען צום דערציהען און שאפען דעם נייעם יודישען האנד־ווערקער־דור.

דעריבער איז צו בעגריסען דאס שאפען פון די ערשטע קורסען ביי די יודישע האנדווערקער און עס איז געוואונשען, אז אויך ביי אלע אנדערע פאכען זאלען געשאפען ווערען אזעלכע פלאצובקעס, וואס בילדען דעם פונדאמענט פאר'ן קיום פון דער יודי־שער מלאכה.

עס איז א חוב פון אלע יודישע האנדווערקער אונטערצושטיצען אזעלכע קורסען. אלע פריזיער מוזען די קורסען בעזוכען, אפילו די, וואס האבען שוין זייער עקזאמען בעלעגט, שטיצט די קורסען און גיט די מעגליכקייטען, אז אזעלכע קורסען זאלען קע־נען זיין פערזעהן מיט די נייעסטע, מאדערנע טעכ־נישע מיטלען און געהעריגען פעדאגאגישען פערסא־נאל.

די ניי־געשאפענע פלאצובקע ווינשען מיר א פרוכטבארע ארבייט לטובת דעם פריזיער־פאך און דעם יודישען האנדווערקער בכלל.

זאל די ערעפנונג, וואס קומט היינט פאר, זיין א יום־טוב פאר'ן יודישען האנדווערקער־כלל אין לאדז.

י. רעדלוס.

לכבוד פורים
דאס שענסטע שלח־מנות
עמפפעהלט
די איינציגע
קאנקורענץ־פערפומעריע
J. DRUKIER
5 ZAWADZKA 5
TEL. 175-99.
די פיינסטע
טואלעט־זייפען,
פודערן,
ווי אויך אלערליי
קאסמעטיק
אין און אויסלענדישע
בעמערקונג: ענגראסיסטען בעקומען א ספעציעלען ראבאט.

רעפרעזענטאנץ־טעאטער
„ראזמאיטאשטשי"
ציגעל־גאס 27. טעל. 112-25.
דירעקציע: דוד צעלמייסטער.

לעצטע גאסטשפילען
פונ'ם בערימטען יודיש־דייטשען קינסטלער, פרעמיער פון די בערלינער טעאטערען
אלעקסאנדער גראנאך
לעצטע 3 טעג פאר'ן שליסען דעם ווינטער־סעזאן!
היינט זונטאג, דעם 17 מערץ
3 פארשטעלונגען צו די ביליגסטע פרייזען באר 1 זל. ערשטע רייה
12 אזייגער גרויסער פריהמארגן
פאר ארבייטער און אינטעליגענץ
פאזיטיוו צום לעצטען מאל אין לאדז
אלטער קאציזנע'ס מייסטערווערק
וועלט־געוויסען!
4.30 נ. מ. ספעצ. פורים־פארשט.
פאר קינדער און דערוואקסענע.
פערשאפט אמערע קינדערלעך נחת און פרייד און קומט זעהן אברהם גאלדפאדען'ס מעלאדישע אפערעטע 25 נומערן געזאנג
„אחשורוש"
הויפטראלען: אסתר המלכה—פאניע רובינא; אחשוורוש — באזשיק; מרדכי — הילסבערג; המן — האמבורגער; ויזתא— הערשקאוויטש.
פרעכטיגע אויסשטאטונג. — גרויסער כאר און ארקעסטער. — קינדער ביז 10 יאהר צאהלען נאר 50 גר. איינטריט.
9.3 אווענד צום לעצטען מאל
מיט אלעקסאנדער גראנאך
„גאט פון נקמה"
מארגען מאנטאג, 9.30 אוונט
גראנדיעזער אפשידס־אווענד פון
אלעקסאנדער גראנאך
צום לעצטען מאל ווילאם שעקספירס מייסטערווערק „שיילאק"
צום שלוס: אלעקסאנדער גראנאך געזעגענונגס־ווארט צום לאדזער פובליקום.
בילעטען שוין צו בעקומען.

גאנץ לאדז גרייט זיך אויף דינסטאג, 19 מערץ אויפ'ן פריילעכען פורים־אווענד אין „ראזמאיטאשטשי" נאך דער סעודה וועלען מיר פערברענגען אין א יודישער סביבה. ס'ווערט געגעבען 1) אחשורוש (די גאנצע אפערעטע). 2) גראנטענער פורים־קוילימש, גרויסע דעפילאדע פון אלע פורים־שפילער, געלעכטער ביז'ן הימעל! טויזענטער אטראקציעס!
געזאנג, טאנץ, הומאר און פורים־הומאר, פראגראם ביז 8 א זייגער ביינאכט. בילעטען צו גאנץ ביליגע פרייזען שוין צו בעקומען.

אינדיווידועלע טוריסטישע אויס־פלוגען קיין פאלעסטינא

די היגער „וואגאן־לי־קוק" ארגאניזירט אינ־דיווידועלע אויספלוגען פון לאדז קיין פאלעסטינא מיט דער פוילישער שיף „פאלאניא". די נאהענטסטע אויספלוגען קומען פאר דעם 10 אפריל און דעם 1 מאי ד. י.

די פרייז פון 3 קלאס איז 6,50 זל., 2 קלאס 840 זל. דאס נעמט ארום א באהן־בילעט פון לאדז קיין קאנסטאנצע, שיפס־קארטע אין ביידע זייטען, אנ'אויסלענדישער הנחה־פאס, פאלעסטינער און רו־מענישע וויזעס, בעקעסטיגונג אויף דער שיף און אלע אפצאהלונגען.

כדי צו בעקומען אנ'אויסלענדישען פאס דארף מען מיטבריינגען: א פאס מיט בירגערשאפט, 2 פאר־טאגראפיעס, א מיל טער־ביכעל און א בעשטעטיגונג ווי מען וואוינט.

צו דער בעקוועמליכקייט פון די אנטיילנעמער ווערען די בילעטען ארויסגעגעבען א פאר טאג פריהער און ס'ווערט רעזערווירט פלעצער און אסעקורירט די זאכען פאר גנבה.

אלע אנטיילנעמער מוזען ביילעגען קויציע 1800 זל.

איינשרייבונגען נעמט אן דאס רייזע־ביורא „וואגאן־לי־קוק" פיעטריקאווער 64 טעל. 77־170 פון 9 פריה ביז 8 אווענד אהן איבעררייס.

הנחה־בילעטען און שלאף־וואגאנען קיין קאנסטאנצע

פאר יענע אפפאהרען פון דער שיף „פא־לאניא" ארגאניזירט דער היגער „וואגאן־לי־קוק" הנחה־ריזעס פון לאדז קיין קאנסטאנצע.

א בילעט 3 קלאס קאסט 55 זל. גלייכצייטיג ווערט געלאזט אין בעוועגונג א דירעקטער שלאף־וואגאן דריטע קלאס ווארשא—קאנסטאנצע ביים צוג וואס געהט אפ פון ווארשא דעם 25 ד. ח. 12.30 אנ'ארט אין שלאף־וואגאן קאסט 41 זל.

דאס רייזע־ביורא „וואגאן־לי־קוק" פערקויפט די וואס בעזיצען אויסלענדישע פעסער ווי אויך פאלעסטינער בירגער — שיפס־קארטען אויף אלע שיפס־ליניעס מיט ספעציעלער בעריקזיכטיגונג קאנ־סטאנצע—חיפה אויף ס־עציעלע שיפען „קעניג קארל" און „דאציא".

שיפס־קארטען און באהן־בילעטען קען מען בעקומען אין „וואגאן־לי־קוק" פיעטריקאווער 64, טעל. 77־170.

מאנופאקטור און... קונסט

פון אלי בארוכין

הונגער צו שיינקייט, וואס ס'איז פערוואר־צעלט טיף אין דער מענשליכער נאטור איז דא ביי אונז אין לאדז, איז א שטאט וואס איז אויסגע־ליידיגט פון קונסט־פארמען, דערגאנגען ביז צו איהר העכסטען פונקט? צי האט נישט דער דאזיגער קאנטראסט געבוירען די אייגנארטיגע ערשיינונג פאר וועלכער מיר שטעהען ווי פאר א רעטעניש? ווארום ווי קען דען זיין אנדערש? ווען איהר רעדט מיט אזא אויסגעוואקסענעם לאדזער קינסטלער, וואס האט זיך שוין ערוואָרבען א וועלט־נאמען און פרעגט איהם ער זאל אייך פראווען אויפקלערען דאס וואונדער, ער זאל אייך דערצעהלען, ווי עס האבען אויסגעזעהן זיינע יוגענד און בחור־יאהרען, אט אין אונזער פערווילדערטען לאדז, וועט ער אייך דערצעהלען פון לבנה'דיגע נעכט פון בענקשאפט, אדער ריכטיגער פון עלעקטריש־בעלויכטענע גאסען אין וועלכע עס טראגט זיך דער אייביגער רויש פון דער גרויס־שטאט און אין די דאזיגע גאסען האט ער, אונזער געפייערטער קינסטלער, אליין אין איינזאמקייט, אדער אין געזעלשאפט פון נאך איינעם אדער נאך צוויי אזעלכע „טרוימער פון געטא" זיך ארומגעטראגען און געטרוימט חלומות פון שיינקייט, פון אידעלע פארמען, קונסט־גע־שטאלטונגען און קונסט־וויזיעס, זיי האבען נישט געהאט פאר זיך קיין שום מוסטער, קיין ביישפיל, קיין פארגעהער — נישט געווען אין לאדז אפילו; ווי היינט דער בעשיידענער מוזעאום אויפ'ן נאמען פון בארטאשעוויטש, נישט געווען קיין איין ווינקעלע וואס זאל דערמאנען אין קונסט, דער איינציגער דענקמאל (פון קאשטשיושקא) אין לאדז, וואס שטעהט אויפ'ן פרייהייטס־פלאץ איז ערשט א פראָדוקט פון די לעצטע יאהרען. פאר דער מלחמה האט עס די רוסישע אקופאציע־מאכט גאנץ ווייניג גע־קימערט דער עסטעטישער אויסזעהען פון אונזער שטאט. זי האט תמיד געקוקט מיט א קרום אויג אויף לאדז, וואס איז געווען א קאנקורענץ פאר דער מאסקווער מאנופאקטור און זי האט זיך בעמיהט, אז די שטאט זאל האבען אזא פנים, אז קיין אויס־אויסלענדער, קיין איראפעער זאל איהר נישט וועלען קיין פוס איינשטעלען, און דאך, און דאך און פארט האט דער קינסטלער זיך אויסגעבאוועט אין אזעלכע קינסטלעריש־באקעטע שטח און גע־שאפען וואס ער האט געשאפען.

יא, לאדז האט געשיקט אין דער וועלט נישט בלויז איהרע טעקסטיל־סחורות. צו איהר עקספארט האט אויך געהערט א סטאביל אויסליפערען צו־קונפטיגע קינסטלער, יונגעלייט מיט זעלטענע פע־היגקייטען, וואס האבען נאכ'ן דו כמאכען אלע שבעה מדורי גיהנום פון ראנגלען זיך מיט דער האַרטען ווירקליכקייט זיך דערשלאגען צו רוהם און קינסט־לערישער שלימות.

און צוגלייך מיט'ן דאזיגען עקספארט איז נאך גרעסער דאס וואונדער, ווי שטיפמוטעריש לאדז בעהאנדעלט איהרע קינסטלער. עס איז ממש נישט צו פערשטעהען די דאזיגע פרעמדע בעציהונג. אין לאדז גופא האט דער יודישער קינסטלער קיין שום אחיזה, מען לאזט איהם הונגערן, ערשט, ווען ער דערשלאגט זיך אין דער ברייטער וועלט צו אנער־קענונג, צו רוהם, ערשט דעמאלסט דערמאנט זיך לאדז אין איהר קינסטלער, און ווידער אמאל נישט חלילה, כדי איהם צו שטיצען, צו קויפען זיינע ווערק, נאר סתם אזוי, כדי זיך מיט איהם צו גרויסען...

ווער ווייסט, אפשר וועט פארט נאך לאדז דער־גרייכען צו דער מדרגה, אז זי וועט נישט בלויז ליפערען דער וועלט קינסטלער, נאר זי וועט אליין זיי וועלען בעהאלטען פאר זיך און זיי געבען די מעגליכקייט צו עקזיסטירען.

לאדז, די שטאט פון קאמגארן, שעוויאט, וואל און באוועל, די פערשריגענע שטאט פון „לאדזער מענש", האט אויפצוווייזען אין איהר פערמעגען נאך עפעס א חוץ טעקסטיל־אינטענסיליזען, איך מיין נעמליך: קונסט און קינסטלער.

דער דיכטער, דער ווארט־קינסטלער, דער מא־לער, דער מוזיקער און סקולפטאר, דער טאנץ־קינסטלער, אלע, אלע מינים פון דער קונסט האבען דא געפונען זייערע טריט און דורכשניטליכע כוה־נים, עס איז אויסגעוואקסען א גאנצע פלעיאדע, וואס יעדער פון זיי געפינט זיך היינט־צו־טאג אין אנ'אנדער וועלט־מעטראפאליע, און שמט דארט מיט זיינע קינסטלערישע דערגרייכונגען ווי א גאון פון זיין צייט. דידאזיגע איינעלע לאדזער זיהן האבען פונאנדערגעטראגען דעם רוהם פון לאדז און נישט אין איין ארט בעקומט מען דעם איינדרוק, אז אט דאס לאדז מוז טאקע זיין א צענטער פון קונסט... לײדער ווייסען מיר, אז לאדז איז א צענטער פאר עפעס אנדערש, פאר טעקסטיל און זייד־סחורות, פאר ווייסווארג, און טוך, און קארט און שעוויאט.

פונוואנען נעמט זיך דאס, וואס אזא מאטעריא־ליסטישע, שטאט, אזא פרי־האוועטע שטאט, וואס האט קיינמאל נישט געהאט קיין חוש און קיין זין פאר איהר אויסערליכן אויסזעהן, וואס איהרע הייזער און איהרע גאסען זענען דער פולער היפוך פון וועלכער עס איז קונסט־אסאציאציע, זאל פלעגען און האדעווען קונסט־כהנים, און קונסט־פאנאטיקער; מענשען וואס גיבען אפ זייער לעבען אויפ'ן מזבח פון דער קונסט, וואס גיבען זיך א נגאנצען איהר אוועק, וואס לעבען אפ אין די בוידים־שטיבלעך און הונגערן יאהרען־לאנג אבי שפעטער זיך ארויס־צוגרייסען ערגיץ אין א מעקא פון קונסט, וואו עס זענען דא מוזעאומס, אקאדעמיעס, קינסטלערישע פעהאייגונגען און קינסטלערישע אוצרות.

ביי שמאכט דאס נישט טאקע פון אייביגען

צו דער היינטיגער ערשטער יאָהרצייט פון ר' יחיאל יצחק בערמאַן

היינט זונטאָג, איז די ערשטע יאָהרצייט פון פער־שטאָרבענעם עסקן יחיאל יצחק בערמאַן ז"ל. ער איז געווען אפשר א יחיד בדורו, וואָס האָט פערלאָזען אלע זיינע געשעפטען און זיך געווידמעט שטאָטישע ענינים. ער האָט זיך נישט געיאָגט נאָך כבוד און עוסק געווען בצורכי צבור באמונה, נאָר אויפ'ן פיי־נעם אופן.

מיר געדענקען זיין לויפען אין גאַס, בזריזות האָט ער מקיים געווען די מצוה לידך אל תחמצנה און איי־ליג אויסגעפיהרט אלץ, וואָס ס'איז איהם געקומען אין האנד על צד היות טוב.

לאַנגע יאָהרען געווען פרעזעס פון רב'ס תלמוד־תורה, וואָס איז פנגד פולם און בעזאָרגט מיט כשר עסען אין שפיטעלער פאַר קראַנקע און אין תפיסות פאַר געפאַנגענע.

געדענק איך ווי היינט, ווי אַנומעלט ערב ראש־השנה ביינאַכט האָבען מיר טעלעפאָנירט יודישע חולאים פון שפיטאָל, אַז זיי זענען אָהן מחזורים און אָהן כשר עסען, האָב איך תיכף בעזוכט בערמאַנ'ען ז"ל, איהם געטראָפען מיט'ן ב"ב ביי דער סעודה. מיר האָבען זיך געוואונשען א כתיבה וחתימה טובה און ער האָט זיך משער געווען, אַז כ'בין נישט סתם געקומען ווינשען און מיך אויסגעפרעגט מיין בקשה.

ווי ערשטוינט בין איך געוואָרען, אַז מוצאי יום־טוב האָבען מיר די חולאים מודיע געווען, אַז ר"ה באַשמורת הבוקר האָט זיי בעזוכט אזש אויף מיל־יאַנאָווא גאַס ה' בערמאַן און זיי בעזאָרגט מיט מח־זורים און בעל תפלה אויך. אַזעלכע פאַלען זענען געווען א סך.

ער איז געווען אַ חשוב ביי דער מאַכט און פיל אויסגעפועל'ט פאַר אונגליקליכע און נויטליידענדע.

היינט צו דער הזכרה און ענטהילען זיין מצבה, דאַרף מען איהם אָפּגעבען כבוד, ווי ער האָט זיך עהרליך פערדינט. מ'דאַרף שפענדען לטובת דעם רב'ס תלמוד תורה, פאַר וועלכע ער האָט זיך תמיד מקריב געווען.

ב. א. גליקסמאַן.

לעצטע 3 טעג פאַר'ן שליסען דעם ווינטער - סעזאָן אין „ראָזמאַיטאָשטשי"

אַלעקסאַנדער גראַנאַך שפּילט שוין די לעצטע 3 טעג אין טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי". ביי דער געלעגענהייט ווערט אויך פערענדיגט ווערען דער ווינטער־סעזאָן. און ס'ווערט געגעבען היינט זונטאָג 3 פאָרשטעלונגען. 12 פריה אַלטער קאָציזנעס „וועלט געווויסען". 4.30 נאָכמ. אַבֿרהם גאָלדפאַדען'ס היסטאָרישע אָפּערעטע „אחשורוש" און אָווענד 9.30 צום לעצטען מאָל מיט אַלעקסאַנדער גראַנאַך, שלום אַש'ס „נאָט פון נקמה".

מאָרגען מאָנטאָג קומט פאָר דער אַפּשייד־אָווענד פון אַלעקסאַנדער גראַנאַך.

אַלע פאָרשטעלונגען זענען צו זעהר בילליגע פּרייזען. די סטאָג, 9.30 אָווענד קומט פאָר א גרויסער פּורים־פעסטיוואַל מיט א זעהר רייכען פּראָגראַם, וואָס וועט דויערן ביז אין דער האַלבער נאַכט.

לאָדז גרייט זיך צו דוד צעלמייסטערס יובּיליי

מיטוואָך, דעם 20־טען 9.30 אָווענד

דער גראַנדיעזער יובּיליי־אָווענד לכבוד דער 25־יאָהריגער טעאַטער־טעטיגקייט פון דיר. ד"ד צעלמייסטער האָט אַרויסגערופען א שטאַרקע פער־אינטערעסירונג אין אַלע קרייזען פון די לאָדזער טעאַטער־בעזוכער. דער בילעטען־פערקויף געהט זעהר לעבהאַפט. און עס איז קיין וואונדער נישט, וואָרום דער פּראָגראַם פון יובּיליי צוליב'ן גרויסען פערנעם און רייכקייט וועט פערטונקלען אַלע ענליכע אונטערנעמונגען פאַר די לעצטע 10 יאָהר. אויפ'ן רוף פון יובּיליי־קאָמיטעט האָבען זיך אָפּגערופען די בעדייטענדסטע כוחות פון דער יודישער און פוילישער ביהנע פון ביידע שטאָט־טעאַטערס. חוץ דעם אויך די גרעסטע אַטראַקציעס פון די לאָדזער עסטראַדע־קינסטלער.

אין ערשטען טייל פון פּראָגראַם נעמען אַנטייל אַלע אַרטיסטען פון „ראָזמאַיטאָשטשי"־טעאַטער. דער צווייטער טייל וועט בעשטעהן פון בעגריסונגען פון אַלע לאָדזער יודישע געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס. אין דריטען טייל נעמען אַנטייל אַלע יודישע אַרטיסטען, וואָס געפינען זיך ביים היינטיגען טאָג אין לאָדז מיט גראַנאַך'ן בראש. דאַן די פוילישע אַרטיסטען. דער לאָדזער סימפאָנישער אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון פּראָף. רידער, דער בעריהמטער דזשאַז־באַנד־אָרקעסטער „ווייןראָט בענד". בעזונדער האָט דער קאָמפּאָזיטאָר זעלמאַן אָנגעשריבען א געלונגענע פּאָפּורי.

דאָס אַלץ וואָס איז אויסגעפּרעכנט איז נאָר א קליינער טייל פון דעם ריזען־פּראָגראַם.

לעצטע פאָרשטעלונגען פון די „עהרליכע גנבים" אין פילהאַרמאָניע פאַר'ן אָפּפאָהרען קיין וואַרשאַ

נישט קוקענדיג אויפ'ן גרויסען ערפאָלג, וואָס די וואַרשאַווער טרופּע האָט אין לאָדזער פילהאַרמאָניע־טעאַטער, מיט זייער שפּילען די שטאַרק־אויסגענומענע פּיעסע מיט פיל מעלאָדישע געזאַנגען „עהרליכע גנבים", שפּילען זיי שוין די לעצטע עטליכע טעג.

פון לאָדז פאָהרט די טרופּע צוריק נאָך וואַרשאַ. פאַר זייער אָוועקפאָהרען ווערט צוגעגרייט אויף דינסטאָג 9 אָווענד אין פילהאַרמאָניע א גרויסער „פּורים־באַל" מיט א פּראָגראַם פון פּלי־טוב: א ספּעציעלער דזשעז־אָרקעסטער. די טענץ וועלען ווערען אָנגעפיהרט דורך דעם בעסטען וואַרשאַווער באַלעט־מייסטער א. ווייסמאַן.

דער פּורים־אָווענד זאָגט צו צו זיין זעהר אינטערעסאַנט און דער לאָדזער טעאַטער־עולם וועט זיכער אויסנוצען די געלעגענהייט. די פּרייזען זענען זעהר ביליג.

פון „פאָלקס־טעאַטער"

היינט זונטאָג, וועט אין פאָלקס־טעאַטער געשפּילט מיט דער בעליבטער סובּרעטין רעגינאַ צוקער 2 פאָרשטעלונגען: 4 נאָכמיטאָג די היסטאָרישע אָפּערעטע „אחשורוש" מיט רעגינאַ צוקער אין דער ראָל „ושתי". 9 אָווענד „ביילקע קאָזאַק" מיט רעגינאַ צוקער אין דער טיטעל־ראָל. דינסטאָג אָווענט ווערט אין פאָלקס־טעאַטער, לכבוד פּורים פאַרבעררייט א ספּעציעלער פּורים־אָווענד. דיריגענט ד"ד בייגעלמאַן.

ספּאָרט

פון לאָדזער „בר־כוכבא"

היינט, זונטאָג, וועט אין אייגענעם לאָקאַל פּעטריקאָווער 111 פאָרקומען א פייערליכע טורנשעה פון אַלע סעקציעס לכבוד דעם אָפּפאָהרען פון די אַנטיילנעמער פון דער צווייטער מכבּיאַדע אין תּל־אָביב.

נאָכדעם ווי די פאָרזיצער וועט אָננעמען דעם ראַפּאָרט וועלען פאָרטיילט ווערען פאַר די אָפּפאָהרענדע חברים און חברות ספּעציעלע קינסטלעריש אויסגעפיהרטע דיפּלאָמען און דאַן וועט פאָרקומען די צערעמאָניאַלע געזעגענונג.

דייטשע שפּיאָנאַזש־אַרבייט אין פראַנצויזישער פרעמדען־לעגיאָן?

(ענדע פון דער 5־טער זייט)

אָפּשפּיגלונג פון דער גרויסער וועלט, פון וועלכער זיי זענען אַזוי לאַנג געווען אָפּגעריסען. מען האָט אָבער בעמערקט א מערקווירדיגע ערשיינונג. אַז יענעמ מאָל ווען זי האָט זיך בעוויזען, האָבען א סך סאָלדאַטען פון פרעמדען־לעגיאָן — און שטענדיג דייטשען — דעזערטירט. נישט קוקענדיג אָבער דער־ויף האָט דאָן געמוזט פערגעהען א לאַנגע צייט ביז מען האָט פעסטגעשטעלט, דעם צוזאַמענהאַנג צווישען דעם אַנטלויפען פון די לעגיאָנערען און דאָס אויפטרעטען פון דער טענצערין אירען דע וועגסי.

סוף יאָהר 1934 איז די טענצערין אירען דע וועגסי געקומען קיין טאַזאַ. אויך דאָרט האָט זי געפייערט א גרויסען טריומף און איז באַלד געשטאַנען אין מיטעלפּונקט פון דער אייראָפּעאישער קאָלאָניע. אָבער א געוויסען טאָג האָט זיך אַ סאָלדאַט פון פרעמדען־לעגיאָן געמעלדעט צו זיין אָפיציר און איהם מיטגעטיילט, אַז די טענצערין אירען דע וועגסי האָט איהם פאָרגעלעגט, אַז זי וועט איהם העלפען צו דעזערטירען אויב ער וועט איהר געבען טויזענד פראַנק. די מיליטערישע מאַכט האָט מיט דער הילף פון דעם לעגיאָנער, וועלכען מען האָט פאָרגעלעגט, אַז ער זאָל כלומרשט אָננעהמען איהר פאָרשלאָג, אויסגעשפּרייט אַ נעץ אין וועלכער די אַזוי קלוגע און פאָרזיכטיגע פרוי איז אַריינגעפאַלען. מען האָט זי באַלד אַרעסטירט. דערווייל האָט מען אָנגעהויבען אויסצופאָרשען איהר פריהערדיגען לעבען. מען האָט אויך פעסטגעשטעלט, אַז אין פאַריז איז איהר געלונגען צו בעקומען וויכטיגע מיליטערישע סודות. אין אַלושיר און מאַראָקאָ איז איהר אויפגאַבע געווען צוצורעדען דייטשע לעגיאָנערען צו דעזערטירען פון פרעמדען־לעגיאָן און ביים אַנטלויפען האָט זי זיי אַרויסגעהאָלפען מיט פאַלשע דאָקומענטען.

אויך אין דער תפיסה פערהאַלט זיך אירען דע וועגסי זעהר שטאָלץ. זי האָט זיך אָפּגעזאָגט צו נעהמען א פערטיידיגער. און האָט מיט דער פולער רוהיגקייט ערקלערט: „איך האָב געשפּילט און האָב פערשפּילט. מען קען מיך אַלזאָ דערשיסען. וועניגסטענס האָב איך דאָך געהאַט אַן אינטערעסאַנטען לעבען."

מעלדונג

קבוץ הכשרה „הכובש" ע"י איג"ד הציונים המדינותיים (יודענשטאַטס־פּאַרטיי) בלודז, ליפּובה 43

היינט זונטאָג, 5 א זייגער נאָכמ. קומט פאָר א טרומפּלדאָר־אַקאַדעמיע צו זיין 15־טען יאָהרצייט. אין אייגענעם לאָקאַל ליפּאָווא 43. ס'נעמען אַנטייל די חברים גורבען, ביטענסקי, דאַלינסקי, וויגאָדסקי און בּיק. איינגאַנג פריי.

6785

Dr. REICHER

פּאָלודניאָווא 28, טעל. 201-93

ספּעציאַליסט

פאַר מענער־שוואַכע־בעהאַנדלונג.

סעקסואַלע בערעטונגען און פּסיכאָ־אַנאַליזען

נעמט אָן פון 8—1 און פון 1—5 אָווענד

קלאַנג־קינאָ **CAPITOL** זאַוואַדזקאַ 16

היינט פּרעמיערע!! די פּרעכטיגסטע קרעאַציע פון **NORMA SHEARER** אין פילם א. נאָמען: **היינט פּרעמיערע!!**

„דיינע ליפּען זאָגען ליגען"

אויסער'ן פּראָגראַם: קלאַנג־צוגאַבע פון P.A.T. און לאַנד־אַקטואַליטעטען. אָנהויב פון די סעאַנסען טעגליך 4.30 נאָכמ. שבת און זונטאָג 12.30 בייטאָג

ספּעציאַליסט רעפּעראַטאָר

פון פּערסישע דיוואַנען

ווי אויך קילימען און גובּעלינען

דער פערס **WARTANYANZ**

האַלט זיך צייטווייליג אויף אין לאָדז און נעהמט אָן אַלע אַרט רעפּעראַציעס צו צוגענגליכע פּרייזען.

Hotel „Savoy" pokój 407 tel 203 38

א גוטע אייזערנע

קאַסע

געלעגענהייטליך צו פערקויפען

זשעראָמסקיעגאָ 15. וואוינונג 4.

Dr. Artur Banasz

כירורג־אורלאָג

וואָלטשאַנסקאַ 23

טעלעפאָן 139 88.

נעהמט אָן פון 4—6 נאָכמיטאָג.

Dr. med. **M. TAUBENHAUS**

ספּעציאַליסט

פאַר אַקושעריע און פרויען־קראַנקהייטען

פערהיטונג געגען שוואַנגערשאַפט

זגערזשער 11, טעל. 246-09

נעמט אָן פון 4—8 אָווענד.

Dr. H. Szumacher

הויט־ און ווענערישע קראַנקהייטען

פּיעטריקאָווער 56

טעל. 148-62

נעמט אָן פון 9 ביז 1; 5 ביז 9 אָוונט; זונטאָג און יום טוב פון 10 ביז 1.

לאַמפּען־פאַבריק

ש. פּ. שמאַרעוויטש

לאָדז, פּאָלודניאָווא 8, טעל. 164-39

עמפּפעהלט

לאַמפּען

אין מאָדערנע סטיל־אַרטען

צו די ביליגסטע פּרייזען

ד"ר לודוויק וואָלף

בעהאַנדלונג מיט עלעקטרישען שטראָם פון הויכען דרוק

Orig. F. G. Zeilefs Galspach

נאָכ'ן צוריקקומען פון אויסלאַנד, נעמט ווידער אָן אין וואַרשאַ WIDOK 12—1

פאַר קורירענדע בעקוועמע און ביליגע וואוינונג דערנעבען.

פּריוואַט־קליניק

פון האַלז־, נאָז־ און אויערען־ קראַנקהייטען

86

Piotrkowska 55

Telefon 174-74

Dr. Dr. A. WOŁYŃSKI, J. IMICH

כעמיש־ בּאַקטעריאָלאָגישער־ לאַבאָראַטאָריום

מ. שאַי

לאָדז, פּיעטריקאָווער 37.

פיהרט דורך זעמטליכע ערצטליכע אַנאַליזען פון אורין, בלוט, פלעגמע א. א.

רעכער

ווערען אויפגענומען ביי ג. נאַרדמאַן שרודמיעסקאַ 8.

מיר זוכען אַן ערשטקלאַסיגען

רעסינאַטאָר

פאַר מאַניפּולירטע הערן־שטאָפּען

נאָר ערשטקלאַסיגע סרעפּטען ווערען בעריקזיכטיגט

אויספיהרליכע אָפערטען אונטער „AUSLAND 2340" צו דער

Międzynarodowe Biuro Ogłoszeń

Warszawa, ul. Wierzbowa Nr. 11.

ברוך־קראַנקע!!!

ערשטע און איינציגע אָרטאָפּעדישע היילאַנשטאַלט אין לאָדז, פון דעם אין גאַנץ פוילען בעריהמטען ספּעציאַליסט אָרטאָפּעד דיר. י. ראַפּאַפּאָרט, וועלכער עקזיסטירט 30 יאָהר און איז געוואָרען אָנערקענט פון פיל בּוואוסטע פּראָפעסאָרען.

J. Rapaport

ברוך־ליידענדע! ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע גומי־הײל־באַנדאַזשען פון מיין אָרטאָפּעד. היילאַנשטאַלט בעזייטיגען אָהן שום אָפּעראַציע, ראַדיקאַל שנעל און זיכער מיט דעם גרעסטען ערפאָלג, די שווערסטע, געפערליכסטע און פערעלטערטע ליידענדע ברוכען ביי מענער, פרויען און קינדער. — ספּעציעלע אָרטאָפּעד. היילבאַנדאַזשען פאַר צו ריקגעקומענע ברוכען נאָך אָפּעראַציעס, ווי אויך ספּעציעלע אינדיווידועלע צוגעפּאַסטע אָרטאָפּעד. בויך־באַנדאַזשען געגען אָראָפּלאָזען זיך פון מאָגען און קישקעס.

פאַר קאַליקעס, הויקערס און אַלערהאַנט פעהלער פון גוף!

אין מיין אָרטאָפּעד. הייל־אַנשטאַלט ווערען אויסגעאַרבייט די היילבאַרסטע און פון פיל פּראָפעסאָרען אָנערקענטע מעטאָדע ספּעצ. אָרטאָפּעד. הייל־גאָרסעטען פאַר פערקרימונג פון רוקען־ביין (Skrzywienie Kręgosłupa), ביין־שווינד־זוכט, לימונגען, פערקרימטע פיס ביי קינדער און ערזאַצגליד קינסטליכע הענד (פּראָטעזען) און פיס, ווי אויך די פּראַקטישסטע אָרטאָפּעדישע שטראַמען פאַר שטעריליכע פלאַט־פיס לויט גיפּס־מאָדעל.

אַכטונג! אַלע קראַנקע אין מיין אָרטאָפּעד. הייל־אַנשטאַלט, ווערען נאָר פון מיר פּערזענליך בעהאַנדעלט.

30 יעהריגע פּראַקטיק. פולע גאַראַנטיע!

ערמעסיגטע פּרייזען! עמפּפאַנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אָוו.

עס ווערען אויך אָנגענומען מיטגלידער פון אובעזפּ. סאָצ. (קאַסאַ־כאָרזש).

ערשטע און איינציגע אָרטאָפּעדישע הייל־אַנשטאַלט אין לאָדז

Spec. Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped.

פון לעמבערג

Łódź, Wólczańska 10, front, parter, tel. 221-77.

PODZIĘKOWANIE.

Dziękuję serdecznie WP. Dyr. J. Rapaportowi w Łodzi, Wólczańska 10 i asystentce WPani Fryderyce Flekman za założenie mi specjalnego bandaża przepuklinowego ortoped. po przebytej operacji brzucha i zauważam, że Prof. Dr. Tomaszewicz, chirurg i ordynator Szpitala Ubezp. Społecznej w Łodzi orzekł, że założony mi bandaż jest wielkiem dziełem ortoped. i nader umiejętnie wykonane, dzięki temu bandażowi jestem dziś zdrową i uniknęłam kalectwa z powodu powstałej ruptury po operacji. Polecam WP. Dyr. J. Rapaporta (Wólczańska 10) i jego asystentkę Panią Fryderykę Flekman wszystkim cierpiącym na rupturę.

Łódź, dn. 15/XII 1934 r. (—) Pesa Szyff, Śródmiejska 59

Dr.
J. Neuman
כירורג
(וועלכער אָרדינירט אין שפּיטאָל
אויף דרעוונאָווסקאַ).
נעמט אָן אין דערהיים פון 6–8 אָוונט
זאכאדניא 57, טעל. 128-95

ד"ר העללער
ספּעצ. פאר הויט און ווענערישע
קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע
8 טראַוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פון 8–11 און פון 4–8 אָוונט
זונטאָג פון 11–2 מיטאָג.
פאר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.
אונבעמיטעלטע — לטעשניצע-פּרייזן

די לעצטע טעג
פון דער
ווייסער וואך
געהען שוין צו ענדע
געניסט פון דער געלעגענהייט.

KONSUM
PRZY „WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURZE" S.A.
ROKICIŃSKA 54. Dojazd tramwajami 10 i 16.

קליינע אַנאָנסען
1 זלאָטי אַנ'אַנאָנס ביז 15 ווערטער 1 זלאָטי

שייטלען
מיט פּאַריזער שריגדן
און פערטיגע שייטלען
ביי קערש.
סקווערצאָווא 15

נור שיך אויף גאַראַנטירטע גומי-זוילעס

Dyplomowana nauczycielka udziela lekcyj w zakresie 8-miu klas. Dorosłych uczy specjalną metodą skróconą, zapewniającą szybkie postępy. — Opłata bardzo niska. Aleja 1 Maja 23, m. 15.

Maszyny do pisania i liczenia (kupno i sprzedaż), przybory i wykonywanie reperacyj solidnie i tanio. Adolf Goldberg, Piotrkowska 91, tel. 137-54. 489

די געשמאַקהאַפטסטע פּאַנטשקעס און די בעסטע טאָרטען קענט איהר בעקומען אין דער צוקערניע שרודמיעסקאַ 11 קושמירעק, טעל. 211-54

אַ שפּיל-מאַשין 20 שפּינדעל אויף גרויסע און קליינע שפּולען אין גוטען צושטאַנד פּרייזווירדיג צו פערקויפען ביי שטערן, פּאַמאָרסקאַ 6. 6685

FIRANKI
Story Kapy i obrusy
wykonuje
PRACOWNIA RĘCZNYCH ROBÓT
Piotrkowska 90, tel. 155-99

עס איז פערלוירען געוואָרען א וועקסעל אויף 35 זל. אויסש. ק. ראַדושיקאָווסקי, אַלעקסאַנדרוב, צאַלבאַר 3/6 35 אָרדערע י. שיקאָרסקי אויף אַ טאַשען ביכעל פון חובות, וועלכעס האָט פאַר קיינעם קיין ווערט נישט. דער וועקסעל ווערט ערקלערט פאַר אונגילטיג אַפּצוברענגען געגען בעלוינונג צו פּראַצעל, קילינסקיעגאָ 30.

איך נעם אָן צו נייען אַזשורקעס אויפן אָרט, ווסכאָדניאַ 38, וו. 17 9LL9

די וואָס רייזען נאָך פּאַלעסטינע לערען איך זאַדע-וואַסער מאַכען אָהן מאַשינען פאַר קליינע קאָסטען. ערפאַהרען גדאַנסקאַ 95, ביי ראַזענצווייג. 6Z69

Uwaga: Chcesz zameldować, wymeldować służącą, dozorcę i t. p. do Ubezpieczalni Społecznej Zadzwoń 140-84, napisz Pomorska 6, m. 21 zgłoszę się. Załatwię. Wynagrodzenie 50 groszy. 9L9

Sprzedam 2 pierwszorzędne zakłady fryzjerskie z powodu pójścia do wojska. Wiadomość Franciszkańska 6. LLL9

כמעט גאַנץ לאָדז און אומגעגענד איז ערשטוינט פון אונזערע לייסטונגען אין קונסטשטאָפען. ווי שוין בעקאַנט איז, שטאַפען מיר אַלערליי לעכער און געוואַלדריסען אין הערן- און דאַמען-קליידונג א.ז.וו. די אַרבייט ווערט אויסגעפיהרט פון די בעסטע פאַכמענער אויס דייטשלאַנד צו זעהר ביליגע פּרייזען. קומט און איבערצייגט אייך! נאַד-לודקא 12, אין נייעם הויז. 6772

שרייבען שעהן און שנעל לערענט אויס דער בעוו. קאַליגראַף ל. בערמאַן אין 15 לעקצ. אויך ווערט אויסגעלערנט גוט שרייבען א יודישען בריף אפילו דעם, וואָס קאָן גאָרנישט שרייבען אין 20 טעג. די עלטער שפּילט ניט קיין ראָלע. די פּרייזען צוגענגליכע. אַלעע 1. מאַי 4, וו. 21, ביי ליפּשיץ.

פרייע פּאָסטענס

ס'ווערט געזוכט אַן אַכבייפער אויף צוויי „אידעאַל" שקאַרפּעטען אין דער שטרימף-פאַבריק זאַכאָדניאַ 26. 6770

עס ווערט געזוכט אַ האַנד-נייהערין און אַ פּרעסער זיך ווענדען צו פעלדשטיין זאַוואַדזקאַ 28. 6765

נויטיג אַ מאַשינער צו „שטאַנדאַרט" 13-ער שקאַרפּעטען. זיך צו ווענדען קאַמיענאַ 5. וו. 35. 6775

עס ווערט אַרויסגעגעבען צו שפּולען אויף האַנד-רעדלעך, צו ווענדען זיך בושעוזשינער 32, וו. 5. 6778

עס ווערט געברויכט אַ מענש ביי קאָנפעקציע אין דער פירמע א. מ. בערלינער, פּיעטריקאָווער 294. 6781

אַ טיכטיגען פערקויפער צו קאָנפעקציע דאַמסקע און מענסקע ווערט געזוכט ביי פּאַפּיערניק גלובאַ 48. 6780

עס ווערט געברויכט אַ קוואַליפיצירטע פערקויפערין אין שיך-געשעפט, טשעשניעווסקי גלובאַ 69. 6783

נויטיג אַ לערן-יונגעל פון אנשטענדיגע עלטערן צו אַ זייגער מאַכער ביי ש. דלוזשניעווסקי 6-טען שערפּיען 34.

ראַקאַלען

3 צימער און קיך צו פערמיטען קאָנסטאַנטינער 5, 266 זל. אַ קוואַרטאַל. צו ערפאַהרען ביים וועכטער.

צו פערמיטען פון זאָפאָרט אַ גוט-איינגעאָרדענטע שניידער-ווערקשטאַל מיט אַלע זאַמטליכע געגענשטענדע. צו ערפאַהרען אַל. 1-טער מאַי 20, וו. 6 פראָנט 1-טער שטאָק.

צו פערמיטען 3 שטובען מיט אַ קיך מיט בעקוועמליכקייטען פריש רעמאָנטירט פון זאָפאָרט זשעלאַזנאַ 47 ביים ווירט.

Przyjmię 2-ch panów na mieszkanie. Wiadomość Pomorska 14 front, 2-e piętro, m. 4/5. Z8L9

פערשידענעס

איך האָב אַנ'איינגעפיהרט געשעפט אין צענטרום שטאָט זוך איך אַ מענש, וועלכער זאָל זיין בעקאַנט אין ביגדעס אָדער אַלס פאַכמאַן אָדער אַלס שותף. אָפּערטען אין אדמיניסטראַציע אונטער A. B.

איך האָב אַנ'איינגעפיהרטע געשעפט אין צענטרום שטאָט, זוך איך אַ מענש, וועלכער זאָל זיין בעקאַנט אין ביוסטאָנאַשען ווי אויך פּאַסקעס אין מלאכה און האַנדעל עווענטועל אַלס שותף, אָפּערטען זיך צו ווענדען אין אַדמינ. אונטער „P."

סוחרים, פאַבריקאַנטען און אַנגעשטעלטע! בוכהאַלטעריע, פיהרען האַנדעלס ביכער פּראַקטיש, לערנט אויס גרינדליך אין פערלויף פון 6 וואָכען, מאַשין-שרייבען-קורס 10 זל. — פּראַקטישע געשעפטס בוכפיהרונג און בילאַנסען-צונויפשטעלונג. אינפאָרמאַציעס אין ביורא צעגעלניאַנאַ 25. 6694

לעטשניצע
פאַר וועגעריש קראַנקע
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטע
לאָדז, זאַוואַדזקאַ 1
טעל. 122-73
טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אָוונט.
וועגעריש-קראַנקע, מענערשוואַכע
און הויט-קראַנקהייטען
אַנאַליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס-סטאַציע
איז טעגליך א גאַנצען מעת לעת
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל
אַ בעראַטונג 3 זל.

לעטשניצע
פאַר וועגעריש קראַנקע
פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
Poradnia Wenerologiczna
זשעלאַזנאַ 2–פּיעטריקאָווער 47
טעל. 189-33
טעגליך פון 9 פריה ביז 9 אָוונט
וועגעריש-קראַנקע, מענער-שוואַכע און הויט-קראַנקהייטען.
אַנאַליזען פון בלוט און אורין.
פרויען און קינדער נעמט אָן אַ פרוי דאָקטאָר
א בעראַטונג 3 זל.

לעטשניצע
פון דאָקטוירים - ספּעציאַליסטען
זגערזשער 17
טעל. 116-33
רענטגען-גאַבינעט
וועגעראָלאָגישעס אַמבולאַטאָריום
פון 9 פריה ביז 8 אַ זייגער אָוונט.
וויזיט 3 זל.

LABORATORJUM ANALIZ LEKARSKICH
„HIGJENA"
Gdańska 31a, tel. 192-64
עפן אַ גאַנצען טאָג. נעמט אָן אַלערליי אַנאַליזן
פאַר אונפערמעגליכע — ביליגערע פּרייזן.

GABINET ŚWIATŁOLECZNICZY
עלעקטרישע בעשטראַלונגען, קוואַרץ-לאַמפּען, סאָלוקס, דיאַטערמע.
Gdańska 31a, parter, tel. 192 64
עס ווערט אַרויסגעבאָרגט קוואַרץ-לאַמפּען אַהיים.

Dr.
S. Kantor
ספּעציאַליסט פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען (סיפילי און טריפּער), היילט מענער-שוואַכע
פּיעטריקאָווער 90 טעל. 912-45
נעמט אָן פון 8–2 נאַכמ. און פון 4–9 אוו., זונטאָג און יום-טוב פון 8–2 נאַכמ
פאַר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע-פּרייזן

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראָלאָג
ספּעצ. פאַר ניערען, בלאָז און אורין-קראַנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אָן פון 2–3 און פון 6–8 אָוו.

OGŁOSZENIE.

Zarząd Miejski w Łodzi ogłasza przetarg nieograniczony na dostawę 32.000 m. sz. piasku.

Warunki ogólne, wzór oferty i umowy otrzymać można w Wydziale Budownictwa, Plac Wolności No. 14, pokój No. 34, w godzinach od 11-ej do 13-ej.

Oferty z oznaczeniem ceny jednostkowej oferowanego materjału składać należy w Wydziale Budownictwa, pokój No. 41, do dnia 30 marca 1935 roku, do godziny 12-ej, w kopertach podwójnych, zamkniętych i zalakowanych z napisem:

„Oferta do przetargu na dostawę piasku".

Koperta zewnętrzna powinna zawierać dowód złożenia wadjum do depozytu Zarządu Miejskiego oraz drugą kopertę zalakowaną, zawierającą ofertę, podpisane warunki ogólne i wzór umowy.

Wadjum w wysokości 3% od oferowanej sumy może być złożone w gotówce lub w wartościach, wymienionych w warunkach ogólnych przetargu.

Oferty mogą być składane na ilość, wymienioną w warunkach ogólnych.

Otwarcie ofert nastąpi dnia 30 marca 1935 roku o godz. 12.15 w pokoju No. 44.

Zarząd Miejski zastrzega sobie prawo wyboru oferenta, prawo powierzenia tylko częściowej dostawy, jak również prawo odrzucenia wszystkich ofert.

Zaznacza się, że na kopercie zewnętrznej nie może być uwidocznione nazwisko oferenta.

Oferty, nieodpowiadające warunkom przetargu lub złożone po terminie, rozpatrywane nie będą.

Łódź, dnia 16 marca 1935 roku.

Zarząd Miejski w Łodzi.

מודעה. ברוך-קראַנקע!
ליידענדע אויף פערשידענע רופּטורען, פערקרימונגען פון רוקען-ביין, פיס און הויקערס!

אַ הילף און אַ רפואה!
ביי ווינקעל, נאָפּעל, בויך און קיסברוכען אויך אין געפעהרליכסטען צושטאַנד ביי מענער, פרויען און קינדער. ספּעציעלע הילף ביי פרויען, מוטערברוך, מאָגען און ניערען-ברוך!

ברוך-ליידענדע! איהר קענט געזונד ווערען אָהן בלוטיגע אָפּעראַציעס און געפאַהר! פערנאַכלעסיגט נישט און ראַטעוועט אייער געזונד כל-זמן ס'איז נאָך צייט, וויל דער ברוך ווערט גרויס ווי אַ מענשען-קאָפּ, די קישקעס ווערען פערדרעהט און מ'קען בראַנדיג ווערען. דורך מיין מעטאָדע ערפונדענע ספּעציעלע גומי=הייל-באַנדאַזשען, וועלכע האַלטען צו די גרעסטע פערנאַכלעסיגטע געפעהרליכע ברוכען און בעזייטיגען ראַדיקאַל מיט גאַראַנטיע. מיין ספּעציאַליטעט איז אויך: הייל-אַפּאַראַטען און גאָרסעטען נאָך דעם סיסטעם פון פּראָפעסאָר ד"ר האָפּפאַ, ד"ר העססינג און קאַללאַט. געגען אַלערליי פערקריפּלונגען, פערקרימטע פלייצעס, פוס, הויקערס ווי אויך שמערצענדע פלאַט-פיס. פאַר אַמפּוטירטע איגוואַלידען אַ מעריקאַנישע קונסט-פיס (סאָלאָן-אַרבייט).

ביים אַראָפּלאָזען זיך פון מאָגען, קישקעס און געבירט-מוטער, עמפּפעהל איך ספּעציעלע הייל-באַנדאַזשען לוי"ט דעם סיסטעם פון פּראָף. ד"ר גלענאַרד.

דער אמת'ער בעריהמטער אין גאַנץ פוילען ספּעציאַליסט
פון אוניווערזיטעטס-פּראָפעסאָרען אַנערקענט

Ortoped NATAN RAPAPORT
מיט 30-יעהריגער פּראַקטיק אין ווין, דייטשלאַנד און לעמבערג, נעמט אָן פון 9 פריה ביז 1 בייטאָג און פון 3 ביז 7 אָוונד

№ 23 אין לאָדז, פּילסודסקיעגאָ
פּערזענליכעס ערשיינען פון קראַנקע ביי מיר איז אונבעדינגט נויטיג.

דאַנקזאַגונג.
דערמיט דאַנק איך הערצליך דעם אמת'דיגען ספּעציאַליסט פאַר ברוך-ליידענדע ה' אָרטאָפּעד נאַטאַן ראַפּאַפּאָרט פון פּילסודסקיעגאָ 23 פאַר זיין זאָרגפעלטיגע בעהאַנדלונג פון מיין ברוך, אויף וועלכען כ'האָב געליטען איבער 30 יאָהר און אַדאַנק זיין פערלעגטען ספּעציעלען הייל-באַנדאַזש פיהל איך מיך געזונד און צו דער אַרבייט פעהיג. איך עמפּפעהל ה' נאַטאַן ראַפּאַפּאָרט אַלע ברוך-ליידענדע. מיט אַכטונג
שלמה אייזענבערג, שרודמיעסקאַ 23.